

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ รูปแบบการบูรณาการ การใช้สมุดบันทึกภาพเขียน
สะท้อนความคิดเพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาสำหรับ
นิสิตนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี

The development of the model integrating reflective
sketchbook journal writing to
enhance problem - solving skills for undergraduate
art education students

โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนบพร แสงวณิช

พฤษภาคม พ.ศ. 2558

สัญญาเลขที่ **MRG5680185**

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ รูปแบบการบูรณาการ การใช้สมุดบันทึกภาพเขียน
สะท้อนความคิดเพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา
สำหรับนิสิตนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี

โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนบทร แสงวณิช
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย
สกว.ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

บทคัดย่อ

สัญญาเลขที่ MRG5680185

รูปแบบการบูรณาการ การใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิด
เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาสำหรับนิสิตนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนบพร แสงวณิช จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Khanobbhorn.W@chula.ac.th, Khanobbhorn@gmail.com

ระยะเวลาโครงการ 2 ปี

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนารูปแบบการบูรณาการการใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดของนิสิตนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรีและศึกษาผลการใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดในการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา ใช้การวิจัยแบบผสมผสาน เก็บข้อมูลจากนิสิตระดับปริญญาตรี หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ชั้นปีที่ 3 แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการสอน แบบประเมินการเขียนสะท้อนความคิดโดยใช้สมุดบันทึกภาพ แบบประเมินผลการทำกิจกรรมศิลปะ ผลการวิจัยแผนการสอนแบบบูรณาการการใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดสำหรับรายวิชาประวัติและปรัชญาของศิลปศึกษาที่ประกอบด้วยเนื้อหา รายวิชา กิจกรรมและโจทย์ที่มีเงื่อนไขในการออกแบบกิจกรรมศิลปะ จำนวน 15 กิจกรรม ผลการสอนพบว่านิสิตส่วนมากชอบการเรียนรู้แบบบูรณาการ ด้านการใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิด นิสิตส่วนใหญ่ใช้การเขียนบรรยายความคิด จินตนาการรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎี การประยุกต์ใช้มากกว่าการวาดภาพและมีภาพข้อความที่แสดงความคิดเกี่ยวกับการแก้ปัญหา (ร้อยละ 75) ลักษณะของภาพที่วาดสะท้อนให้เห็นถึงกิจกรรมตามแนวคิด ทฤษฎี มีภาพประกอบความคิดประเภทต่างๆ มีการใช้แผนภาพ ใช้ mind mapping นิสิตใช้เทคนิคการวาดภาพด้วยสีน้ำ สีไม้ ถ่ายเอกสารแล้วนำมาปะติดระดับมาก (ร้อยละ 66.67) มีการนำวัสดุที่เกี่ยวข้องมาติดในระดับน้อยที่สุด (ร้อยละ 16.67) ด้านการออกแบบกิจกรรมศิลปะนิสิตกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุม (8.81, 2.21) นิสิตสะท้อนความคิดด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการบูรณาการการใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดว่า ทำให้ได้ฝึกการคิด กิจกรรม เข้าใจแนวคิดของปรัชญาต่างๆซึ่งมีประโยชน์กับการคิดและการออกแบบกิจกรรมศิลปะรวมถึงสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของตนเอง ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่านิสิตกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ขณะที่นิสิตกลุ่มควบคุมมีคะแนนสูงกว่ากลุ่มทดลอง ซึ่งให้เห็นว่านิสิตเห็นความสำคัญของการจดบันทึกและสะท้อนความคิดโดยใช้สมุดบันทึกภาพ สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ทางด้านทฤษฎีกับการออกแบบกิจกรรมศิลปะได้และควรมีการพัฒนาเครื่องมือและการเก็บข้อมูลในรายละเอียดและประเด็นที่เกี่ยวข้องกับตัวชีวิตเพิ่มมากขึ้น

คำหลัก : การบูรณาการ สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิด ทักษะการแก้ปัญหา ศิลปศึกษา

Abstract

Project Code : MRG5680185

Project Title : The development of the model integrating reflective sketchbook journal writing to enhance problem - solving skills for undergraduate art education students

Investigator : Assistant Professor Dr. Khanobbhorn Sangvanich Chulalongkorn U.

E-mail Address : Khanobbhorn.W@chula.ac.th, Khanobbhorn@gmail.com

Project Period : 2 Years

This study is the development of the model integrating reflective sketchbook journal writing to enhance problem-solving skills for undergraduate art education students. The research study the result of using reflective sketchbook journal writing to enhance problem-solving skills. Using mixed method to collecting data from the 3th year of undergraduate art education students, Division of art education, Faculty of education, Chulalongkorn University. Using experiment and control groups. Instrument are lesson plan, evaluation form of reflective sketchbook journal writing, evaluation form of art activities design. The result are the lesson plan of history and philosophy of art education subject. There are composed of content, activities, and question of the condition from 15 art activities' design. The result of instruction found that most of students using reflective writing to describe and imagination related to theory, then apply theory more than sketching and sketching and writing related thinking and solving problem (75%). The sketching reflects to activities following theory. There are illustrate verities of thinking, using pictorial, mind mapping, water color, and color pencil and photo copy techniques (66.67%). While as, there are less using in collecting resources (16.67%). The experiment group has the highest score than control group (8.81, 2.21). The reflective of the beneficial of using reflective sketchbook journal writing are practicing of activities thinking, understanding of philosophy which is useful for thinking, design art activities and related to create individual of art production. The result of studying found that the experiment group has post-test score higher than pre-test and the control group has higher score than experiment group. The research result show that students realized an important of using journal and reflective sketchbook journal writing. They can apply knowledge and theory to design art activities. Future work is to develop instrument and collecting data in the details and develop an indicator for future.

Keywords: Intergrated, reflective sketchbook journal writing, problem-solving skills, art education

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ที่เห็นความสำคัญและให้โอกาสในการทำวิจัยครั้งนี้

กราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ สมโภชน์ ทองแดง รองศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี ชีโนกุล และรองศาสตราจารย์ ดร.โชติกา ภาสีผล ที่กรุณาสละเวลาให้คำปรึกษา คำแนะนำที่เป็นประโยชน์สำหรับการทำวิจัย และช่วยให้งานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดี

ขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรเทพ เลิศเทวศิริ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุรัชย์ เอกพลากร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิสิทธิ์ สันธุมภ์ ที่กรุณาสละเวลาและให้คำแนะนำในการตรวจเครื่องมือวิจัย

ขอบพระคุณคณะกรรมการที่ให้การสนับสนุนทุนการนำเสนอบางส่วนของผลงานวิชาการที่สาธารณรัฐไช

กราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.นงลักษณ์ วิรัชชัย ที่กรุณาให้คำปรึกษาและคำแนะนำที่เป็นแรงบันดาลใจในการทำงานวิจัยและขอทุนวิจัยนี้

ขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.อาชัญญา รัตนอุบล รองศาสตราจารย์ ดร.อวยพร เรืองตระกูล Assistant Professor Dr. Cameron Richards และคณาจารย์ในโครงการคลินิกวิจัยและการตีพิมพ์บทความวิชาการที่ให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์สำหรับการทำวิจัยและการตีพิมพ์ผลงานวิจัยในฐานะข้อมูลนานาชาติ รวมถึงเจ้าหน้าที่ทุกท่านในโครงการดังกล่าว

กราบขอบพระคุณมารดา บิดา พี่หนึ่งที่สนับสนุน ให้คำแนะนำและเป็นที่พึ่งทางใจในยามท้อแท้ระหว่างการทำงานมาโดยตลอด

ผู้วิจัยหวังว่ารายงานชิ้นนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน ศิลปศึกษาและผู้สนใจ

ชนบพร แสงวณิช

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	3
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	4
กิตติกรรมประกาศ	5
สารบัญ	6
รายการตารางประกอบ	8
รายการภาพประกอบ	9
บทที่	
1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	11
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	13
ขอบเขตของการวิจัย	14
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	14
กรอบแนวคิดในการวิจัย	15
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการคิด	20
แนวคิดเรื่องการสอนสนับสนุนเพื่อเติมเต็ม (scaffolding)	21
การสอนศิลปศึกษายุคใหม่	22
การเขียนบันทึกสะท้อนความคิด	23
การจัดบันทึกโดยใช้สมุดบันทึกภาพ	25
การแก้ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน	26
3 วิธีดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการบูรณาการ	
การใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดเพื่อพัฒนา	
ทักษะการแก้ปัญหาสำหรับนิสิตนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา	
ระดับปริญญาตรี	
วิธีดำเนินการวิจัย	29
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	29
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	30

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	31
การเก็บรวบรวมข้อมูล	31
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการบูรณาการ การใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดของนิสิตนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี	33
ตอนที่ 2 การศึกษาผลการใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดในการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา	65
การติดตามผลการใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดในการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาสำหรับภาคเรียนต่อไป	76
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการบูรณาการ การใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิด	84
ตอนที่ 2 การศึกษาผลการใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดในการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา	88
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	94
บรรณานุกรม	95
Output จากโครงการวิจัยที่ได้รับทุนจาก สกว.	100
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	
ภาคผนวก ข แบบประเมินการเขียนสะท้อนความคิดโดยใช้สมุดบันทึกภาพของนิสิต	
ภาคผนวก ค โจทย์การออกแบบกิจกรรมศิลปะ	
ภาคผนวก ง แบบประเมินกิจกรรมศิลปะจากสมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน	
ภาคผนวก จ การติดตามผลด้านการออกแบบกิจกรรมศิลปะ	
ภาคผนวก ฉ proceeding	
ภาคผนวก ช กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำผลจากโครงการไปใช้	

รายการตารางประกอบ

	หน้า
ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของ กลุ่มทดลอง	49
ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของ กลุ่มควบคุม	50
ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้อมูลสถิติบรรยายด้านการเขียนสะท้อน ความคิดโดยใช้สมุดบันทึกภาพของนิสิต	56
ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของคะแนนการออกแบบกิจกรรมศิลปะของ นิสิตกลุ่มทดลอง จำนวน 8 ประเด็น	66
ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของคะแนนการออกแบบกิจกรรมศิลปะของ นิสิตกลุ่มทดลอง จำนวน 8 ประเด็น (ต่อ)	68
ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของคะแนนการออกแบบกิจกรรมศิลปะของ นิสิตกลุ่มควบคุม จำนวน 8 ประเด็น	70
ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของคะแนนการออกแบบกิจกรรมศิลปะของ นิสิตกลุ่มควบคุม จำนวน 8 ประเด็น (ต่อ)	72
ตารางที่ 6 เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์คะแนนการออกแบบกิจกรรมศิลปะโดย สรุปของนิสิตกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จำนวน 15 กิจกรรม	74

รายการภาพประกอบ

	หน้า
ภาพที่ 1 ตัวอย่างผลงานการวาดภาพประกอบและแสดงให้เห็นการสังเกต	51
ภาพที่ 2 ตัวอย่างผลงานที่ใช้เทคนิคหลากหลาย	52
ภาพที่ 3 ตัวอย่างผลงานที่อธิบายเหตุผลและตีความสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน	53
ภาพที่ 4 ตัวอย่างผลงานที่มีการใช้ภาพและข้อความในการแสดงความคิด	53
ภาพที่ 5 ตัวอย่างผลงานที่อธิบายเกี่ยวกับรายละเอียดในการแก้ปัญหา ก่อนการปฏิบัติ	54
ภาพที่ 6 ตัวอย่างผลงานที่อธิบายเกี่ยวกับรายละเอียดทฤษฎีและการประยุกต์ใช้	55
ภาพที่ 7 ตัวอย่างผลงานที่อธิบายเกี่ยวกับรายละเอียดของเนื้อหาในบทเรียน	55
ภาพที่ 8 ตัวอย่างผลงานที่อธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหา	56
ภาพที่ 9 แผนภูมิรูปวงกลมแสดงการแจกแจงความถี่ของคะแนนในการวิเคราะห์ สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดด้านการวาดภาพ	57
ภาพที่ 10 แผนภูมิรูปวงกลมแสดงการแจกแจงความถี่ของคะแนนในการวิเคราะห์ สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดด้านการใช้เทคนิคในการทำงาน	58
ภาพที่ 11 แผนภูมิรูปวงกลมแสดงการแจกแจงความถี่ของคะแนนในการวิเคราะห์ สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดด้านการนำวัสดุที่เกี่ยวข้องมาติด	58
ภาพที่ 12 แผนภูมิรูปวงกลมแสดงการแจกแจงความถี่ของคะแนนในการวิเคราะห์ สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดด้านภาพและข้อความที่แสดงความคิดเกี่ยวกับการแก้ปัญหา	59
ภาพที่ 13 แผนภูมิรูปวงกลมแสดงการแจกแจงความถี่ของคะแนนในการวิเคราะห์ สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดด้านการอธิบายหรือพรรณนาเกี่ยวกับรายละเอียดในการแก้ปัญหา ก่อนลงมือปฏิบัติ	60

รายการภาพประกอบ (ต่อ)

		หน้า
ภาพที่ 14	แผนภูมิรูปวงกลมแสดงการแจกแจงความถี่ของคะแนนในการวิเคราะห์ สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดด้านอธิบายหรือพรรณนา เกี่ยวกับทฤษฎีและการประยุกต์ใช้ทฤษฎี	60
ภาพที่ 15	แผนภูมิรูปวงกลมแสดงการแจกแจงความถี่ของคะแนนในการวิเคราะห์ สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดด้านอธิบายหรือพรรณนา รายละเอียดของเนื้อหาในบทเรียน	61
ภาพที่ 16	แผนภูมิรูปวงกลมแสดงการแจกแจงความถี่ของคะแนนในการวิเคราะห์ สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดด้านการอธิบายหรือพรรณนา รายละเอียดของปัญหาที่เกิดขึ้นและแนวทางในการแก้ปัญหา	62

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สิ่งสำคัญสำหรับการพัฒนาผู้เรียน คือ การจัดการศึกษาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิดสติปัญญา มีทัศนคติที่ดี มีความพึงพอใจ มีค่านิยมหรือสนใจในการเรียน นอกจากนี้ครู อาจารย์ ยังควรจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ปรับปรุงรูปแบบวิธีการสอนและการใช้สื่อประกอบการเรียน การสอนที่สามารถพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้สูงขึ้น เนื่องจากการสอนในระดับอุดมศึกษา จำเป็นจะต้องฝึกให้รู้จักแก้ปัญหาและประยุกต์ใช้ความรู้ให้เหมาะสมกับการทำงานให้มากที่สุด แนวคิดในการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 2 (Partnership for 21st century skills, 2003) กล่าวถึง ทักษะสำคัญที่ผู้เรียนจะต้องมี คือ ทักษะการคิดและทักษะการแก้ปัญหาที่ผู้เรียนจะต้องสามารถ กำหนดปัญหา วิเคราะห์ปัญหาและแก้ไขปัญหาได้ ซึ่งทักษะดังกล่าวเป็นทักษะที่เชื่อมโยงไปสู่ การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ สอดคล้องกับทศนา แคมมณี (2555) ที่กล่าวถึง การปรับ หลักสูตรและการสอนในศตวรรษที่ 21 ว่าต้องเน้นการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และทักษะชีวิตที่ จำเป็นสำหรับการเรียนรู้รูปแบบใหม่ เพราะปัญหาในศตวรรษใหม่จะมีความยากและซับซ้อน มากขึ้น โดยผู้เรียนควรจะต้องมีทักษะที่เกี่ยวข้องกับการใช้สมอง ได้แก่ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทั้งนี้ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (2533, 2546) กล่าวถึงลักษณะเฉพาะของความคิดสร้างสรรค์ไว้ 3 ประการ คือ 1) ความคิดสร้างสรรค์ ต้องเป็นความคิดที่มีความใหม่ แตกต่างไปจากความคิดเดิม 2) ความคิดสร้างสรรค์ส่วนมากเป็น การคิดที่เน้นการแก้ปัญหา 3) ความคิดสร้างสรรค์เป็นการคิดที่มีคุณค่า เป็นประโยชน์ แสดงให้ เห็นถึงความสำคัญของทักษะการแก้ปัญหาอันเป็นส่วนสำคัญของการนำไปสู่การพัฒนา ความคิดสร้างสรรค์ ขณะที่การศึกษาของ ทิพวัลย์ ปัญจะวัต (2548) พบว่า นิสิตระดับปริญญา บัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับปานกลาง มีความคิดริเริ่ม และความคิดยืดหยุ่นอยู่ในระดับต่ำ ทั้งยังพบวานิสิตสายวิทยาศาสตร์ชีวภาพมีคะแนนความคิด สร้างสรรค์และความคิดคล่องตัวรวมเฉลี่ยสูงกว่าสายสังคมศาสตร์ โดยปัจจัยสำคัญที่ทำให้ ความคิดสร้างสรรค์ของนิสิตโดยทั่วไปอยู่ในระดับปานกลาง คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และ บุคลิกภาพของผู้เรียน เนื่องจากความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นส่วนประกอบสำคัญของ ความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งมีความสอดคล้องกับ Zimmerman (2009) กล่าวถึง การจัดหลักสูตรและ การเรียนการสอนศิลปศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนมีการพัฒนาการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ ด้านการ กระบวนการสร้างงานศิลปะประเภทต่าง ๆ พัฒนาการคิด และการสร้างนวัตกรรมใหม่ในการ เรียนศิลปะผ่านความคิดสร้างสรรค์และการทำกิจกรรมเกี่ยวกับการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ซึ่ง การสร้างสรรค์นั้นสะท้อนให้เห็นได้จากผลงานที่มีประโยชน์ มีความคิดใหม่ หรือเป็นผลงานที่ เกิดมาจากการให้ค่านิยมของคำว่าปัญหาและการแก้ไขในทิศทางใหม่ๆผ่านทางบริบทเฉพาะ

ทางวัฒนธรรม สำหรับความคิดสร้างสรรค์ในระดับบุคคลนั้น คือ การแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ในสังคมที่สามารถนำไปสู่การค้นพบใหม่ หลักสูตร ความเคลื่อนไหวและการประดิษฐ์สิ่งใหม่ๆ ได้นั้นเป็นไปตามแนวคิดของการจัดการเรียนการสอนศิลปะด้านต่างๆ การพัฒนานิสิตนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา ซึ่งจะต้องจบออกไปทำงานด้านการสอนศิลปะเพื่อพัฒนาผู้เรียนในระดับต่างๆทั้งในระดับโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะ การแก้ปัญหาจึงมีความสำคัญดังจะเห็นได้จากวัตถุประสงค์ของหลักสูตรศิลปศึกษา ฉบับปรับปรุงปี พ.ศ. 2552 (สำนักงานวิชาการ, 2552) กำหนดให้ผู้เรียนมีความสามารถในการ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประยุกต์ใช้องค์ความรู้และนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอนและ ทำงานวิชาการด้านศิลปศึกษาได้อย่างสร้างสรรค์

เนื่องจากการคิดแก้ปัญหาเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และ ความคิดวิจารณ์ญาณในกระบวนการแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอน และแสวงหาคำตอบที่ เหมาะสมที่สุด แนวคิด Productive Thinking Model (Hurson, 2007) เป็นแนวทางหนึ่งในการ พัฒนาทักษะการแก้ปัญหามีดังนี้ 1) ตั้งคำถามว่าเกิดอะไรขึ้น 2) อะไรจะนำไปสู่ความสำเร็จ 3) คำถามคืออะไร 4) ค้นคว้าหาคำตอบ 5) หาหนทางแก้ไขปัญหา 6) จัดเรียงข้อมูลให้เป็น ระบบ สำหรับการแก้ปัญหาทางศิลปะตามแนวคิด Learning Through Art (LTA) และการวิจัย นั้น Randi Korn & Associates, Inc. (2010) กล่าวว่า จะต้องประกอบไปด้วยทักษะ 6 ประการ คือ 1) จินตนาการ เป็นการคิดถึงปัญหาก่อนการลงมือปฏิบัติ 2) การทดลองเป็นการทดลองใช้ สื่อหรืออุปกรณ์ที่สร้างขึ้นสำหรับโครงการศิลปะของตนเอง 3) ความยืดหยุ่น มีความสามารถในการปรับตัวยืดหยุ่น อดทนในการแก้ปัญหา 4) การจำแนกทรัพยากร รู้จักเลือกใช้ทรัพยากรที่ เหมาะสมกับงาน 5) รู้จักเป้าหมายและผลลัพธ์ของสิ่งที่จะทำ เป็นการอธิบายถึงความตั้งใจ การ ตัดสินใจและการเลือกสร้างสรรค์งานศิลปะ และ 6) สะท้อนความคิดตนเอง เป็นการแสดงความ คิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์โครงการศิลปะของตนเองวิเคราะห์ปัญหา ตลอดจนความยากของการ ทำงาน ดังนั้นการพัฒนาให้นิสิตนักศึกษาศิลปศึกษามีทักษะการแก้ปัญหาจึงมีความสำคัญต่อ การพัฒนาทักษะของนิสิตอันจะเป็นองค์ประกอบสำคัญอันจะมีผลต่อการนำไปประยุกต์ใช้ในการ จัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนต่อไป

การจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาต่าง ๆ โดยทั่วไปจะใช้วิธีจดบันทึกและเขียน บรรยายเป็นสำคัญ เนื่องจากการสื่อสารด้วยภาพสามารถถ่ายทอดข้อความได้หลากหลายแทน การเขียน สอดคล้องกับที่ Feinstein (1982) และสมโภชน์ ทองแดง (2548) ได้กล่าวถึง การสื่อ ความหมายหรือการถ่ายทอดสัญลักษณ์ว่าเป็นกระบวนการที่แสดงออกถึงการใช้ความคิดขั้น พื้นฐาน การสร้างสัญลักษณ์เพื่อสื่อความหรือถ่ายทอดจึงแสดงออกถึงความสามารถในการใช้สิ่ง หนึ่งเป็นตัวแทนหรืออธิบายอีกสิ่งหนึ่งให้ผู้อื่นรับรู้ ซึ่งสัญลักษณ์ดังกล่าว แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) สัญลักษณ์ที่อ้อมค้อม (Discursive) ซึ่งได้แก่ ภาษา เพราะต้องใช้การอธิบาย โดยละเอียดและยาว เพราะภาษาไม่ใช่สัญลักษณ์ที่แสดงออกถึงความหมายที่มีความกระชับใน

ตัวเอง เช่น “สตรี” จะใช้เป็นคำที่อธิบายให้คนที่ใช้ภาษาไทยหรือรู้ภาษาไทยเท่านั้นที่เข้าใจได้ ทำให้การสื่อสารด้วยภาษามีข้อจำกัด 2) สัญลักษณ์ที่ไม่อ้อมค้อม (Presentational) ได้แก่ ภาษาภาพหรือสัญลักษณ์ที่เป็นภาพ เพราะเป็นสัญลักษณ์ของการแสดงออกถึงความเป็นตัวของตัวเองและมีความกระฉ่งในตัวเอง เช่น ภาพสตรี จะใช้เป็นภาพที่อธิบายให้คนทุกชาติ ทุกภาษาเข้าใจได้ว่าหมายถึงอะไร เมื่อมองเห็นภาพแล้วจะเข้าใจถึงผู้หญิงโดยรวม ไม่ต้องคิดหรือตีความ ซึ่งการสื่อความหมายหรือถ่ายทอดด้วยภาพจึงนับเป็นการพัฒนาด้านการคิดด้วย การสื่อสารด้วยภาษาภาพหรือสัญลักษณ์ที่เป็นภาพจึงมีความกว้าง สามารถสื่อสารข้ามวัฒนธรรมภาษาได้ ดังนั้นหากสื่อสารด้วยการใช้ทั้งภาษาและภาพหรือภาษาภาพร่วมกันก็จะทำให้สิ่งที่ต้องการอธิบายมีความชัดเจนได้มากยิ่งขึ้น โดยทั่วไปผู้เรียนศิลปะส่วนมากจะใช้วิธีการวาดภาพลงบนสมุดบันทึกภาพ (Sketchbook) ซึ่ง Brisco (2007) และ Ernst (1997, 1999) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนสำหรับนิสิตนักศึกษาศิลปศึกษาคควรใช้สมุดภาพ สอดคล้องกับ Runco (2007) ที่กล่าวว่า สมุดบันทึกภาพนอกจากจะช่วยให้นิสิตนักศึกษาพัฒนาทักษะการคิด (Think divergently) ทั้งยังพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาแสดงให้เห็นความยืดหยุ่นในการคิดและแสดงให้เห็นถึงการคิดอย่างรอบคอบ นอกจากนี้ Grauer and Naths (1998) ยังกล่าวว่า การจดบันทึกในลักษณะนี้เป็นการแสดงให้เห็นถึงภาพ คำพูดที่สะท้อนความคิดในรูปแบบของการทำงานศิลปะที่มีความหลากหลายเช่น การวาดภาพ การร่างภาพ การปะติด การถ่ายภาพ และแสดงสัญลักษณ์ส่วนบุคคล ทั้งยังสามารถใช้ภาพแสดงความคิดผ่านการเขียนซึ่งจะเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกทักษะการแก้ปัญหาในลักษณะที่หลากหลายได้เป็นอย่างดี ส่วน Cornford (2002) พบว่าการฝึกให้นิสิตนักศึกษาครูดัดสะท้อนเกี่ยวกับการเรียนการสอนจะมีความสัมพันธ์กับผลการเรียนรู้

ปัญหาและผลงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงต้องการพัฒนารูปแบบการบูรณาการการใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิด เพื่อศึกษาผลการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาสำหรับนิสิตนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) พัฒนารูปแบบการบูรณาการ การใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดของนิสิตนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี
- 2) ศึกษาผลการใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดในการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา

สมมติฐานของการวิจัย

รูปแบบการบูรณาการ การใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดของนิสิตนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรีจะสามารถส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรีมีทักษะการแก้ปัญหาได้ดีขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยมุ่งเน้นในประเด็นและมีขอบเขตดังต่อไปนี้

1. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบกิจกรรมศิลปะของนิสิตปริญญาตรี สาขาวิชาศิลปศึกษา
2. งานวิจัยนี้ศึกษาเฉพาะนิสิตสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาบัณฑิต จำนวน 23 คน ที่ผ่านการเรียนรายวิชาบังคับเกี่ยวกับพื้นฐานด้านศิลปศึกษามาแล้วและยังไม่มีประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาด้านศิลปศึกษาขั้นสูงตามที่หลักสูตรได้กำหนดไว้

ข้อจำกัดในการวิจัย

การวิจัยนี้ศึกษาเฉพาะรูปแบบการบูรณาการ การใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดของนิสิตนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรีจะส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรีมีทักษะเกี่ยวกับการแก้ปัญหา

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

รูปแบบ หมายถึง แบบแผนหรือแนวความคิดในการจัดการเรียนการสอนหรือจัดกิจกรรมที่จัดทำขึ้นเป็นชุดเบ็ดเสร็จ อันแสดงให้เห็นถึงแนวทางในการปฏิบัติอย่างมีระบบสามารถนำไปดำเนินการสอนให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

การใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิด หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนจดบันทึกข้อมูล สะท้อนความคิดเกี่ยวกับเนื้อหาหรือเรื่องอื่นๆ ระหว่างการจัดการเรียนการสอน

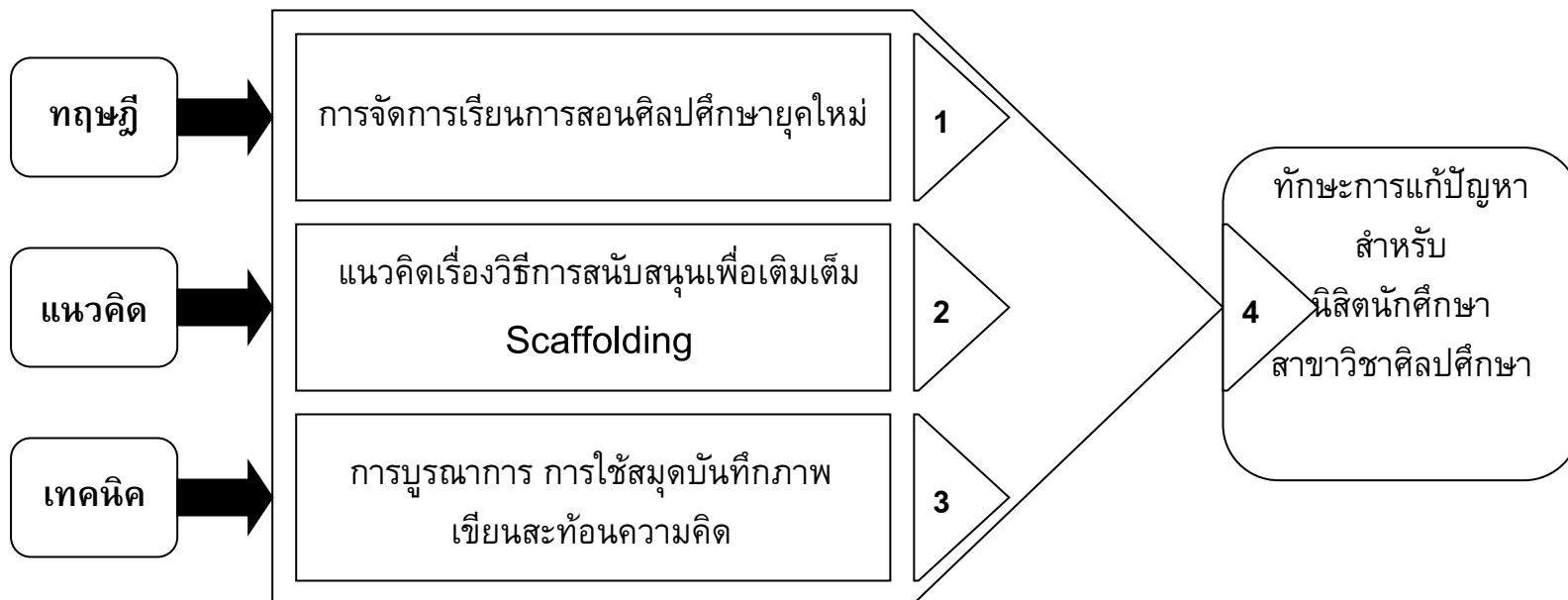
ทักษะการแก้ปัญหา หมายถึง การออกแบบกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กที่นิสิตศิลปศึกษาคิดขึ้น

การทำงานทางศิลปะ หมายถึง การที่นิสิตศิลปศึกษาเขียนอธิบายหรือวาดภาพที่เกี่ยวกับการออกแบบวิธีการสอนหรือจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับสอนนักเรียนในประเด็นต่างๆ

ผลการเรียนของนิสิตปริญญาตรี หมายถึง ผลการเรียนในรายวิชาประวัติและปรัชญาของศิลปศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

รูปแบบการบูรณาการ การใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิด เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาสำหรับนิสิตนักศึกษา
สาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี

การจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษายุคใหม่

- ร่วมมือกับสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อม ส่งเสริมให้บูรณาการหลักสูตรและการสอนร่วมกับสาขาวิชาอื่นและคำนึงถึงทักษะในการทำงาน (Randi Korn & Associates, Inc., 2010)
- เน้นให้เกิดความรู้ 2 ด้าน คือ 1) วิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนศิลปะ 2) ทดสอบแนวคิดที่เชื่อมโยงถึงการคิดด้านอื่นที่ไม่ใช่งานศิลปะ (Project Zero, 2010)
- สามารถเข้าใจและเชื่อมโยงความรู้, กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ ฝึกประสบการณ์การทำงานจริงเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้คู่ทักษะ (World Association for Co-operative Education, 1991; NAEA, 1994; Marshall, 2005; Freedman, 2005)

ทักษะสำคัญของการพัฒนานิสิตนักศึกษาศิลปศึกษายุคใหม่

- 1) การผลิต (production): มีทักษะขั้นพื้นฐานและสามารถนำหลักการของศิลปะไปผสมผสานความคิดของตนเองในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะด้านต่างๆ
- 2) การรับรู้ (perception): ทำงานศิลปะโดยอาศัยพื้นฐานความรู้ ความเข้าใจในการเลือกกิจกรรมที่มีความสอดคล้องกับความเป็นตัวของตัวเองและงานด้านอื่นๆ
- 3) การสะท้อนความคิด (reflection): สามารถสะท้อนความคิดและประเมินผลงานของตนเองตามเป้าหมายของบุคคลและมาตรฐานของการทำงานในแต่ละสาขาวิชา (Seidel, Tishman, Winner, Palmer and Hetland, 2010)

แนวคิดเรื่องการสนับสนุนเพื่อเติมเต็ม (Scaffolding)

แนวคิดเรื่องการพัฒนาเชาว์ปัญญา

- การพัฒนาความคิดและเชาว์ปัญญาขั้นสูงของบุคคลควรพัฒนาเกี่ยวกับภาษา สังคม และวัฒนธรรม
- ความคิดของบุคคลมีความแตกต่างกัน การสอนจะช่วยให้บุคคลมีความก้าวหน้าจากระดับพัฒนาการที่เป็นอยู่ (Vygotsky, 1978)

แนวคิดเกี่ยวกับ Zone of proximal development (ZPD) สำหรับการจัดการเรียนการสอน

- ประเมินอย่างสม่ำเสมอ
- มอบงานให้สอดคล้องกับความสามารถ
- แบ่งงานเป็นขั้นตอน
- ช่วยเหลือในการทำงานให้เหมาะสมกับระดับความรู้ความสามารถของผู้เรียนเพื่อให้ทำงานได้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ (Vygotsky, 1978)

การจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการสนับสนุนเพื่อเติมเต็ม (Scaffolding)

- องค์ประกอบ: 1.เตรียมกิจกรรมก่อนสอน 2.เตรียมกิจกรรมที่แสดงการพัฒนาปัญญา 3. แนะนำการทำงานบางส่วน 4. ประเมินการทำงานของตนเอง 5. ฝึกปฏิบัติงานในสถานการณ์ใหม่ควบคู่กับการให้ความช่วยเหลือให้น้อยลง 6. ประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะในการทำงานใหม่ (Rosenshine and Guenther, 1992)
- เสริมศักยภาพ : เลือกลักษณะงาน, แบ่งงานให้เป็นงานย่อย, สร้างแรงจูงใจต่อเนื่อง, ชี้ให้เห็นจุดสำคัญ, ควบคุมปัญหาและสาริต (Wood; Bruner, and Ross, 1976)
- กลยุทธ์ในการเสริมศักยภาพ : แสดงวิธีการแก้ปัญหา, แสดงการคิดให้เห็น, ใช้คำถามช่วยเหลือและให้ทางเลือก, แบ่งงานเป็นลำดับ, แนะนำให้จัดระบบความคิด (Eggen and Kauchak, 1997)
- วิธีการเสริมศักยภาพ : อธิบาย, สนับสนุนให้มีส่วนร่วม, ตรวจสอบความเข้าใจที่ถูกต้อง, เป็นตัวอย่างของพฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดด้วยการตั้งคำถาม ให้คำแนะนำ, เป็นตัวอย่างในการทำงาน, ให้ผู้เรียนแสดงเหตุผลในการคิดและทำงาน (Roehler and Cantlon, 1996)
- กลยุทธ์การให้ความช่วยเหลือผู้เรียน: สาริต, ลงมือกระทำงาน, ทำให้ดูเป็นตัวอย่าง, อธิบาย, ชี้แจงรายละเอียด, คิดดังๆ, ให้ความช่วยเหลือ, เลือกกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน (กมล โพธิ์เย็น, 2547)

**หลักการจดบันทึกโดยใช้สมุดภาพ
(Sketchbook Journal)**

- บันทึกทุกวัน
- แสดงสิ่งที่ผู้บันทึกสนใจในแต่ละวัน
- มีการวาดภาพ การปะติด หรือทำงานศิลปะประเภทอื่น
- มีการ มีการค้นคว้าเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ สุนทรียศาสตร์ การค้นคว้าทดลองทางทัศนศิลป์
- มีการคิดสะท้อนเกี่ยวกับหลักการ เรื่องราว ความคิด ความรู้สึกภายในใจ
- มีการเขียนบันทึก แสดงความคิดเห็นส่วนบุคคลและแสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ทางด้านทัศนศิลป์
- สะท้อนให้เห็นถึงวิธีการเรียนรู้ของผู้บันทึกด้านต่างๆ
- จดบันทึกในประเด็นต่างๆโดยใช้รูปแบบหรือความคิดในลักษณะของการวิเคราะห์ (Gilbert, 1998; Anderson and Milbrandt, 2005; Bales, 2010; Cummings, 2011)

**หลักการเขียนบันทึกสะท้อนความคิด
(Reflective Writing)**

- บันทึกเป็นประจำสม่ำเสมออาทิตย์ละครั้ง
- เป็นการสำรวจตนเองในการพัฒนาทักษะด้านต่างๆ
- เป็นการสะท้อนเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเอง ความยากลำบากในการตัดสินใจ ผลการทำงานในรายวิชาและประสบการณ์เกี่ยวกับชีวิตของตนเอง
- เน้นการสะท้อนความคิดของตนเองเกี่ยวกับการประสบความสำเร็จในการทำงาน
- สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างสิ่งที่ได้เรียนรู้กับกระบวนการวางแผนและการทำให้โครงการประสบความสำเร็จ (CALT Learning Support, Monash University, 2012)

ทักษะการแก้ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน

ทักษะการแก้ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนมี 3 ระดับ
สามารถสรุปได้ดังนี้

- 1) การอธิบาย/พรรณนา: ความสามารถในการบอกรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎี โดยอธิบายการประยุกต์ใช้ทฤษฎี สถานการณ์ในการสอน วิธีการที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน เนื้อหาของบทเรียน ผู้เรียน สภาพแวดล้อมในชั้นเรียน ปัญหาที่เกิดขึ้นและแนวทางในการแก้ไขปัญหา
- 2) การสะท้อนให้เห็นถึงวิจารณ์ญาณและการตัดสินใจ: ความสามารถในการให้เหตุผลและพิสูจน์การใช้ทฤษฎีผ่านประสบการณ์การสอน เหตุการณ์และการตัดสินใจในการจัดการเรียนการสอนด้วยตนเอง การอธิบายและอภิปรายเกี่ยวกับการเรียนรู้จากสถานการณ์และความสามารถในการให้เหตุผลเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาและความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของตนเอง
- 3) การสะท้อนให้เห็นถึงวิจารณ์ญาณและการแก้ไขปัญหา: ความสามารถในการเชื่อมโยงหลักการเหตุผลของหลักการจัดการเรียนการสอน โดยการประยุกต์ใช้การวางแผนจากการปฏิบัติ แสดงให้เห็นหรือสอนอย่างรอบคอบตามวัตถุประสงค์ที่ผู้สอนกำหนดขึ้นอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหาที่ใช้ในการแก้ปัญหการสอน (Chinokul, 2012)

ทักษะการแก้ปัญหาตามแนวคิด

Learning Through Art (LTA)

- 1) จินตนาการ: คิดถึงปัญหาก่อนการลงมือปฏิบัติ
- 2) การทดลอง: ทดลองใช้สื่อหรืออุปกรณ์ที่สร้างขึ้นสำหรับโครงการศิลปะของตนเอง
- 3) ความยืดหยุ่น: มีความสามารถในการปรับตัว ยืดหยุ่น อดทนในการแก้ปัญหา
- 4) การจำแนกทรัพยากร: รู้จักเลือกใช้ทรัพยากรที่เหมาะสมกับงาน
- 5) รู้จักเป้าหมายและผลลัพธ์ของสิ่งที่จะทำ: อธิบายถึงความตั้งใจ การตัดสินใจและการเลือกสร้างสรรค์งานศิลปะ
- 6) สะท้อนความคิดตนเอง: แสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์โครงการศิลปะของตนเองวิเคราะห์ปัญหาและความยากของการทำงาน
(Randi Korn & Associates, Inc., 2010)

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบูรณาการ การใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิด เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาสำหรับนิสิตนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรีมีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องดังนี้

การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการคิด

การเรียนการสอนศิลปะโดยทั่วไปมีความสัมพันธ์กับการคิด เนื่องจาก Vygotski (1971) ได้กล่าวถึงผลงานศิลปะแต่ละประเภท เช่น งานด้านทัศนศิลป์ วรรณกรรม และการแสดงว่าเป็นผลงานที่สะท้อนให้เห็นถึงความคิด อารมณ์ และความสุนทรีย์ของศิลปิน การสอนนิสิตนักศึกษาศิลปศึกษาจึงนอกจากการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักที่จะรักและชื่นชมงานศิลปะประเภทต่างๆ แล้ว ยังต้องสอนให้ผู้เรียนรู้จักสังเกต พัฒนาทักษะการคิดด้านต่างๆ เพราะศิลปศึกษาเป็นวิชาที่ต้องอาศัยกระบวนการคิดในรูปแบบที่หลากหลายทางด้านทัศนศิลป์ เนื่องจากการพัฒนาผู้เรียนที่สำคัญ คือ การส่งเสริมการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนเกิดความคิด สติปัญญา มีทัศนคติที่ดี มีความพึงพอใจ มีค่านิยมหรือมีความสนใจในการเรียน นอกจากนี้ครู อาจารย์ควรจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบวิธีการสอนและการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนที่สามารถพัฒนาได้ทั้งตัวผู้สอนและผู้เรียนเพิ่มมากขึ้น ทิศนา แคมมณี (2555) กล่าวถึง การปรับหลักสูตรและการสอนในศตวรรษที่ 21 ว่าต้องเน้นการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และทักษะชีวิตที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้รูปแบบใหม่ เพราะปัญหาในศตวรรษใหม่จะมีความยากและซับซ้อนมากขึ้น โดยผู้เรียนจะต้องมีทักษะ 3 ด้าน คือ ทักษะเกี่ยวกับการใช้สมอง การใช้เสียง และเกี่ยวกับใจ ซึ่งทักษะเกี่ยวกับการใช้สมอง ได้แก่ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ขณะที่ ทิพวัลย์ ปัญจมะวัต (2548) ศึกษาพบว่า นิสิตระดับปริญญาบัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับปานกลางโดยมีความคิดริเริ่มและความคิดยืดหยุ่นอยู่ในระดับต่ำ ทั้งยังพบว่านิสิตสายวิทยาศาสตร์ชีวภาพมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์รวมเฉลี่ยสูงกว่าสายสังคมศาสตร์และพบว่านิสิตสายวิทยาศาสตร์ชีวภาพมีคะแนนความคิดคล่องตัวเฉลี่ยสูงกว่าสายสังคมศาสตร์ โดยปัจจัยสำคัญที่ทำให้ความคิดสร้างสรรค์ของนิสิตอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และบุคลิกภาพของผู้เรียน ขณะที่ ทิศนา แคมมณีและคณะ (2549) ศึกษาพบว่าแนวคิด หลักการ ปรัชญาของหลักสูตรครุศาสตรศึกษาศาสตร์ในประเทศไทย จำนวน 59 หลักสูตร มีการกำหนดคุณลักษณะที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนเกี่ยวกับความคิดด้านต่างๆหลายประการ เช่น มีความสามารถในการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ มุ่งมั่นในการพัฒนาการสอนทักษะการคิด มีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ มีทักษะในการค้นคว้าวิจัย เป็นต้น จากผลการวิจัยและ

ความต้องการของหลักสูตรดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า นิสิตนักศึกษาในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับสายสังคมศาสตร์ซึ่งรวมถึงนิสิตในหลักสูตรศิลปศึกษา อาจมีความคิดสร้างสรรค์และการแก้ปัญหาไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรศิลปศึกษา ฉบับปรับปรุงปี พ.ศ. 2552 ในด้านการพัฒนาที่เน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประยุกต์ใช้องค์ความรู้และนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอนและทำงานวิชาการด้านศิลปศึกษาได้อย่างสร้างสรรค์ (หลักสูตรและการสอน, 2552) เนื่องจาก ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (2533, 2546) กล่าวถึงลักษณะเฉพาะของความคิดสร้างสรรค์ไว้ 3 ประการ คือ 1) ความคิดสร้างสรรค์ต้องเป็นความคิดที่มีความใหม่ แตกต่างไปจากความคิดเดิม 2) ความคิดสร้างสรรค์ส่วนมากเป็นการคิดที่เน้นการแก้ปัญหา 3) ความคิดสร้างสรรค์เป็นการคิดที่มีคุณค่า เป็นประโยชน์ ดังนั้นการพัฒนาให้นิสิตศิลปศึกษามีทักษะการแก้ปัญหาจึงเป็นส่วนสำคัญสำหรับการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ Taghilou (2007) ยังพบว่า การคิดสะท้อนเป็นส่วนสำคัญของการสอนนิสิตครู ตามการศึกษาของ Cornford (2002) ที่พบว่า การฝึกให้นิสิตครูคิดสะท้อนเกี่ยวกับการเรียนการสอนจะมีความสัมพันธ์กับผลการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนฝึกทักษะการคิดสะท้อนโดยทั่วไปจะใช้วิธีจดบันทึกและเขียนบรรยายเพื่อสะท้อนความคิด

แนวคิดเรื่องการสนับสนุนเพื่อเติมเต็ม (scaffolding)

การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดของนักการศึกษา เช่น Wood, Bruner, and Ross (1976) Rosenshine and Meister (1992) Dixon-Krauss (1996) Eggen and Kauchak (2009) และ Larkin (2002) ที่กล่าวถึง การใช้วิธีการสอนแบบสนับสนุนเพื่อเติมเต็ม (scaffolding) โดยสรุปว่าเป็นกระบวนการที่ผู้สอนมอบหมายงานที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยผู้สอนทำหน้าที่แนะนำ ชี้แนะให้ความช่วยเหลือด้วยการทำให้ผู้เรียนมีความสนใจหรือสามารถทำองค์ประกอบต่างๆของงานที่อยู่ในขอบเขตความสามารถปัจจุบันของตนเองให้สามารถเชื่อมโยงการแก้ปัญหา หรือดำเนินงานที่ยากให้สำเร็จได้ เมื่อผู้เรียนเริ่มจะสามารถทำงานที่ยากได้ ผู้สอนจะลดการให้ความช่วยเหลือลงตามลำดับจนกระทั่งผู้เรียนสามารถทำงานดังกล่าวได้ด้วยตนเอง ผู้สอนจะยุติการให้ความช่วยเหลือ

Vygotsky (1978) กล่าวว่า พื้นที่รอยต่อของพัฒนาการของการเรียนรู้เป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง การสอนโดยใช้วิธีสอนแบบสนับสนุนเพื่อเติมเต็ม (scaffolding) คือ การที่ผู้สอนทำหน้าที่หาวิธีสอนที่จะช่วยประคับประคองให้ผู้เรียนค่อยๆ เรียนรู้สิ่งที่ยากได้ด้วยตนเอง ผ่านการขยายความคิด การทดลอง การทบทวนและเมื่อผู้เรียนสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้แล้ว ผู้สอนจะลดความช่วยเหลือลง ปล่อยให้เรียนรู้ด้วยตนเอง และเมื่อใดที่ผู้เรียนไม่สามารถเรียนรู้สิ่งที่ยากขึ้นได้อีก ผู้สอนจะต้องให้ความช่วยเหลือจนกว่าผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองแล้วจึงลดการให้ความช่วยเหลือลง เนื่องจาก สุมาลี ชีโนกุล (2547) ได้ศึกษาพบว่า การประเมินผลการเรียนรู้เป็นกลยุทธ์หนึ่งที่ใช้

ในการประเมินการจัดการเรียนการสอน ทั้งยังสามารถใช้ประเมินปัญหาและความต้องการของผู้เรียนในระหว่างเรียน รวมถึงนำไปใช้ในการประเมินความสำเร็จของการสอน เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการวิเคราะห์และปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการสอนด้วยวิธีสอนแบบสนับสนุนเพื่อเติมเต็ม (scaffolding) คือ การที่ผู้สอนมอบงานที่มีความยากเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน ให้คำแนะนำ ชี้แนะให้ผู้เรียนรู้จักเชื่อมโยงแก้ปัญหาหรือสามารถทำงานดังกล่าวให้สำเร็จได้ด้วยตนเอง เมื่อผู้เรียนเริ่มจะสามารถทำงานที่ยากขึ้นกว่าเดิมได้ด้วยตนเองแล้ว ผู้สอนจะลดการให้ความช่วยเหลือลงตามลำดับ กระทั่งผู้เรียนสามารถทำงานดังกล่าวได้ด้วยตนเอง ผู้สอนจะยุติการให้ความช่วยเหลือลง วิธีสอนนี้จะประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ 1) ผู้สอนทำหน้าที่เลือกงานที่เหมาะสมวิเคราะห์ประเด็นที่สนใจจะศึกษา โดยสร้างความเชื่อมโยงกับสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับงานนั้น 2) ผู้สอนทำหน้าที่แบ่งงานย่อยจากงานง่ายไปหายาก 3) ผู้สอนสร้างแรงจูงใจในการทำงานด้วยการสร้างความท้าทายให้ผู้เรียนทำงานอยู่ในระดับที่เพิ่งทำงานเสร็จ 4) ผู้สอนชี้ให้เห็นว่าผู้เรียนกำลังทำงานไปตามทิศทางที่ถูกต้อง 5) ผู้สอนแก้ปัญหาในการทำงาน เพื่อลดความเครียดของการทำงาน 6) ผู้สอนสาธิตการทำงานเพื่อเป็นแนวทางสำหรับการสร้างผลงาน แนวทางในการจัดการเรียนการสอนนี้จึงเป็นสิ่งที่ส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักการเรียนรู้ด้วยตัวเองอย่างต่อเนื่อง

การสอนศิลปศึกษายุคใหม่

Hetland (2010) ได้กล่าวถึง โครงการ Arts PROPEL ที่ต้องการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนยุคใหม่ว่าควรจะต้องสอนให้ผู้เรียนมีความเชี่ยวชาญด้านการคิด (expert thinking) ความร่วมมือ (collaboration) และการเป็นผู้ประกอบการ (entrepreneurship) เนื่องจากแนวคิดในการสอนนิสิตศิลปศึกษาปัจจุบันเน้นให้เกิดความรู้ 2 ด้าน คือ 1) การวิเคราะห์แนวคิดในการเรียนรู้เกี่ยวกับการเรียนศิลปะ 2) การทดสอบแนวคิดในการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงไปถึงการคิดด้านอื่นที่ไม่ใช่งานศิลปะ และแนวคิดของโครงการ Qualities of Quality in Art Education ที่ Seidel (2010) กล่าวถึงเรื่องความเชี่ยวชาญของนิสิตนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาจะต้องมีทั้งความสามารถในการวาดภาพหรือทำงานศิลปะประเภทต่างๆและมีความสามารถในการเชื่อมโยงศิลปะกับศาสตร์สาขาอื่น บนพื้นฐานของการเลือกวิธีการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนสอดคล้องกับ Culpán (2010) ที่กล่าวถึงการผลิตและพัฒนา นิสิตนักศึกษาศิลปศึกษาว่าต้องนำความรู้และทักษะทางศิลปะไปใช้เชื่อมโยงระหว่างประสบการณ์ของกระบวนการทำงานศิลปะส่วนบุคคลกับการสอนได้อย่างสร้างสรรค์ นอกจากนี้ Seidel (2010) ยังกล่าวว่า นิสิตนักศึกษาศิลปศึกษาต้องมีทักษะสำคัญ 3 ประการ คือ 1) การผลิต (production) เน้นการจุดประกายการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะขั้นพื้นฐานและสามารถนำหลักการของศิลปะไปผสมผสานความคิดของตนเองในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะด้านต่างๆ 2) การรับรู้

(perception) เน้นให้ผู้เรียนทำงานศิลปะโดยอาศัยพื้นฐานความรู้ ความเข้าใจในการเลือก กิจกรรมที่มีความสอดคล้องกับความเป็นตัวของตัวเองและการทำงานด้านอื่นๆ 3) เน้นการ สะท้อนความคิด (reflection) และการประเมินผลงานของตนเองตามเป้าหมายของแต่ละบุคคล และมาตรฐานของการทำงานในแต่ละสาขาวิชา

การเขียนบันทึกสะท้อนความคิด

เนื่องจาก Taghilou (2007) กล่าวถึงเป้าหมายของการพัฒนาการสะท้อนความคิดว่า เป็นการแสดงพฤติกรรมที่มีปฏิสัมพันธ์กับการกระทำ (being) การฝึกทักษะ (doing) และการ แสดงความรู้ความเชี่ยวชาญ (knowing) การให้เขียนบันทึกสะท้อนความคิด (Reflective Writing) จึงเป็นวิธีการแสดงออกถึงพฤติกรรมที่มีความสัมพันธ์กับการฝึกทักษะ สอดคล้องกับที่ Anderson (2005) กล่าวถึงการจดบันทึกโดยใช้สมุดบันทึกภาพว่า เป็นการจดบันทึกในประเด็น ต่างๆที่มีการใช้รูปแบบหรือความคิดในลักษณะของการวิเคราะห์ มีการค้นคว้าเกี่ยวกับ ประวัติศาสตร์ สุนทรียศาสตร์ การค้นคว้าทดลองทางทัศนศิลป์ มีการเขียนบันทึก แสดงความ คิดเห็นส่วนบุคคลและแสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ทางด้านทัศนศิลป์ การเขียนบันทึก สะท้อนความคิดในเชิงศิลปะจึงเป็นการสะท้อนความคิดรูปแบบหนึ่งที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกทักษะ การสะท้อนความคิดในเชิงศิลปะ

การศึกษาของ Cisero (2006) พบว่า การให้ผู้เรียนเขียนรายงานสะท้อนความคิดเป็น วิธีหนึ่งที่จะช่วยในการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนและช่วยให้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียนมากขึ้น ผู้สอนสามารถให้ผู้เรียนสะท้อนความคิด (Reflection) ได้ หลายรูปแบบ เช่น ใช้แฟ้มสะสมงาน (Portfolio) ให้เขียนบันทึกสะท้อนความคิด (Reflective Writing) หรือการเขียนบันทึกสะท้อนความคิดในเชิงศิลปะ เป็นต้น สอดคล้องกับหลักการเขียน บันทึกสะท้อนความคิดของ CALT Learning support (2012) ประกอบด้วย 1) บันทึกเป็น ประจำสม่ำเสมออาทิตย์ละครั้ง 2) สำรวจตนเองในการพัฒนาทักษะด้านต่างๆ 3) สะท้อน ความคิดเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเอง ความยากลำบากในการตัดสินใจ ผลการทำงานใน รายวิชาและประสบการณ์เกี่ยวกับชีวิตของตนเอง 4) เน้นการสะท้อนความคิดของตนเอง เกี่ยวกับการประสบความสำเร็จในการทำงาน 5) สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างสิ่งที่ได้ เรียนรู้กับกระบวนการวางแผนและการทำให้โครงการประสบความสำเร็จ

Sketchbook Journal เป็นสื่อการสอนที่สำคัญสำหรับการนิสิตนักศึกษาศิลปศึกษาใน การจดบันทึก สังเกต แสดงความคิด และสะท้อนความคิดของตนเองผ่านทางการวาดภาพและ การเขียนสะท้อนความคิด ดังที่ Cummings (2011) กล่าวถึงหลักการสำคัญของการบันทึกว่า จะต้องบันทึกทุกวัน มีการวาดภาพ การปะติด หรือทำงานศิลปะประเภทอื่นลงบนสมุดบันทึก เพราะ Hughes (2007) และ Machina (2011) กล่าวว่า นอกจากการบันทึกจะเป็นการพัฒนา ทักษะทางศิลปะแล้วยังเป็นการพัฒนาทักษะทางการคิดสะท้อนเกี่ยวกับหลักการ เรื่องราว

ความคิด ความรู้สึกภายในใจ หรือสิ่งที่ผู้บันทึกสนใจในแต่ละวันที่สะท้อนให้เห็นถึงวิธีการเรียนรู้ของผู้บันทึกด้านต่าง ๆ เนื่องจากหลักสูตรศิลปศึกษาเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการทำงานศิลปะประเภทต่าง ๆ ได้อย่างสร้างสรรค์สะท้อนความคิดได้อย่างเป็นระบบบนพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ของตนเองอย่างเป็นระบบทั้งยังจะต้องเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะด้านศิลปะและกระบวนการ ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับศิลปะไปประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์การสอนศิลปศึกษาสำหรับเด็กระดับต่าง ๆ ได้ สอดคล้องกับที่ Craft (2003) กล่าวถึงนิสิตนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาว่า จะต้องพัฒนาทักษะพื้นฐานด้านการรับรู้และการแสดงออกทางศิลปะที่มีความหลากหลายเพื่อนำความรู้และทักษะดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

การสอนโดยใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดจึงเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยฝึกให้นิสิตศิลปศึกษาสามารถพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาและทักษะพื้นฐานทางศิลปะที่ตนเองสนใจผ่านการใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิด เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา (Problem Solving Skills) และส่งเสริมให้ผู้เรียนประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะได้อย่างต่อเนื่อง จึงควรมีการศึกษาเพื่อพัฒนาสิ่งสำคัญสำหรับการพัฒนาผู้เรียน คือ การจัดการศึกษาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิด สติปัญญา มีทัศนคติที่ดี มีความพึงพอใจ มีค่านิยมหรือสนใจในการเรียน นอกจากนี้ ครู อาจารย์ยังควรจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ปรับปรุงรูปแบบวิธีการสอนและการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนที่สามารถพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้สูงขึ้นเนื่องจากการสอนในระดับอุดมศึกษาจำเป็นจะต้องฝึกให้รู้จักแก้ปัญหาและประยุกต์ใช้ความรู้ให้เหมาะสมกับการทำงานให้มากที่สุด แนวคิดในการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21 Partnership for 21st century skills (2003) กล่าวถึง ทักษะสำคัญที่ผู้เรียนจะต้องมี คือ ทักษะการคิดและทักษะการแก้ปัญหาที่ผู้เรียนจะต้องสามารถกำหนดปัญหา วิเคราะห์ปัญหาและแก้ไขปัญหาได้ ซึ่งทักษะดังกล่าวเป็นทักษะที่เชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ สอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี (2555) ที่กล่าวถึง การปรับหลักสูตรและการสอนในศตวรรษที่ 21 ว่าต้องเน้นการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และทักษะชีวิตที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้รูปแบบใหม่ เพราะปัญหาในศตวรรษใหม่จะมีความยากและซับซ้อนมากขึ้น โดยผู้เรียนจะต้องมีทักษะที่เกี่ยวข้องกับการใช้สมอง ได้แก่ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทั้งนี้ ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (2533) กล่าวถึงลักษณะเฉพาะของความคิดสร้างสรรค์ไว้ 3 ประการ คือ 1) ความคิดสร้างสรรค์ต้องเป็นความคิดที่มีความใหม่ แตกต่างไปจากความคิดเดิม 2) ความคิดสร้างสรรค์ส่วนมากเป็นการคิดที่เน้นการแก้ปัญหา 3) ความคิดสร้างสรรค์เป็นการคิดที่มีคุณค่า เป็นประโยชน์ แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของทักษะการแก้ปัญหาอันเป็นส่วนสำคัญของการนำไปสู่การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ขณะที่การศึกษาของ ทิพวัลย์ ปัญจะวัต (2548) พบว่า นิสิตระดับปริญญาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับปานกลาง มีความคิดริเริ่มและความคิดยืดหยุ่นอยู่ในระดับต่ำ ทั้งยังพบวานิสิตสายวิทยาศาสตร์ชีวภาพมี

คะแนนความคิดสร้างสรรค์และความคิดคล่องตัวรวมเฉลี่ยสูงกว่าสายสังคมศาสตร์ โดยปัจจัยสำคัญที่ทำให้ความคิดสร้างสรรค์ของนิสิตโดยทั่วไปอยู่ในระดับปานกลาง คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และบุคลิกภาพของผู้เรียน เนื่องจากความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นส่วนประกอบสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งมีความสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนศิลปะด้านต่างๆ การพัฒนานิสิตนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ซึ่งจะต้องจบออกไปทำงานด้านการสอนศิลปะเพื่อพัฒนาผู้เรียนในระดับต่างๆทั้งในระดับโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาจึงมีความสำคัญดังจะเห็นได้จากวัตถุประสงค์ของหลักสูตรศิลปศึกษา ฉบับปรับปรุงปี พ.ศ. 2552 (สำนักงานวิชาการ, 2552) กำหนดให้ผู้เรียนมีความสามารถในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประยุกต์ใช้องค์ความรู้และนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอนและทำงานวิชาการด้านศิลปศึกษาได้อย่างสร้างสรรค์

การจัดบันทึกโดยใช้สมุดบันทึกภาพ

เนื่องจากผู้เรียนศิลปะโดยทั่วไปจะใช้วิธีการวาดภาพลงบนสมุดบันทึกภาพ (Sketchbook) สอดคล้องกับที่ Brisco (2007) Ernst (1997) Ernst (1999) กล่าวว่า ครูอาจารย์ควรใช้สมุดภาพช่วยในการจัดการเรียนการสอนสำหรับนิสิตนักศึกษาศิลปศึกษา นอกจากนี้ Runco (2007) ยังกล่าวว่า สมุดบันทึกภาพนอกจากจะช่วยให้นิสิตนักศึกษาพัฒนาทักษะการคิด (Think divergently) แล้วยังพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา แสดงให้เห็นความยืดหยุ่นในการคิดและแสดงให้เห็นการคิดอย่างรอบคอบ ซึ่งภาพ คำพูดที่สะท้อนความคิดในรูปแบบของการทำงานศิลปะที่มีความหลากหลายนั้น (Grauer & Naths, 1998)กล่าวถึงการปะติด การวาดภาพ การปะติดภาพ การถ่ายภาพ และแสดงสัญลักษณ์ส่วนบุคคลสอดคล้องกับที่ สมโภชน์ ทองแดง (2548) กล่าวว่า การวาดภาพ ร่างภาพเป็นการนำเสนอสร้างเป็นลักษณะต่างๆ โดยใช้วิธีการที่มีความหลากหลาย เช่น การลาก การขีด ขูดในลักษณะต่างๆ เพื่อสื่อความหมายให้ผู้ชมรับรู้ในเชิงสัมผัสด้วยการมอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงออกถึงความต้องการ ความคิด การอธิบาย บอกความหมาย นอกจากนี้ยังต้องการแสดงให้เห็นถึงคุณค่าทางความงามจากการถ่ายทอดของผู้สร้างสรรค์ เป้าหมายของการใช้เส้นสื่อสารด้วยภาษาเขียนจึงมีทั้งความเหมือนและความต่างในการนำมาใช้สื่อสาร เช่น การเขียนอักษรจีนด้วยพู่กันที่นอกจากจะใช้สื่อความหมายทางภาษาเป็นหลักแล้วยังแสดงให้เห็นถึงความงดงามและคุณค่าทางศิลปะได้เช่นกัน หรือการนำลักษณะของตัวอักษรในภาษาต่างๆมาออกแบบ จัดวาง จัดองค์ประกอบ น้ำหนัก ขนาดตามความต้องการของผู้เขียนโดยไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อการอ่านแบบภาษาเขียนเป็นต้น เนื่องจาก กำจร สุนพงษ์ศรี (2535) และ สมโภชน์ ทองแดง (2542) กล่าวถึงการวาดเส้นว่า เป็นพื้นฐานของการสร้างสรรค์งานศิลปะทุกแขนงและเป็นเครื่องมือสำคัญในการถ่ายทอดความคิดในลักษณะของการเขียนบันทึกความคิดออกมาเป็นรูปร่าง รูปทรง โดยใช้วัสดุและเทคนิคประเภทต่างๆ ในการสื่อความคิดอารมณ์ ความรู้สึก ผู้ที่วาดได้ดีจะแสดงให้เห็นถึง

ความสามารถในการรับรู้ ด้านการมอง การสังเกต รวมถึงการถ่ายทอดออกมาเป็นภาพ การวาดเส้นยังสามารถนำมาประยุกต์ใช้ร่วมกับการปะติด (Collage) ที่เรียกว่า การปะติดกระดาษ (Papier collé หรือ "glued paper") ซึ่งเป็นการตกแต่งด้วยเศษกระดาษประเภทต่างๆ เช่น เศษกระดาษหนังสือพิมพ์ ฉลากสินค้า ตั๋วรถไฟ เศษไม้ เศษแก้ว นอกจากนี้ยังสามารถนำรูปถ่ายรูปภาพต่างๆ มาใช้ในการปะติดหรือวิธี Photomontage ซึ่งเป็นการวาดด้วยวิธีปะติดภาพจากสิ่งพิมพ์ ภาพถ่าย ภาพจากวารสารที่มีภาพขาวดำหรือภาพสี โดยนำมาใช้ในการปะติด ทับซ้อนหรือรวมให้เป็นภาพเดียวกันได้ (Photomontage, n.d.) สอดคล้องกับ Grauer and Naths (1998) ที่กล่าวถึงการแสดงความคิดด้วยการใช้ภาพผ่านการเขียนว่าเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกทักษะการแก้ปัญหาในลักษณะที่หลากหลายได้เป็นอย่างดี เนื่องจากการทำงานที่แสดงให้เห็นถึงความคิดและการสื่อสารผ่านการบันทึกด้วยภาพ การเขียนรายงานสะท้อนความคิด (Reflection) จึงเป็นวิธีพัฒนาแรงจูงใจในการเรียน ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียนและช่วยให้การเรียนการสอนมีความหลากหลายมากขึ้น นอกจากนี้ Krieger (2002) ยังกล่าวถึงหลักการจดบันทึกด้วยสมุดภาพว่าจะต้องบันทึกเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ ผู้เรียนจะต้องมีความรู้สึกสะดวกสบายใจในการบันทึกและทำงานผ่านการวาดภาพ เพื่อแสดงความคิดและการสื่อสารแทนการพูดในลักษณะของการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ

การแก้ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน

เนื่องจาก สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้โดยเน้นให้ผู้เรียนใช้ทักษะการแก้ปัญหาว่า เป็นการท้าทายให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดด้วยตนเอง รู้จักคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ยังกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจและเกิดความต้องการที่จะศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองอย่างมีเหตุผล และมีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนในลักษณะนี้จะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้ฝึกทักษะการสังเกต เก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล ตีความ สรุปความ รู้จักการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลเป็นขั้นตอน ทั้งยังฝึกให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านการพัฒนาความคิดด้านต่างๆ เพราะพัฒนาการด้านเรียนรู้เริ่มจากการเรียนรู้ผ่านการกระทำ การเรียนรู้ผ่านทางความคิดและการเรียนรู้ผ่านทางสัญลักษณ์และนามธรรม ในขั้นสัญลักษณ์และนามธรรมนี้เปรียบเทียบกับความสามารถในการแก้ปัญหาของผู้เรียนโดยใช้เหตุผลกับสิ่งที่เป็นามธรรม และถ่ายทอดประสบการณ์ดังกล่าวผ่านการใช้สัญลักษณ์หรือภาพ เพื่อคิดหาเหตุผล ทำความเข้าใจกับธรรมชาติจนสามารถแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ นอกจากนี้ผลการวิจัยของ พลรพี ทุมมาพันธ์ (2545) ยังพบว่า ครูนักวิจัยที่มีความสามารถในการคิดสะท้อนสูงจะแสดงให้เห็นถึงการรับรู้ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติงานและการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน และมีการสะท้อนกระบวนการคิดแก้ปัญหาในการสอนมากกว่าครูที่ไม่ได้เป็นนักวิจัย

การจัดการเรียนการสอนศิลปะศึกษาปัจจุบันจึงต้องพัฒนาผู้เรียนให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ศิลปะอย่างสร้างสรรค์และมีคุณภาพในการเชื่อมโยงความรู้ในศาสตร์สาขาอื่นเนื่องจากประสบการณ์การทำงานศิลปะของผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกัน การพัฒนาผู้เรียนด้านทักษะการแก้ปัญหาโดยนำศิลปะศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่ง Randi Korn & Associates (2010) ได้ศึกษาเรื่องการคิดแก้ปัญหาด้านศิลปะพบว่า ทักษะสำคัญสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 คือ การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาและการคิดวิจารณ์อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับการเรียนการสอนเกี่ยวกับศิลปะ การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา จึงเป็นส่วนสำคัญในการสอนนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี

เนื่องจากการคิดแก้ปัญหาเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และความคิดวิจารณ์ในกระบวนการแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอน และแสวงหาคำตอบที่เหมาะสมที่สุด แนวคิด Productive Thinking Model (Hurson, 2007) เป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหามีดังนี้ 1) ตั้งคำถามว่าเกิดอะไรขึ้น 2) อะไรจะนำไปสู่ความสำเร็จ 3) คำถามคืออะไร 4) ค้นคว้าหาคำตอบ 5) หาหนทางแก้ไขปัญหา 6) จัดเรียงข้อมูลให้เป็นระบบ สำหรับการแก้ปัญหาทางศิลปะตามแนวคิด Learning Through Art (LTA) นั้น Randi Korn & Associates, Inc. (2010) กล่าวว่า จะต้องประกอบไปด้วยทักษะ 6 ประการ คือ 1) จินตนาการ เป็นการคิดถึงปัญหาก่อนการลงมือปฏิบัติ 2) การทดลองเป็นการทดลองใช้สื่อหรืออุปกรณ์ที่สร้างขึ้นสำหรับโครงการศิลปะของตนเอง 3) ความยืดหยุ่น มีความสามารถในการปรับตัวยืดหยุ่น อดทนในการแก้ปัญหา 4) การจำแนกทรัพยากร รู้จักเลือกใช้ทรัพยากรที่เหมาะสมกับงาน 5) รู้จักเป้าหมายและผลลัพธ์ของสิ่งที่จะทำ เป็นการอธิบายถึงความตั้งใจ การตัดสินใจและการเลือกสร้างสรรค์งานศิลปะ และ 6) สะท้อนความคิดตนเอง เป็นการแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์โครงการศิลปะของตนเองวิเคราะห์ปัญหา ตลอดจนความยากของการทำงาน ดังนั้นการพัฒนาให้นิสิตนักศึกษาศิลปะศึกษามีทักษะการแก้ปัญหาจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะของนิสิตอันจะเป็นองค์ประกอบสำคัญอันจะมีผลต่อการนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนต่อไป

การจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาต่าง ๆ โดยทั่วไปจะใช้วิธีจัดบันทึกและเขียนบรรยายเป็นสำคัญ เนื่องจากการสื่อสารด้วยภาพสามารถถ่ายทอดข้อความได้หลากหลายแทนการเขียน สอดคล้องกับที่ Feinsiein (1982) และสมโภชน์ ทองแดง (2548) ได้กล่าวถึง การสื่อความหมายหรือการถ่ายทอดสัญลักษณ์ว่าเป็นกระบวนการที่แสดงออกถึงการใช้ความคิดขั้นพื้นฐาน การสร้างสัญลักษณ์เพื่อสื่อความหรือถ่ายทอดจึงแสดงออกถึงความสามารถในการใช้สิ่งหนึ่งเป็นตัวแทนหรืออธิบายอีกสิ่งหนึ่งให้ผู้อื่นรับรู้ ซึ่งสัญลักษณ์ดังกล่าว แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) สัญลักษณ์ที่อ้อมค้อม (Discursive) ซึ่งได้แก่ ภาษา เพราะต้องใช้การอธิบายโดยละเอียดและยาว เพราะภาษาไม่ใช่สัญลักษณ์ที่แสดงออกถึงความหมายที่มีความกระจ่างในตัวเอง เช่น “สตรี” จะใช้เป็นคำที่อธิบายให้คนที่ใช้ภาษาไทยหรือรู้ภาษาไทยเท่านั้นที่เข้าใจได้

ทำให้การสื่อสารด้วยภาษามีข้อจำกัด 2) สัญลักษณ์ที่ไม่อ้อมค้อม (Presentational) ได้แก่ งานศิลปะ เพราะเป็นสัญลักษณ์ของการแสดงออกถึงความเป็นตัวของตัวเองและมีความกระฉ่งในตัวเอง เช่น ภาพสตรี จะใช้เป็นภาพที่อธิบายให้คนทุกชาติ ทุกภาษาเข้าใจได้ว่าหมายถึงอะไร เมื่อมองเห็นภาพแล้วจะเข้าใจถึงผู้หญิงโดยรวม ไม่ต้องคิดหรือตีความ ซึ่งการสื่อความหมายหรือถ่ายทอดด้วยภาพจึงนับเป็นการพัฒนาด้านการคิดด้วย การสื่อสารด้วยภาษาภาพหรือสัญลักษณ์ที่เป็นภาพจึงมีความกว้าง สามารถสื่อสารข้ามวัฒนธรรม ภาษาได้ ดังนั้นหากสื่อสารด้วยการใช้ทั้งภาษาและภาพหรือภาษาภาพร่วมกันก็จะทำให้สิ่งที่ต้องการอธิบายมีความชัดเจนได้มากยิ่งขึ้น โดยทั่วไปผู้เรียนศิลปะส่วนมากจะใช้วิธีการวาดภาพลงบนสมุดบันทึกภาพ (Sketchbook) ซึ่ง Brisco (2007) และ Ernst (1997, 1999) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนสำหรับนิสิตนักศึกษาศิลปศึกษาควรใช้สมุดภาพ สอดคล้องกับ Runco (2007) ที่กล่าวว่า สมุดบันทึกภาพนอกจากจะช่วยให้นิสิตนักศึกษาพัฒนาทักษะการคิด (Think divergently) ทั้งยังพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาแสดงให้เห็นความยืดหยุ่นในการคิดและแสดงให้เห็นถึงการคิดอย่างรอบคอบ นอกจากนี้ Grauer and Naths (1998) ยังกล่าวว่า การจดบันทึกในลักษณะนี้เป็นการแสดงให้เห็นถึงภาพ คำพูดที่สะท้อนความคิดในรูปแบบของการทำงานศิลปะที่มีความหลากหลาย เช่น การวาดภาพ การร่างภาพ การปะติด การถ่ายภาพ และแสดงสัญลักษณ์ส่วนบุคคล ทั้งยังสามารถใช้ภาพแสดงความคิดผ่านการเขียนซึ่งจะเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกทักษะการแก้ปัญหาในลักษณะที่หลากหลายได้เป็นอย่างดี ส่วน Cornford (2002) พบว่าการฝึกให้นิสิตนักศึกษาครุคิดสะท้อนเกี่ยวกับการเรียนการสอนจะมีความสัมพันธ์กับผลการเรียนรู้ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนารูปแบบการบูรณาการ การใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดเพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาสำหรับนิสิตนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการบูรณาการ การใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อน ความคิดเพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาสำหรับนิสิตนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) ขึ้นนี้เป็นการพัฒนารูปแบบการสอน
แบบบูรณาการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดใน
การส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาสำหรับนิสิตนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี
มีขั้นตอนและรายละเอียดในการดำเนินงานดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรในงานวิจัยนี้ประกอบด้วย

ประชากร/กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้มี 1 ชุด ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1) ประชากรเป็นนิสิตระดับปริญญาตรีที่ลงทะเบียนเรียนตามหลักสูตร
ศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ชั้นปีที่ 3

1.2) กลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลเป็นนิสิตระดับปริญญาตรีที่ลงทะเบียนเรียน
ตามหลักสูตรศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ชั้นปีที่ 3 ภาคการศึกษาต้นปี
การศึกษา 2556 แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

กลุ่ม A1 นิสิตกลุ่มทดลอง

กลุ่ม A2 นิสิตกลุ่มควบคุม

นิสิตปริญญาตรีระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2556 ที่ลงทะเบียนเรียน
รายวิชาประวัติและปรัชญาของศิลปศึกษา ตามหลักสูตรศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย จำนวน 23 คน แบ่งตามค่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนน้อย ปานกลาง มาก ดังต่อไปนี้

กลุ่ม A1 นิสิตกลุ่มทดลอง แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ

กลุ่ม A1.1 นิสิตที่มีคะแนนเฉลี่ย 2.96-3.22

กลุ่ม A1.2 นิสิตที่มีคะแนนเฉลี่ย 3.23-3.69

กลุ่ม A1.3 นิสิตที่มีคะแนนเฉลี่ย 3.50-3.76

กลุ่ม A2 นิสิตกลุ่มควบคุม แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ

กลุ่ม A2.1 นิสิตที่มีคะแนนเฉลี่ย 2.96-3.22

กลุ่ม A2.2 นิสิตที่มีคะแนนเฉลี่ย 3.23-3.69

กลุ่ม A2.3 นิสิตที่มีคะแนนเฉลี่ย 3.50-3.76

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งตามรายละเอียดได้ดังนี้

1) แผนการสอนศิลปะที่บูรณาการ การใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดในการจัดการเรียนการสอน

แผนการสอนนี้เป็นการสอนเนื้อหาด้านประวัติศาสตร์ความเป็นมาของศิลปศึกษา กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปะ การจัดการเรียนรู้ด้านศิลปะ ในอดีตจนถึงปัจจุบัน การสอนนี้เป็นการบูรณาการวิธีการจดบันทึกโดยใช้สมุดบันทึกภาพและวิธีการเขียนสะท้อนความคิดโดยให้นิสิตจดบันทึกระหว่างการฟังบรรยายและภายหลังการทำกิจกรรมศิลปะที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาในชั้นเรียนทุกครั้ง หลังการสอนให้นิสิตออกแบบกิจกรรมศิลปะที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการเรียนในชั่วโมง ในการออกแบบกิจกรรมศิลปะมีการกำหนดเงื่อนไขให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความคิดและมีข้อจำกัดในการออกแบบกิจกรรมศิลปะด้านต่างๆ เช่น กำหนดให้มีวัสดุ อุปกรณ์ในการออกแบบกิจกรรม กำหนดให้ออกแบบกิจกรรมสำหรับเด็กอายุ 7-9 ปี

2) แบบประเมินการเขียนสะท้อนความคิดโดยใช้สมุดบันทึกภาพของนิสิต

แบบประเมินนี้เป็นแบบประเมินการเขียนสะท้อนความคิดโดยใช้สมุดบันทึกภาพของนิสิตที่เน้นศึกษาเรื่องเนื้อหาและรูปภาพในการนำเสนอ ที่สะท้อนให้เห็นถึงเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับรายวิชา ความคิด ความรู้สึกระหว่างเรียนรายวิชาและข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องกับการทำงานในรายวิชา (Book : Content & Form) ซึ่งพัฒนามาจากแนวคิดของ Randi Korn & Associates, Inc., 2010 and Chinokul, S. 2012 (รายละเอียดในภาคผนวก ข)

3) แบบประเมินผลการทำกิจกรรมศิลปะของนิสิต

แบบประเมินนี้เป็นแบบประเมินกิจกรรมศิลปะจากสมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน (Application : Art Activities) ซึ่งพัฒนามาจากเกณฑ์การให้คะแนนของSKB/journal (Gilbert,1998; Anderson and Milbrandt, 2005; Bales, 2010; Cummings, 2011) และการเขียนสะท้อนความคิด (CALT Learning Support, Monash University, 2012) (รายละเอียดในภาคผนวก ค)

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

งานวิจัยชิ้นนี้มีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือดังนี้

1) นำแผนการสอน แบบประเมินการเขียนสะท้อนความคิดโดยใช้สมุดบันทึกภาพ และแบบประเมินผลการทำกิจกรรมศิลปะเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน (รายชื่อใน ภาคผนวก ก) เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) การใช้ภาษา ความครอบคลุม ชัดเจน และเหมาะสม สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผลการหาค่าความ สอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับแบบทดสอบ IOC (Index of Item-Objective Congruence) พบว่า แบบทดสอบตามแผนการสอนในรายวิชา ทั้งหมดจำนวน 52 ข้อ มีค่า IOC ส่วนมากอยู่ที่ 1 รองลงมา คือ 0.7 และน้อยที่สุด คือ 0.3 เมื่อหาค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับ แล้ว พบว่า มีค่า 0.96 ซึ่งถือว่าสามารถนำไปใช้ได้

สำหรับแบบประเมินการเขียนสะท้อนความคิดโดยใช้สมุดบันทึกภาพของนิสิต ทั้งหมด จำนวน 40 ข้อ มีค่า IOC ส่วนมากอยู่ที่ 1 และน้อยที่สุด คือ 0.7 เมื่อหาค่าดัชนีความเที่ยงตรง เชิงเนื้อหาทั้งฉบับ แล้วพบว่า มีค่า 1 ซึ่งถือว่าสามารถนำไปใช้ได้

ส่วนแบบประเมินผลการทำกิจกรรมศิลปะทั้งหมด จำนวน 50 ข้อ มีค่า IOC ส่วนมาก อยู่ที่ 1 และน้อยที่สุด คือ 0.7 เมื่อหาค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับ โดยมีเกณฑ์การ พิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาที่ใช้ได้ แล้วพบว่าได้ 1 ซึ่งถือว่าสามารถนำไปใช้ได้

2) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ได้ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัย ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะดังกล่าวไปปรับปรุงแผนการสอนให้สอดคล้องกับแบบ ทดสอบตามแผนการสอน แบบประเมินการเขียนสะท้อนความคิดโดยใช้สมุดบันทึกภาพ และแบบประเมินผลการทำกิจกรรมศิลปะตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิดังนี้ ตัดและปรับปรุง ข้อคำถามบางประเด็นในแบบทดสอบตามแผนการสอนออก ปรับปรุงการให้คะแนนในแบบ ประเมินการเขียนสะท้อนความคิดโดยใช้สมุดบันทึกภาพและแบบประเมินผลการทำกิจกรรม ศิลปะตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ตัวแปร

ตัวแปรต้น มี 2 ตัวแปร คือ

- 1) รูปแบบการบูรณาการ การใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิด
 - 1.1) วิธีเขียนสะท้อนความคิดโดยใช้สมุดบันทึกภาพของนิสิต
- 2) ทักษะการแก้ปัญหา สำหรับนิสิตนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาระดับ

ปริญญาตรี

- 2.1) รูปแบบการสอนของผู้วิจัย เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา

ตัวแปรตาม ประกอบด้วยตัวแปร 2 ตัวแปร แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการบูรณาการการใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดของนิสิตนักศึกษาที่เกิดกับนิสิตนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบด้วยตัวแปรย่อย 3 ตัวแปร ได้แก่

- 1.1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตศึกษาระดับปริญญาตรี
- 1.2) คุณภาพผลงานตามลักษณะกิจกรรมศิลปะของนิสิตศึกษาระดับปริญญาตรี
- 1.3) คะแนนการเขียนสะท้อนความคิดโดยใช้สมุดบันทึกภาพของนิสิต

ตอนที่ 2 การศึกษาผลการใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดในการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา

ประกอบด้วยตัวแปรย่อย 2 ตัวแปร ได้แก่

- 2.1) การวิเคราะห์ผลการออกแบบกิจกรรมศิลปะของนิสิต
- 2.2) การเขียนสะท้อนความคิดในการทำกิจกรรมศิลปะของนิสิต

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนารูปแบบการบูรณาการ การใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดเพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาสำหรับนิสิตนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการบูรณาการ การใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดของนิสิตนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี

ตอนที่ 2 ผลการใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดในการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้ง 2 ตอนจะแสดงรายละเอียดตามลักษณะของข้อมูลในประเด็นต่างๆ โดยแบ่งเป็นรายละเอียดทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณ

1. ผลการพัฒนารูปแบบ

รูปแบบของแผนการสอนศิลปะที่บูรณาการการใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดในการจัดการเรียนการสอนนี้เป็นการนำเนื้อหาด้านประวัติศาสตร์ของศิลปศึกษาและปรัชญาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนและวิธีการเรียนรู้ศิลปะในอดีตจนถึงปัจจุบันมาใช้ในการสอน โดยมีแนวคิด คือ การสอนเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีโดยใช้กิจกรรมที่หลากหลาย ให้นิสิตกลุ่มทดลองสามารถจดบันทึกภาพและเขียนสะท้อนความคิดได้ในเวลาเรียนและนอกเวลาเรียน ทำซ้ำโม่งให้นิสิตออกแบบกิจกรรมศิลปะ จำนวน 15 ครั้ง โดยกำหนดโจทย์ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาในชั้นเรียน นอกจากนี้ยังมีการกำหนดเงื่อนไขในออกแบบกิจกรรมศิลปะโดยการกำหนดอายุเด็กกำหนดจำนวนวัสดุ อุปกรณ์ในการออกแบบกิจกรรมตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

แผนการสอน

รูปแบบการบูรณาการ การใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิด
เพื่อพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาสำหรับนิสิตนักศึกษา
สาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี

เรื่อง ปรัชญาชีวิต/เป้าหมายชีวิต

เวลา 2 คาบ/100 นาที

วิชา 2736324 ประวัติและปรัชญาของศิลปศึกษา

จำนวนนิสิต 23 คน

1.สาระสำคัญ

ปรัชญาชีวิต/A Beautiful Life/ The Happiness Person ความหมายของความสุข
ความหมายของการมีชีวิต คุณค่าของตนเอง แนวทางการดำเนินชีวิตตามปรัชญา

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 จุดประสงค์ทั่วไป

2.1.1 เพื่อให้นิสิตมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด การดำเนินชีวิต
ความสำคัญของการใช้ชีวิตรู้จักวิเคราะห์ปรัชญาการดำเนินชีวิต

2.2 จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

2.2.1 เพื่อให้นิสิตสามารถสรุปประเด็นสำคัญเกี่ยวกับปรัชญาชีวิตได้
2.2.2 เพื่อให้นิสิตสามารถสำรวจเป้าหมายชีวิต วิเคราะห์ตนเองและ
ความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับเพื่อนได้

3. เนื้อหาสาระ

3.1 ปรัชญาชีวิต

3.2 ความงามของการใช้ชีวิต

3.3 ความสุขของชีวิต

4. กิจกรรมการเรียนการสอน

นำเข้าสูบทเรียน

4.1 นิสิตดู ppt เกี่ยวข้องกับปรัชญาชีวิต ให้อภิปรายกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน 6 กลุ่ม การ
เชื่อมโยง การประยุกต์ใช้กับตนเอง การศึกษา สรุปหน้าชั้นเรียน ยกตัวอย่างประกอบตามหัวข้อ
สอน

4.2 อ.วิเคราะห์ปรัชญาชีวิต เชื่อมโยงถึงแนวคิดการใช้ชีวิต หลักธรรมทางศาสนา

4.3 ppt เนื้อหาปรัชญาชีวิตที่มีผลต่อการศึกษา

4.4 ความหมายของคำที่เกี่ยวข้อง

สรุป

4.5 ให้นิสิตตอบคำถามในประเด็นต่างๆและทดลองทำกิจกรรมศิลปะ

เรื่อง ประวัติศาสตร์และปรัชญาของศิลปศึกษาในประเทศไทย

เวลา 2 คาบ/100 นาที

วิชา 2736324 ประวัติและปรัชญาของศิลปศึกษา

จำนวนนิสิต 23 คน

1. สารสำคัญ

ประวัติศาสตร์และปรัชญาของศิลปศึกษาในประเทศไทย

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 เพื่อให้นิสิตมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของศิลปศึกษาในประเทศไทย ความเชื่อมโยงระหว่างวัตถุประสงค์หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน สื่อและรูปแบบการสอน เนื้อหาหลัก ความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับศิลปศึกษาและการประกอบอาชีพ รวมถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องกับวงการศิลปศึกษา

2.2 จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

2.2.1 เพื่อให้นิสิตสามารถสรุปประเด็นสำคัญเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และปรัชญาของศิลปศึกษา

2.2.2 เพื่อให้นิสิตสามารถวิเคราะห์ความเชื่อมโยงเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และปรัชญาของศิลปศึกษาเพื่อนำไป

3. เนื้อหาสาระ

ระบบการศึกษาของไทยตั้งแต่สมัยรัตนโกสินทร์ ระยะแรกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2325 เป็นช่วงวางพื้นฐานสังคมในทุกๆด้าน การศึกษาศิลปะเริ่มที่วังและวัด ระบบศิลปศึกษาในยุคนั้นขึ้นอยู่กับศาสนาที่มีความมุ่งหมายในการรักษา ส่งเสริม และคำจุนศาสนา เน้นที่ครูเป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอด สอนและลอกเลียนแบบตามตัวอย่าง เน้นความจำ การควบคุม และลักษณะพิเศษของแต่ละบุคคลเป็นหลัก ซึ่งมักจะเป็นการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มของช่างฝีมือ หรือในหมู่ช่างฝีมือประจำราชสำนัก และการศึกษาศิลปะในเวลานั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเชิงช่างฝีมือ ต่อมา ปี พ.ศ. 2438 มีการจัดเรียนการสอนตามรูปแบบสากลมากขึ้น ศิลปะในสมัยนั้น หมายถึง “การวาดเขียน” เท่านั้น ได้เข้ามามีบทบาทในหลักสูตรระบบโรงเรียนตั้งแต่ระดับมูลศึกษาจนถึงมัธยม การจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาในประเทศไทยเริ่มจาก การประกาศใช้โครงการศึกษาของชาติใน พ.ศ. 2441 ซึ่งได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) การศึกษาสามัญศึกษา ประกอบด้วยการเรียนในระดับมูลศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอุดมศึกษา

2) การศึกษาพิเศษ โดยเรียนวิชาเฉพาะที่มีการฝึกหัดอาจารย์ ศิลปะ กฎหมาย การแพทย์ การช่าง การค้า การเพาะปลูก มีการตั้งกองช่างแกะไม้ของกระทรวงธรรมใน พ.ศ. 2448 เพื่อทำแม่พิมพ์สำหรับแกะไม้เป็นภาพประกอบแบบเรียนของกองแบบเรียน ต่อมาในสามัคยาจารย์สมาคมของกระทรวงธรรมการได้มีการจัดการศึกษาด้านช่างศิลปหัตถกรรมขึ้นและเริ่มรับนักเรียนฝึกหัดการเป็นช่างการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาในประเทศไทย ปี พ.ศ.2450 มีการปรับปรุงการจัดการศึกษาโดยแบ่งสายของสามัญศึกษาออกเป็น 2 สาย คือ สายสามัญกับสายพิเศษ และได้แก้ไขหลักสูตรใน พ.ศ.2451 โดยจัดทำหลักสูตรสำหรับเด็กหญิงในชั้นมูลศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาที่เพิ่มวิชาการเรียน สุขวิทยา จรรยา ศิลปะ (เรียนวิชาการฝีมือ ทอผ้า ดนตรี ขับร้องและการครัว) มีวิชาเลขแต่ลดวิชาคำนวณ ไม่มีวิชาภาษาอังกฤษสำหรับผู้ที่ต้องการเรียนภาษาอังกฤษต้องเข้าเรียนในชั้นมัธยมศึกษาพิเศษที่จัดไว้ต่างหาก ในปี พ.ศ. 2452 และ 2454 การจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาแบ่งตามปรัชญาออกเป็น 2 ด้าน คือ 1) เน้นการวาดเขียนโดยมีเป้าหมายและกระบวนการทางศิลปะ (Art) ที่เน้นการเขียนภาพจากของจริง 2) เน้นการใช้ฝีมือที่มีเป้าหมายและกระบวนการในเชิงงานช่าง (Craft) ที่เน้นเรื่องการออกแบบตามตะวันตก บางช่วง เช่น หลักสูตรในปี พ.ศ. 2480 เป็นไปตามแนวคิด ทฤษฎี และกิจกรรมของตะวันตกและสถาบันต่างๆ เช่น ศิลปะบาศนิยม (Cubism) ที่เน้นให้เลือกเฉพาะสื่อที่เป็นเส้นหรือรูปทรงเรขาคณิต ศิลปะภาพประดิษฐ์ที่เน้นการออกแบบตกแต่งโดยใช้รูปทรงธรรมชาติเป็นหลัก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเน้นไปในทางช่างฝีมือมากขึ้น เมื่อปี พ.ศ. 2453 กระทรวงธรรมการได้ออกแบบหลักสูตรใหม่ ทำให้มีความต้องการครูช่างไปสอนในโรงเรียนสามัญเพิ่มมากขึ้น สมัยอาจารย์สมาคมจึงโอนโรงเรียนเพาะช่างและโรงงานช่างให้กระทรวงธรรมการแล้วเปลี่ยนชื่อว่า “โรงเรียนหัตถกรรมราชบูรณะ” จึงเป็นโรงเรียนสอนวิชาพณิชยกรรม เกษตรกรรมและศิลปกรรม ตามแนวพระราชดำริในการทำนุบำรุงศิลปะการช่างและหัตถกรรมไทย กระทั่ง พ.ศ.2460 ความต้องการครูสอนวาดเขียนในโรงเรียนมีจำนวนมากขึ้น กระทรวงธรรมการจึงอนุมัติให้โรงเรียนเพาะช่างเปิดแผนกฝึกหัดครูเป็นหลักสูตร 4 ปี คือ ประกาศนียบัตรครูวาดเขียนตรีและครูวาดเขียนโท กระทั่ง พ.ศ.2471 แผนกสถาปัตยกรรมของโรงเรียนเพาะช่าง ออกไปตั้งเป็นคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย งานช่างศิลปะในโรงเรียนเพาะช่าง จึงเหลืออยู่ 15 แขนง ได้แก่ ช่างวาดเขียน ช่างปั้น ช่างพิมพ์ บล็อกสกรีน ช่างโลหะรูปพรรณ (ช่างทอง) ช่างเพชรพลอย (เจียรไนและฝัง) ช่างเงิน (ขึ้นรูป-สลักดูน) ช่างถม ช่างลงยา ช่างรัก (ฝังมุกและลายรดน้ำ) ช่างไม้ช่างแกะสลัก ช่างจักสาน ช่างกลึงร่างออกแบบและช่างถ่ายรูป ต่อมา พ.ศ.2477 มีการยกเลิกแผนกฝึกหัดครูสอนวาดเขียนตรี-โท แล้วเปิดหลักสูตร 4 ปี เป็นแผนกมัธยมศึกษาช่าง รับผู้ที่จบระดับมัธยมปีที่ 4 เข้าเรียนเพื่อออกไปประกอบอาชีพช่างเขียน หากต้องการเป็นครูก็ต้องเรียนวิชาครูเพิ่มขึ้น 1 ปี ที่โรงเรียนฝึกหัดครูประถมแล้วจึงจะได้ประกาศนียบัตรประโยคครูประถมศึกษาช่าง จากนั้นโรงเรียนเพาะช่างได้เปิดแผนกฝึกหัดครูสตรีขึ้น เพื่อรับนักเรียนสตรีที่สำเร็จมัธยมปีที่ 6 เข้า

เรียน เป็นหลักสูตร 2 ปี เมื่อจบแล้วจะได้รับประกาศนียบัตรผู้สอนวาดเขียนตรี กระทั่ง ปี พ.ศ. 2503 ศิลปะพัฒนาไปสู่เป้าหมายที่เปิดกว้าง มีการคำนึงถึงคุณค่าทางศิลปะ คุณค่าในเชิงผลสะท้อนและจิตวิทยา มีการจัดกิจกรรมที่เปิดกว้างขึ้น เพื่อตอบสนองเป้าหมายดังกล่าวโดยใช้กิจกรรมที่เน้นเสรีภาพและสอดคล้องกับวุฒิภาวะของเด็กวัยต่างๆ การสอนศิลปะยุคนี้จึงเน้นการตัดฉีกพับกระดาษ การสะสม การปั้น การแกะสลัก การพิมพ์ภาพ การประดิษฐ์ และการประยุกต์ศิลปะไปใช้ประโยชน์ เมื่อปี พ.ศ.2510 กระทรวงศึกษาธิการได้ยกฐานะโรงเรียนเพาะช่างให้เป็นวิทยาลัย พร้อมกับอนุมัติให้เปิดรับนักศึกษาภาคบ่ายขึ้นอีกครั้ง ขณะที่ พ.ศ. 2511 วิทยาลัยการศึกษาประสานมิตรรับผู้ที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้าเรียนหลักสูตรศิลปศึกษาแบบต่อยอด 2 ปี ในปีต่อมา พ.ศ. 2512 จุฬาลงกรณ์จึงได้เปิดหลักสูตรศิลปศึกษาแบบเต็มรูปแบบคือ 4 ปี ขึ้นเพื่อผลิตครูศิลปะ โดยรับผู้ที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรและจบมาเป็นครูศิลปะ นักวิชาการ นักการศึกษา

ต่อมาเมื่อมีการประกาศแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 ขึ้น หลักสูตรศิลปศึกษานับปี พ.ศ. 2521 และ 2524 จึงได้รับการจัดให้อยู่ในกลุ่มการพัฒนาทางบุคลิกภาพ คือ กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยในระดับประถมศึกษา และกลุ่มพัฒนาบุคลิกภาพในระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น กิจกรรมศิลปะเป็นไปในลักษณะของผลสะท้อนแบบนามธรรมมากกว่าผลงานที่เป็นรูปธรรม เน้นคุณค่าในการฝึกกิจกรรมสำหรับเด็ก 3 ด้าน คือ 1) คุณค่าทางจิตใจ ได้แก่ รสนิยมที่พึงต่อศิลปะ การชื่นชมต่อธรรมชาติแวดล้อม และการเห็นคุณค่าความงาม 2) คุณค่าทางกายภาพ ได้แก่ การแสดงออกด้วยการริเริ่มสร้างสรรค์ การแสดงออกตามความถนัดและความสามารถเฉพาะบุคคล 3) คุณค่าทางสังคม ได้แก่ การอยู่ร่วมกับผู้อื่น และการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจุบันหลักสูตรศิลปศึกษาระดับประถมและมัศึกษามีลักษณะบูรณาการ และมีแนวโน้มว่าในอนาคตจะมีการบูรณาการระหว่างศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ในรูปแบบต่างๆ ที่เน้นการพัฒนาทักษะสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มากขึ้น

4. กิจกรรมการเรียนการสอน

นำเข้าสู่บทเรียน

4.1 นิสิตดู ppt เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์และปรัชญาของศิลปศึกษาในประเทศไทย การเชื่อมโยง การประยุกต์ใช้ศิลปศึกษากับการจัดการศึกษาและสังคม

สอน

4.2 เนื้อหาด้านระยะเวลาและประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับศิลปศึกษา เป้าหมายการสอนศิลปะ ลักษณะงานศิลปะ/สื่อ/รูปแบบ/สาระที่เกี่ยวข้อง/หน้าที่ เนื้อที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ความเคลื่อนไหวของอาชีพ และบุคคลที่เกี่ยวข้อง

สรุป

4.3 ให้นิสิตตอบคำถามในประเด็นต่างๆและทดลองทำกิจกรรมศิลปะ

เรื่อง ประวัติศาสตร์และปรัชญาของศิลปศึกษาต่างประเทศ

เวลา 2 คาบ/100 นาที

วิชา 2736324 ประวัติและปรัชญาของศิลปศึกษา

จำนวนนิสิต 23 คน

1.สาระสำคัญ

ประวัติศาสตร์และปรัชญาของศิลปศึกษาต่างประเทศยุคต่างๆ โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ ดังนี้ ระยะเวลาและประเด็นสำคัญ เป้าหมายการสอนศิลปะ ลักษณะงานศิลปะ/สื่อ/รูปแบบ/สาระที่เกี่ยวข้อง/หน้าที่ เนื้อหาสาระ ความเคลื่อนไหวของอาชีพ บุคคลที่เกี่ยวข้อง

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 จุดประสงค์ทั่วไป

2.1.1 เพื่อให้นิสิตมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของศิลปศึกษาต่างประเทศ ความเชื่อมโยงระหว่างวัตถุประสงค์หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน สื่อและรูปแบบการสอน เนื้อหาหลัก ความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับศิลปศึกษาและการประกอบอาชีพ รวมถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องกับวงการศิลปศึกษา

2.2 จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

2.2.1 เพื่อให้นิสิตสามารถสรุปประเด็นสำคัญเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และปรัชญาของศิลปศึกษา

2.2.2 เพื่อให้นิสิตสามารถวิเคราะห์ความเชื่อมโยงเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และปรัชญาของศิลปศึกษา

3. เนื้อหาสาระ

เนื้อหาสาระโดยสรุปมีดังนี้

ระยะเวลา +ประเด็นสำคัญ	เป้าหมายการสอนศิลปะ	ลักษณะงานศิลปะ/สื่อ/รูปแบบ/สาระที่เกี่ยวข้อง/หน้าที่	เนื้อหาสาระ	ความเคลื่อนไหวของอาชีพ	บุคคลที่เกี่ยวข้อง
ปี ค.ศ. 1830-1880 1) ทุกคนสามารถเรียนรู้การวาดภาพได้ -งานทัศนศิลป์เป็นภาษาที่นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้	- เพื่อฝึกให้เป็นศิลปิน - ชัดเจนให้มีมารยาทและศีลธรรมอันดี - สอนทักษะจำเป็นสำหรับการพัฒนาเทคโนโลยี	- การวาดภาพ (Drawing) - ปากกา, สมุดวาดภาพ, ไม้บรรทัด, และกระดาษ - การสร้างสรรค์, การแสดงออก, การตกแต่ง - ธรรมชาติและการสร้างสิ่งแวดล้อม - แสดงถึงความงามในธรรมชาติและแนวทางในการสร้างงาน	- การพัฒนาประเทศของสหรัฐอเมริกาเพื่อการเจริญเติบโตของระบบอุตสาหกรรม, ชนบท, การเกิดชนชั้นกลาง - การพัฒนาระบบโรงเรียนของรัฐบาล - จัดการศึกษาพื้นฐานด้านการเขียน การอ่านในโรงเรียน - การเจริญเติบโตของธุรกิจที่สนับสนุนงานด้านศิลปศึกษา - การวิจัยด้านการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็ก	- ผู้สอนศิลปะมีความหลากหลาย เช่น ศิลปิน ครูประจำชั้นเรียนปกติ ครูสอนศิลปะโดยเฉพาะ	- John Gadsby - Mary Ann Chapmen - Mary Ann Dwight - Walter Smith - Mary Dana Hicks
ปี ค.ศ. 1890-1960 2. ให้อิสระกับเด็กในการทำงานศิลปะ - เด็กมีสัญชาตญาณของความเป็นศิลปินตามธรรมชาติของพัฒนาการ, เด็กมีความคิดสร้างสรรค์มาแต่เกิด แต่สามารถแสดงความรู้สึกได้อย่างเปิดเผยตามวัฒนธรรมทางสังคม สิ่งแวดล้อมหรือการให้อิสระของครูที่เป็นศิลปินที่มีความสามารถสูง	- เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของบุคคลผ่านการแสดงออกที่มี - ความเป็นตัวของตัวเอง - เพื่อปรับตัวเด็กวัยรุ่นให้เข้าสู่สังคม - เพื่อปลูกฝังให้รู้จักคุณค่าของความเป็นประชาธิปไตยและให้อิสระกับบุคคล	- ระบายสี - สีน้ำ, วาดภาพด้วยนิ้วมือ, สีเขียนปูน (tempera) - การแสดงออกและความเป็นจริงในสังคม - การสังเกตสิ่งแวดล้อม, ความรู้สึกและจินตนาการเกี่ยวกับโลก - แสดงความต้องการส่วนบุคคลได้อย่างอิสระ, การแสดงออกถึงความต้องการภายในที่แท้จริง - บูรณาการความรู้ในการพัฒนาทักษะรายบุคคล	- นิวยอร์กเป็นเมืองศิลปะสมัยใหม่ของโลกและห้องแสดงงานศิลปะ - มีการปฏิรูปสังคมแบบพัฒนาการ และปฏิรูปการศึกษา - มีการตั้งโรงเรียนเอกชนตามแนวพัฒนาการ - นักการศึกษาพัฒนาการสนใจที่จะพัฒนาหลักสูตรความสัมพันธ์เพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถบูรณาการการเรียนรู้ - ทฤษฎีพัฒนาการเด็ก	- ลักษณะครูศิลปะที่มีพรสวรรค์และการสอนที่มีเอกลักษณ์เฉพาะในการปล่อยให้แสดงความคิดสร้างสรรค์ - ศิลปศึกษาเป็นแนวทางในการให้เกิดการแข่งขันเกี่ยวกับธรรมชาติของศิลปะ, ธรรมชาติของการเรียนรู้ของมนุษย์, วิธีการสอนศิลปะที่ดี, คุณค่าของศิลปะในชีวิต	- James Hall - Irene Weir - Ruth Faison Shaw - Florence N. Cane - Victor D'Amico - Viktor Lowenfeld

ระยะเวลา +ประเด็นสำคัญ	เป้าหมายการสอนศิลปะ	ลักษณะงานศิลปะ/สื่อ/รูปแบบ/สาระที่เกี่ยวข้อง/หน้าที่	เนื้อหาสาระ	ความเคลื่อนไหวของอาชีพ	บุคคลที่เกี่ยวข้อง
ค.ศ. 1870-1920 3. เด็กหญิงและชายทุกคนต้องการทำงาน - ศิลปะหมายถึงงานและธุรกิจของโลกที่เป็นแบบอย่างของการประกอบอาชีพสำหรับนักศิลปศึกษาในการเลียนแบบ	-เพื่อเตรียมนักเรียนทุกคนเข้าสู่การเป็นผู้ใหญ่ที่มีลักษณะเฉพาะ เช่นการทำงานในภาคอุตสาหกรรมของเด็กชายและการทำงานที่บ้านของเด็กหญิง	- งานหัตถกรรม - การปั้นสำหรับเด็กชายและเด็กหญิง, งานไม้และงานโลหะสำหรับเด็กชาย, งานสิ่งทอสำหรับเด็กหญิง - ศิลปะพื้นบ้าน, ศิลปะการตกแต่งสไตล์วิกตอเรีย, ความเคลื่อนไหวของศิลปะและศิลปหัตถกรรม - ความคิดเกี่ยวกับรูปร่าง, ธรรมชาติ, และโครงสร้างของโลก - เพื่อสร้างวัตถุสำหรับการทำงานและเล่นในชีวิตประจำวัน	- การจัดระบบโรงเรียนในชนบท - โลกของธุรกิจและอุตสาหกรรม - ความสนใจในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพการจัดการศึกษาแบบอาชีวศึกษาเพื่อเตรียมคนสำหรับสงครามโลกครั้งที่ 2 - ความแตกต่างทางการศึกษาจากเชื้อชาติ, สีผิว, เพศ และฐานะทางสังคมที่อาจสนับสนุนสถานภาพทางสังคมการเมือง	- การจัดตั้งองค์กรวิชาชีพทางศิลปศึกษา, การตีพิมพ์วารสาร, การจัดประชุมวิชาการ - ศิลปศึกษาเผชิญวิกฤตที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าไม่สามารถบรรลุผลสำเร็จได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้	- Elizabeth Palmer Peabody - J. Liberty Tadd - Ella Victoria Dobbs - James Parton Haney
ค.ศ. 1890-1930 4. ทุกวันเป็นวันเฉลิมฉลอง - ศิลปะเป็นเครื่องมือที่จะทำให้ชีวิตมีความพิเศษ, เป็นการใช้เวลาว่างจากการทำงานที่มีรายได้, เป็นการเฉลิมฉลองประวัติศาสตร์ท้องถิ่น, เป็นการทำให้คนมารวมตัวกันเพื่อทำงานศิลปะ	- เพื่อพัฒนาสุนทรียศาสตร์ของความงาม - เพื่อส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ - เพื่อถ่ายทอดคุณค่าทางสังคม	- “โรงเรียนศิลปะ” มีการแสดงประวัติศาสตร์กลางแจ้งโดยแต่งตัวแบบโบราณ - ความหลากหลายของความเรียบง่าย, การใช้วัสดุอุปกรณ์ สื่อทั้ง 2 และ 3 มิติที่มีสีสันหลากหลาย - เป็นตัวแทนของสิ่งต่างๆ - ฤดูตามธรรมชาติ, วันหยุด, ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น - ความเป็นมนุษย์และการตกแต่งโรงเรียน - เป็นการนำความแตกต่างของคนมารวมให้เป็นสังคมเดียวกัน	- โรงเรียนรัฐบาล-ชายแดนและต่างจังหวัด-เปรียบเสมือนชุมชนที่เป็นศูนย์กลางทางสังคม - ความสวยงามของชุมชน - จุดเน้นทางด้านการแสดงทางศิลปะเป็นวิธีการสอนให้เห็นถึงคุณค่าทางสังคมและคุณค่าทางศิลปะในด้านการงานอดิเรก	- นักศิลปศึกษาอาจมีความรับผิดชอบมากขึ้นไม่เพียงแต่เป็นการนำความงามไปใช้ในชีวิตประจำวันสำหรับเด็ก, แต่เป็นการส่งเสริมให้เห็นสุนทรียศาสตร์ในมิติต่างๆของชีวิตในสังคม - มีการสอนเรื่องความรู้และทักษะที่ง่ายขึ้น, มีความแตกต่างกันทางความหมาย ความหมายความหมายหรือความคิดและความคิดเกี่ยวกับความร่ำรวย, ครูที่สอนไม่เน้นทักษะที่ยากและซับซ้อน	- Henry Turner Bailey - Wilhelmina Seegmiller

ระยะเวลา +ประเด็นสำคัญ	เป้าหมายการสอนศิลปะ	ลักษณะงานศิลปะ/สื่อ/รูปแบบ/สาระที่เกี่ยวข้อง/หน้าที่	เนื้อหาสาระ	ความเคลื่อนไหวของอาชีพ	บุคคลที่เกี่ยวข้อง
ค.ศ. 1890-1970 5. วัตถุประสงค์คือ การสร้างระเบียบและการสร้างความงาม - ทศนศิลป์มีเป้าหมายเพื่อเน้นความเป็นระเบียบความผสมผสานกลมกลืนกันกับดนตรี, ทฤษฎีทางศิลปะเป็นเครื่องมือในเชิงการวัดผลทางวิทยาศาสตร์ การจัดกลุ่ม การให้คำจำกัดความ การกำหนดกฎเกณฑ์ระดับสากลในการสร้างและตอบสนองการทำงานศิลปะจากศิลปะที่มีความเป็นสากล	- สอนหลักการที่จำเป็นสำหรับการทำแบบฝึกหัดในการพัฒนาให้มีรสนิยมที่ดี - ฝึกนักเรียนให้มีระเบียบผ่านการสอนให้ทำกิจกรรมศิลปะ	- งานประยุกตศิลป์และงานศิลปะแบบนามธรรม 2 มิติ - การวาดภาพ, การตัดกระดาษ, การพิมพ์ภาพพิมพ์กระดาษ - การตกแต่งตามหัวข้อที่เป็นธรรมชาติ, การออกแบบนามธรรม, การทำแบบฝึกหัดเรื่องเกี่ยวกับทฤษฎีสี - เน้นธรรมชาติและเครื่องประดับในประวัติศาสตร์ - แสดงให้เห็นความรู้เกี่ยวกับความเป็นระเบียบและความงาม	- ผลงานจิตรกรรมในโลกสำหรับศิลปินและวัฒนธรรมชนชั้นสูง - มหาวิทยาลัยและการเรียนภาคฤดูร้อนสำหรับการพัฒนาความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ - ดนตรีคือความเป็นสากล, ศิลปะไม่ใช่ความเลื่อนลอย, งานศิลปะประเภทต่างๆ แสดงให้เห็นถึงรูปแบบของความอ่อนไหวง่าย - วิทยาศาสตร์เป็นเครื่องมือที่นำไปสู่ความรู้	- วัฒนธรรมชนชั้นสูงของเพศชายมีการพัฒนาทฤษฎีทางศิลปะเกี่ยวกับศิลปะที่เคลื่อนไหวเข้าไปสู่โรงเรียนผ่านการพิมพ์, การสอนและผู้ที่ยึดติดตามความเคลื่อนไหวนั้น - ความเชื่อทางสุนทรียศาสตร์, อาจมีความเกี่ยวข้องในการกำหนดกรอบทางทฤษฎีศิลปะ, ผลกระทบคือสิ่งที่นำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน, การสอนศิลปะอย่างไรและทำไมจึงต้องสอนศิลปะ	- Arthur Wesley Dow - Denman Waldo Ross - Albert H. Munsell - June King McFee
ค.ศ. 1840-1980 6. วัฒนธรรมทางสุนทรียศาสตร์สำหรับเด็ก - งานทัศนศิลป์, เหมือนภาษาทางศิลปะ, มีเนื้อหาของวรรณคดีที่สามารถศึกษาในลักษณะของการคิดวิเคราะห์และประวัติศาสตร์ศิลป์	- สอนมารยาทและศีลธรรมผ่านงานงานทัศนศิลป์ - ปลุกฝังคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ผ่านทางวัฒนธรรมชนชั้นสูงให้เด็กที่มีฐานะยากลำบากทางสังคม	- สถาปัตยกรรม, ประติมากรรม, และการวาดภาพ - การพิมพ์โดยถอดแบบจากภาพ, การเขียนและการวาดภาพ - การเป็นตัวแทน, การตกแต่ง และการสร้างอนุสาวรีย์ - ประวัติศาสตร์, การศึกษาเกี่ยวกับนิยายดึกดำบรรพ์, ภาพคนและภาพวาดครึ่งตัว, จากที่เป็นภาพเขียนในชีวิตประจำวัน, หนึ่ง - ช่วยนักเรียนให้มีความเข้าใจและซาบซึ้งกับคุณค่าทางวัฒนธรรม	- วิทยาลัยและมหาวิทยาลัย - การแสดงนิทรรศการทางศิลปะและพิพิธภัณฑ์, ห้องสมุด - ภาษาพิเศษและเนื้อหาในการศึกษาอุดมศึกษา - การได้รับการยอมรับของศิลปะอเมริกัน	- หลักการศิลปะ, เช่น สุนทรียศาสตร์, ศิลปะวิจารณ์, และประวัติศาสตร์ศิลป์, การเจริญเติบโตของการสอนศิลปะจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 19 ในลักษณะของมือสมัครเล่นและนักวิชาการในระดับอุดมศึกษา - มีการพัฒนาหลักการศิลปะดังกล่าวทั้ง 4 แกน, ศาสตราจารย์และนักพิพิธภัณฑ์ชายมีความเคลื่อนไหวทางเป้าหมายของการศึกษาที่กว้างขึ้น	- Joseph Torrey - Charles Eliot Norton - Alice Van Vechten Brown - Estelle Hurl - Anna Curtis Chandler - John Cotton Dana - Manuel Barkan

4. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

นำเข้าสูบทเรียน

4.1 นิสิตดู ppt เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์และปรัชญาของศิลปศึกษาต่างประเทศ การเชื่อมโยง การประยุกต์ใช้ศิลปศึกษากับการจัดการศึกษาและสังคม

สอน

4.2 เนื้อหาด้านระยะเวลาและประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับศิลปศึกษาต่างประเทศ เป้าหมายการสอนศิลปะลักษณะงานศิลปะ/สื่อ/รูปแบบ/สาระที่เกี่ยวข้อง/หน้าที่ เนื้อที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ความเคลื่อนไหวของอาชีพ และบุคคลที่เกี่ยวข้อง (รายละเอียดตามตารางสรุป)

สรุป

4.3 ให้นิสิตตอบคำถามในประเด็นต่างๆและทดลองทำกิจกรรมศิลปะ

เรื่อง การจัดการเรียนการสอนตามแนวปรัชญาต่าง ๆ 1

เวลา 2 คาบ/100 นาที

วิชา 2736324 ประวัติและปรัชญาของศิลปศึกษา

จำนวนนิสิต 23 คน

1.สาระสำคัญ

แนวคิดโรงเรียนวิถีพุทธ เป็นแนวคิดที่มีฐานมาจากการนำพุทธศาสนามาใช้ในการพัฒนาการศึกษา เพื่อพัฒนาชีวิตที่ดี สร้างประโยชน์สำหรับตนเองและผู้อื่น รวมถึงพัฒนาตนเองให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบ

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 จุดประสงค์ทั่วไป

2.1.1 เพื่อให้นิสิตมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาและหลักการจัดการเรียนการสอนศิลปะตามแนวคิดโรงเรียนวิถีพุทธ

2.2 จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

2.2.1 เพื่อให้นิสิตสามารถสรุปประเด็นสำคัญเกี่ยวกับปรัชญาและหลักการจัดการเรียนการสอนศิลปะตามแนวคิดโรงเรียนวิถีพุทธ

2.2.2 เพื่อให้นิสิตสามารถวางแผนการจัดกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดโรงเรียนวิถีพุทธ

3. เนื้อหาสาระ

แนวคิดเรื่องการจัดการศึกษาโรงเรียนวิถีพุทธ เน้นการศึกษาเพื่อการพัฒนาตนเอง พัฒนาสังคมและประเทศชาติโดยเน้นให้การศึกษาเป็นการพัฒนาชีวิตที่ดีงาม เนื่องจากเชื่อว่า พุทธศาสนามีหลักการและวิธีการพัฒนาคนที่เหมาะสมแบบ เน้นเนื้อหาเกี่ยวกับการศึกษาตลอดชีวิต วิชาการ วิชาชีพ วิชาชีวิต เพื่อให้ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน และสร้างประโยชน์ให้กับส่วนรวม การสอดแทรกศิลปะกับการศึกษาตลอดชีวิต

4. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

นำเข้าสู่บทเรียน

4.1 ศึกษาฐานโรงเรียนอนุบาลตามแนวคิดโรงเรียนวิถีพุทธ

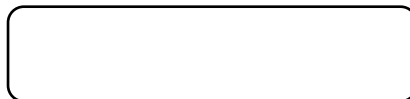
4.2 นิสิตดู ppt เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์และปรัชญาของศิลปะในโรงเรียนวิถีพุทธ การเชื่อมโยง การประยุกต์ใช้ศิลปะศึกษากับการจัดการศึกษาและสังคมตามแนวคิดโรงเรียนวิถีพุทธ

สอน

4.3 เนื้อหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดโรงเรียนวิถีพุทธ ด้านแนวคิด วัตถุประสงค์ หลักการจัดการเรียนการสอน บทบาทครู เนื้อหาในการจัดการเรียนการสอน และการประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรม

สรุป

4.4 ให้นิสิตตอบคำถามในประเด็นต่างๆ และทดลองทำกิจกรรมเกี่ยวกับการแก้ปัญหาในชั้นเรียน

เรื่อง การจัดการเรียนการสอนตามแนวปรัชญาต่างๆ 2

เวลา 2 คาบ/100 นาที

วิชา 2736324 ประวัติและปรัชญาของศิลปศึกษา

จำนวนนิสิต 23 คน

1.สาระสำคัญ

แนวคิดวอลดอร์ฟ (Waldorf Education) เป็นแนวคิดที่มีฐานมาจากจิตวิทยาการศึกษา และมนุษยปรัชญา ซึ่งนำศิลปศึกษามาใช้เป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอนทุกด้าน

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 จุดประสงค์ทั่วไป

2.1.1 เพื่อให้นิสิตมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาและหลักการจัดการเรียนการสอนศิลปะตามแนวคิดแบบวอลดอร์ฟ

2.2 จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

2.2.1 เพื่อให้นิสิตสามารถสรุปประเด็นสำคัญเกี่ยวกับปรัชญาและหลักการจัดการเรียนการสอนศิลปะตามแนวคิดแบบวอลดอร์ฟ

2.2.2 เพื่อให้นิสิตสามารถวางแผนการจัดกิจกรรมศิลปะและสร้างงานศิลปะตามแนวคิดแบบวอลดอร์ฟ

3. เนื้อหาสาระ

แนวคิดเรื่องการจัดการศึกษาแบบวอลดอร์ฟเน้นการศึกษาแบบองค์รวม ไม่ให้ความสำคัญกับการศึกษาเฉพาะวิชาใดวิชาหนึ่งแต่จะเข้าถึงโลกทุกแนวทาง และจะมีความเชื่อมโยงกันระหว่างวิทยาศาสตร์ ศิลปะ เทคโนโลยี การเกษตรและการศึกษา งานส่วนใหญ่จึงเกี่ยวข้องกับการค้นหาธรรมชาติที่แท้จริงและสูงสุดสำหรับมนุษย์ จึงไม่เน้นวัตถุนิยม เน้นความเข้าใจเกี่ยวกับการเป็นมนุษย์ เพื่อให้คนกลับมาสร้างสังคมและวัฒนธรรมใหม่ เน้นการหาสิ่งที่อยู่ภายใน ทั้งทางด้านจิตวิญญาณและวัตถุ ด้วยการพิจารณาจากการสังเกตและเรียนรู้ของเด็กตามพัฒนาการ การเข้าถึงองค์รวม สนับสนุนศึกษาโดยใช้หลักสูตรที่มีศิลปะเป็นฐาน

4. กิจกรรมการเรียนการสอน

นำเข้าสู่บทเรียน

4.1 ศึกษาดูงานโรงเรียนอนุบาลตามแนวคิดแบบวอลดอร์ฟ

4.2 นิสิตดู ppt เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์และปรัชญาของศิลปะศึกษา การเชื่อมโยง การประยุกต์ใช้ศิลปะศึกษากับการจัดการศึกษาและสังคม

สอน

4.3 เนื้อหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดแบบวอลดอร์ฟด้านแนวคิด วัตถุประสงค์ หลักการจัดการเรียนการสอน บทบาทครู เนื้อหาในการจัดการเรียนการสอน และการประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรม

สรุป

4.4 ให้นิสิตตอบคำถามในประเด็นต่างๆ และทดลองทำกิจกรรมเกี่ยวกับการแก้ปัญหาในชั้นเรียน

เรื่อง การจัดการเรียนการสอนตามแนวปรัชญาต่างๆ 2

เวลา 2 คาบ/100 นาที

วิชา 2736324 ประวัติและปรัชญาของศิลปศึกษา

จำนวนนิสิต 23 คน

1.สาระสำคัญ

แนวคิดโรงเรียนวิถีพุทธ เป็นแนวคิดที่มีฐานมาจากการนำพุทธศาสนามาใช้ในการพัฒนาการศึกษา เพื่อพัฒนาชีวิตที่ดี สร้างประโยชน์สำหรับตนเองและผู้อื่น รวมถึงพัฒนาตนเองให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบ

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 จุดประสงค์ทั่วไป

2.1.1 เพื่อให้นิสิตมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาและหลักการจัดการเรียนการสอนศิลปะตามแนวคิดโรงเรียนวิถีพุทธ

2.2 จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

2.2.1 เพื่อให้นิสิตสามารถสรุปประเด็นสำคัญเกี่ยวกับปรัชญาและหลักการจัดการเรียนการสอนศิลปะตามแนวคิดโรงเรียนวิถีพุทธ

2.2.2 เพื่อให้นิสิตสามารถวางแผนการจัดกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดโรงเรียนวิถีพุทธ

3. เนื้อหาสาระ

แนวคิดเรื่องการจัดการศึกษาโรงเรียนวิถีพุทธ เน้นการศึกษาเพื่อการพัฒนาตนเอง พัฒนาสังคมและประเทศชาติโดยเน้นให้การศึกษาเป็นการพัฒนาชีวิตที่ดีงาม เนื่องจากเชื่อว่าพุทธศาสนามีหลักการและวิธีการพัฒนาคนที่เหมาะสมแบบ เน้นเนื้อหาเกี่ยวกับการศึกษาตลอดชีวิต วิชาการ วิชาชีพ วิชาชีวิต เพื่อให้ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน และสร้างประโยชน์ให้กับส่วนรวม

4. กิจกรรมการเรียนการสอน

นำเข้าสู่บทเรียน

4.1 ศึกษาดูงานโรงเรียนอนุบาลตามแนวคิดโรงเรียนวิถีพุทธ

4.2 นิสิตดู ppt เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์และปรัชญาของศิลปศึกษา การเชื่อมโยง การประยุกต์ใช้แนวคิดโรงเรียนวิถีพุทธกับการจัดการศึกษาและสังคม

สอน

4.3 เนื้อหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดโรงเรียนวิถีพุทธ ด้านแนวคิด วัตถุประสงค์ หลักการจัดการเรียนการสอน บทบาทครู เนื้อหาในการจัดการเรียนการสอน และการประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรม

สรุป

4.4 ให้นิสิตตอบคำถามในประเด็นต่างๆ และทดลองทำกิจกรรมเกี่ยวกับการแก้ปัญหา
ในชั้นเรียน

เรื่อง การจัดการเรียนการสอนตามแนวปรัชญาต่างๆ 3

เวลา 2 คาบ/100 นาที

วิชา 2736324 ประวัติและปรัชญาของศิลปศึกษา

จำนวนนิสิต 23 คน

1.สาระสำคัญ

แนวคิดมอนเตสซอรี (Montessori) เป็นแนวคิดที่มีฐานมาจากการสังเกตเด็กตามสภาพ
ความเป็นจริงและความต้องการของเด็ก เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เน้นการเตรียม
สิ่งแวดล้อม อุปกรณ์การสอนให้สอดคล้องกับพัฒนาการและความต้องการของเด็ก

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 จุดประสงค์ทั่วไป

2.1.1 เพื่อให้นิสิตมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาและหลักการจัดการ
เรียนการสอนศิลปะตามแนวคิดมอนเตสซอรี (Montessori)

2.2 จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

2.2.1 เพื่อให้นิสิตสามารถสรุปประเด็นสำคัญเกี่ยวกับปรัชญาและหลักการ
จัดการเรียนการสอนศิลปะตามแนวคิดมอนเตสซอรี (Montessori)

2.2.2 เพื่อให้นิสิตสามารถวางแผนการจัดกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดมอนเตส
ซอรี (Montessori)

3. เนื้อหาสาระ

แนวคิดเรื่องการจัดการศึกษาแนวคิดมอนเตสซอรี (Montessori) เชื่อว่าการให้ความรู้
สำหรับเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ขวบ นั้นควรให้ความรู้โดยวิธีปลูกฝังให้เด็กเรียนรู้และ
เจริญเติบโตตามธรรมชาติ สำหรับการจะช่วยให้เด็กเจริญเติบโตไปตามธรรมชาติจะต้องพัฒนา
วิธีสอนให้สอดคล้องกับพัฒนาการเด็ก ด้วยการให้เด็กเรียนรู้อย่างอิสระตามขอบเขตที่กำหนดไว้
และจัดสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมให้เกิดพัฒนาการและเป็นไปตามความต้องการของเด็กอย่าง
สมบูรณ์ เนื่องจากเด็กแรกเกิดจนถึง 6 ขวบเป็นวัยที่กำลังพัฒนาด้านสติปัญญาและพลังอำนาจ
ทางจิต

4. กิจกรรมการเรียนการสอน

นำเข้าสู่บทเรียน

4.1 ศึกษาดูงานโรงเรียนอนุบาลตามแนวคิดมอนเตสซอรี (Montessori)

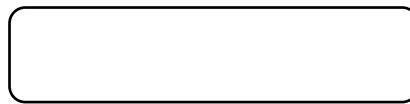
4.2 นิสิตดู ppt เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์และปรัชญาของศิลปศึกษา การเชื่อมโยง การประยุกต์ใช้แนวคิดมอนเตสซอรี (Montessori) กับการจัดการศึกษาและสังคม

สอน

4.3 เนื้อหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดมอนเตสซอรี (Montessori) ด้านแนวคิด วัตถุประสงค์ หลักการจัดการเรียนการสอน บทบาทครู เนื้อหาในการจัดการเรียนการสอน และการประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรม

สรุป

4.4 ให้นิสิตตอบคำถามในประเด็นต่างๆ และทดลองทำกิจกรรมเกี่ยวกับการแก้ปัญหาในชั้นเรียน

เรื่อง การจัดการเรียนการสอนตามแนวปรัชญาต่างๆ 4
วิชา 2736324 ประวัติและปรัชญาของศิลปศึกษา

เวลา 2 คาบ/100 นาที
จำนวนนิสิต 23 คน

1.สาระสำคัญ

แนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย (Reggio Emilia) เป็นแนวคิดที่เชื่อว่าการเรียนรู้เกิดจากปฏิสัมพันธ์และสิ่งแวดล้อมของเด็ก การสอนของครูเป็นการเรียนรู้จากเด็กด้วยกัน เป็นแนวคิดของการจัดการเรียนการสอนไปพร้อมๆกันระหว่างครูและเด็ก การเรียนรู้ของเด็กจะดีได้นั้นครู ผู้ปกครองจะต้องร่วมมือกันและร่วมกันจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสม

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 จุดประสงค์ทั่วไป

2.1.1 เพื่อให้นิสิตมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาและหลักการจัดการเรียนการสอนศิลปะตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย

2.2 จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

2.2.1 เพื่อให้นิสิตสามารถสรุปประเด็นสำคัญเกี่ยวกับปรัชญาและหลักการจัดการเรียนการสอนศิลปะตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย

2.2.2 เพื่อให้นิสิตสามารถวางแผนการจัดกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย

3. เนื้อหาสาระ

แนวคิดเรื่องการจัดการศึกษาเรกจิโอ เอมีเลีย เน้นการศึกษาเพื่อให้เด็กมีความเป็นตัวของตัวเอง นำศักยภาพภายในตัวออกมาใช้ เน้นการจัดสภาพแวดล้อมให้เกิดความรู้สึกรอบอันเป็นมิตรสำหรับทุกคน การเรียนรู้เป็นสิ่งที่มีความสำคัญสำหรับเด็ก สิ่งสำคัญที่จะทำให้เด็กเกิดการ

เรียนรู้ คือ การจัดสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ นอกจากนี้ยังเชื่อว่าศิลปะเป็นกระบวนการสำคัญในการเรียนรู้ เชื่อว่าความคิดสร้างสรรค์เกิดจากการสร้างเงื่อนไข การให้เด็กทำงานศิลปะและไม่กล่าวถึงผลงานของเด็กในด้านลบจะทำให้เด็กเกิดความมั่นใจในตนเอง การเรียนจากสิ่งที่เด็กสนใจ เรื่องที่ชอบ สิ่งที่ชอบแล้วโยนให้เข้ามาสู่เนื้อหาที่ต้องการสอน จะทำให้เด็กเกิดความสนใจและเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

4. กิจกรรมการเรียนการสอน

นำเข้าสู่บทเรียน

4.1 ศึกษาฐานโรงเรียนอนุบาลตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย

4.2 นิสิตดู ppt เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์และปรัชญาของศิลปศึกษา การเชื่อมโยง การประยุกต์ใช้ศิลปศึกษากับการจัดการศึกษาและสังคม

สอน

4.3 เนื้อหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย ด้านแนวคิด วัตถุประสงค์ หลักการจัดการเรียนการสอน บทบาทครู เนื้อหาในการจัดการเรียนการสอน และการประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรม

สรุป

4.4 ให้นิสิตตอบคำถามในประเด็นต่างๆ และทดลองทำกิจกรรมเกี่ยวกับการแก้ปัญหาในชั้นเรียน

แผนการสอนตามรูปแบบการบูรณาการ การใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิด เพื่อพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาสำหรับนิสิตนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี มีเอกสารประกอบการสอนแจก และมี ppt อธิบายประเด็นต่างๆ ระหว่างการจัดกิจกรรมที่เชื่อมโยงเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง

เมื่อได้แผนการสอนแล้วนำแผนการสอนไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสามารถวิเคราะห์ผลได้ตามประเด็นต่างๆดังต่อไปนี้

1.1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี

เมื่อนำรูปแบบการบูรณาการไปใช้ในการสอนแล้วสามารถสรุปข้อมูลทางสถิติได้ดังนี้

1.1.1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาของนิสิตนักศึกษากลุ่มทดลอง

การวิเคราะห์คะแนนความรู้ก่อนเรียนในรายวิชาพบว่า นิสิตกลุ่มทดลองมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยมีค่าเฉลี่ยก่อนเรียน 18.33 และหลังเรียน 34.66 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 3.79 และ 4.27 ตามลำดับ

เมื่อใช้วิธีสอนแบบบูรณาการการใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดแล้ว นิสิตกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนรายวิชาสูงกว่าก่อนเรียน 16.33 แสดงว่าเมื่อใช้วิธีสอนแบบบูรณาการแล้วได้ผลดี ผลการทดสอบสมมติฐานแบบ 2 ทาง (2-tailed test) ของคะแนน

ก่อนเรียนรายวิชาและหลังเรียนรายวิชา พบว่าปฏิเสธสมมติฐานหลักอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 9.10$; $df = 11$; $p = 0.00$)

ผลการวิเคราะห์สมมติฐาน 2-tailed test ของความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนเรียนรายวิชาและหลังเรียนรายวิชา ยืนยันว่าคะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนโดยมีรายละเอียดตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลอง

ตัวแปร	Mean	SD	Pair	M. Dif.	SD_D	$SE_{M.Dif.}$	t	df	p	95 % CI of Dif.	
PreTest	18.33	3.79	PostTest-							Lower	Upper
PostTest	34.66	4.27	PreTest	11	6.213	1.793	9.10	11	0.00	0.02	0.22

หมายเหตุ 1) $n = 12$

2) สมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรก่อนเรียนรายวิชา
และหลังเรียนรายวิชา = -0.183 $p = 0.00$

1.1.2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาของนิสิตนักศึกษาในกลุ่มควบคุม

การวิเคราะห์คะแนนความรู้ก่อนเรียนในรายวิชาพบว่า นิสิตกลุ่มทดลองมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยมีค่าเฉลี่ยก่อนเรียน 18.33 และหลังเรียน 34.66 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 3.79 และ 4.27 ตามลำดับ

เมื่อใช้วิธีสอนแบบบูรณาการการใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดแล้ว นิสิตกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนรายวิชาสูงกว่าก่อนเรียน 16.33 แสดงว่าเมื่อใช้วิธีสอนแบบบูรณาการแล้วได้ผลดี ผลการทดสอบสมมติฐานแบบ 2 ทาง (2-tailed test) ของคะแนนก่อนเรียนรายวิชาและหลังเรียนรายวิชา พบว่าปฏิเสธสมมติฐานหลักอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 9.10$; $df = 11$; $p = 0.00$)

ผลการวิเคราะห์สมมติฐาน 2-tailed test ของความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนเรียนรายวิชาและหลังเรียนรายวิชา ยืนยันว่าคะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนโดยมีรายละเอียดตามตารางต่อไปนี้

**ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของ
กลุ่มควบคุม**

ตัวแปร	Mean	SD	Pair	M. Dif.	SD_D	$SE_{M.Dif.}$	t	df	p	95 % CI of Dif.	
PreTest	15.81	6.77	Post Test- PreTest							Lower	Upper
PostTest	35.54	4.63		11	6.00	1.80	10.90	10	0.00	15.69	23.75

หมายเหตุ 1) n= 11

2) สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรก่อนเรียนรายวิชา
และหลังเรียนรายวิชา = 0.500 p = 0.00

1.2) คุณภาพผลงานตามลักษณะกิจกรรมศิลปะของนิสิตศึกษาระดับปริญญาตรี

เนื่องจากรูปแบบการสอนนี้เป็นการบูรณาการกิจกรรมศิลปะที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับรายวิชา เมื่อให้นิสิตสะท้อนความคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนรายวิชา ความประทับใจในกิจกรรม ปัญหาและอุปสรรค รวมถึงข้อเสนอแนะ สามารถสรุปได้ดังนี้

1.2.1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพผลงานตามลักษณะกิจกรรมศิลปะของนิสิตศึกษาระดับปริญญาตรี

ด้านผลงานตามลักษณะกิจกรรมศิลปะทุกกิจกรรมในรายวิชาพบว่า นิสิตทั้ง 2 กลุ่มแสดงความคิดเห็นว่า ชอบการทัศนศึกษานอกห้องเรียนมากที่สุด (19) รองลงมา คือ การออกแบบกิจกรรมศิลปะท้ายชั่วโมง (3) และชอบการจัดบันทึกภาพในลักษณะของการเขียนสะท้อนความคิด (2) ส่วนกิจกรรมที่นิสิตชอบน้อยที่สุด คือ ความเป็นมาของประวัติและปรัชญาศิลปศึกษาต่างประเทศ (11)

1.3) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้านการเขียนสะท้อนความคิดโดยใช้สมุดบันทึกภาพของนิสิต

ด้านการเขียนสะท้อนความคิดโดยใช้สมุดบันทึกภาพของนิสิต (Book : Content & Form) เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาและรูปภาพในการนำเสนอที่สะท้อนให้เห็นถึงเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับรายวิชา ความคิด ความรู้สึกระหว่างเรียนรายวิชาและข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องกับการทำงานในรายวิชาพบว่า นิสิตส่วนใหญ่จัดบันทึกในลักษณะของการจดตามรายละเอียดของเนื้อหาในบทเรียน มีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีและการประยุกต์ใช้ทฤษฎี มีการอธิบายเพิ่มเติม รวมถึงมีภาพที่แสดงให้เห็นขั้นตอน วิธีการแก้ปัญหาด้านการออกแบบกิจกรรมศิลปะ

รายละเอียดในการแก้ปัญหา มีการอธิบายเพิ่มเติมอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ การเขียนสะท้อนความคิดและรูปภาพให้เห็นถึงการใช้วัสดุ อุปกรณ์ที่เชื่อมโยงกับการเรียนรู้ที่ผ่านมา ส่วนสิ่งที่นิสิตแสดงออกในสมุดบันทึกภาพน้อยที่สุด คือ การนำวัสดุที่เกี่ยวข้องมาติด อธิบายการนำไปใช้และการเขียนแสดงเหตุผล

ผลการเขียนสะท้อนความคิดโดยใช้สมุดบันทึกภาพมีประเด็นต่าง ๆ ในการพิจารณาที่สามารถสรุปเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพและปริมาณได้ดังต่อไปนี้

1.3.1) วาดภาพประกอบที่แสดงให้เห็นการสังเกตและการค้นคว้าจากหนังสือ เวปทางศิลปะ เวปที่เกี่ยวข้อง (Sketching/Note Taking) ผลการวิเคราะห์สมุดบันทึกภาพพบว่า นิสิตส่วนใหญ่มีการวาดภาพประกอบที่แสดงให้เห็นถึงการสังเกต (7) รองลงมา มีการวาดภาพ (3) และไม่มีการวาดภาพ (2)

ภาพที่ 1 ตัวอย่างผลงานการวาดภาพประกอบและแสดงให้เห็นการสังเกต

นิสิต 3 วาดภาพที่แสดงให้เห็นการสังเกตจากการทัศนศึกษา

1.3.2) ใช้เทคนิคการทำงานประเภทต่างๆ เช่น การติดด้วยกาว การติดภาพ การวาดภาพด้วยสีไม้ สีน้ำ การถ่ายเอกสารแล้วนำมาปะติด เป็นต้น (Media Practice) ผลการวิเคราะห์สมุดบันทึกภาพพบว่า นิสิตส่วนใหญ่ใช้เทคนิคการทำงานหลากหลาย (8) รองลงมา มีการใช้เทคนิคบางประเภท (2) และไม่มีการใช้เทคนิคใดเลย (2) ดังตัวอย่างประกอบ

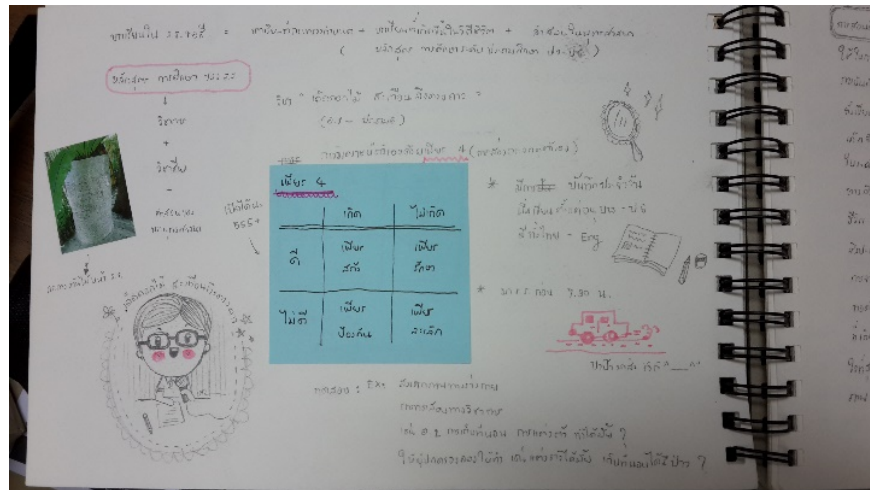
ภาพที่ 2 ตัวอย่างผลงานที่ใช้เทคนิคหลากหลาย

นิสิต 1 ใช้เทคนิคของการติดภาพ และวาดภาพด้วยสีไม้

1.3.3) วัสดุที่เกี่ยวข้องกับการทำงานประเภทต่างๆ มาติดในสมุด เช่น เก็บวัสดุจากสถานที่จริง ถ่ายภาพจากสถานที่จริง เป็นต้น เป็นต้น และอธิบายเหตุผลว่าจะนำไปใช้อย่างไร (Collecting Resources) ผลการวิเคราะห์สมุดบันทึกภาพพบว่า นิสิตส่วนใหญ่มีการนำวัสดุที่เกี่ยวข้องกับการทำงานมาติดในสมุด (2) มีการนำวัสดุมาติด (1) และไม่มีการนำวัสดุมาติดเลย (9)

ภาพที่ 3 ตัวอย่างผลงานที่อธิบายเหตุผลและติดวัสดุที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน

นิสิต 1 ถ่ายภาพจากสถานที่จริง ติดกระดาษและอธิบายเกี่ยวกับการนำภาพและเอกสารมาติดในสมุด

1.3.4) มีภาพและข้อความที่แสดงออกถึงความพยายามในการแสดงความคิดเกี่ยวกับการแก้ปัญหาทางศิลปะ (Sketching/Written Reflection) ผลการวิเคราะห์สมุดบันทึกภาพพบว่า นิสิตส่วนใหญ่มีภาพและข้อความที่บรรยายเกี่ยวกับความคิด (9) รองลงมา มีภาพและข้อความ (1) และไม่มีภาพและข้อความที่เกี่ยวข้อง (2)

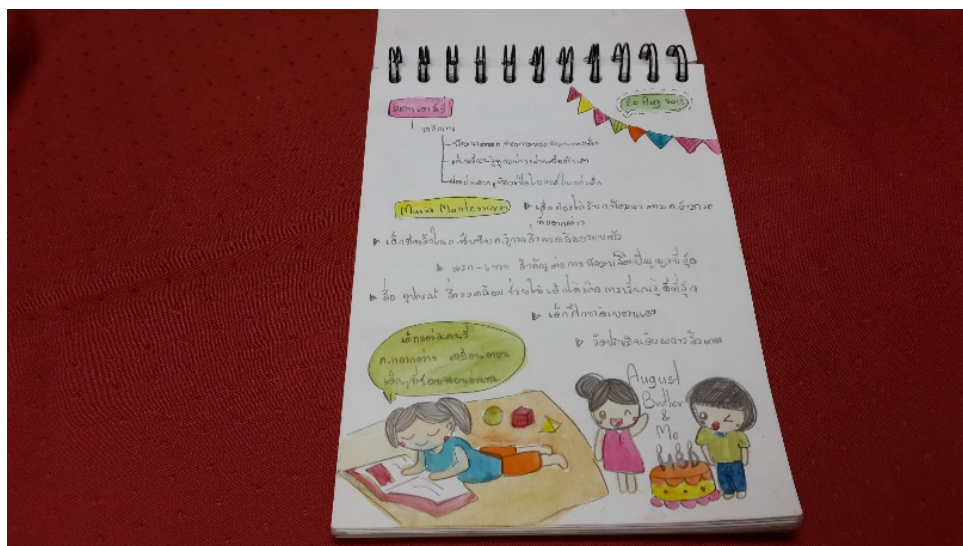
ภาพที่ 4 ตัวอย่างผลงานที่มีการใช้ภาพและข้อความในการแสดงความคิด

นิสิต 3 วาดภาพและเขียนสะท้อนความคิดเกี่ยวกับสิ่งที่สังเกตเห็นจากการทัศนศึกษา เรื่องวัสดุ อุปกรณ์ในการจัดการตกแต่งสภาพแวดล้อม การจัดการเรียนการสอนและการลดต้นทุนในการผลิต

1.3.5) อธิบาย/พรรณนาเกี่ยวกับจินตนาการ บอกรายละเอียดในการแก้ปัญหา ก่อนลงมือปฏิบัติ (Describe Imagination) ผลการวิเคราะห์สมมุติฐานที่ภาพพบว่า นิสิตส่วนใหญ่ มีการอธิบายหรือพรรณนาเกี่ยวกับจินตนาการ รายละเอียด (8) และไม่มีการอธิบายหรือพรรณนา (4)

ภาพที่ 5 ตัวอย่างผลงานที่อธิบายเกี่ยวกับรายละเอียดในการแก้ปัญหา ก่อนการปฏิบัติ

นิสิต 3 อธิบายเกี่ยวกับปรัชญาและรายละเอียดก่อนการออกแบบกิจกรรมศิลปะ

1.3.6) อธิบาย/พรรณนาเกี่ยวกับจินตนาการบอกรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับ ทฤษฎีและการประยุกต์ใช้ทฤษฎี (Describe/Apply Theories) ผลการวิเคราะห์สมมุติฐานที่ภาพ พบว่า นิสิตส่วนใหญ่มีการอธิบายหรือพรรณนาเกี่ยวกับการบอกรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับ ทฤษฎีและการประยุกต์ใช้โดยบางคนมีการใช้แผนภาพอธิบาย บางคนใช้การเขียน mind mapping (9) รองลงมา มีการอธิบาย หรือพรรณนาเกี่ยวกับรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎี และการประยุกต์ใช้ (2) และไม่มีการอธิบายหรือพรรณนาเกี่ยวกับรายละเอียดของทฤษฎีและ การประยุกต์ใช้ทฤษฎี (1)

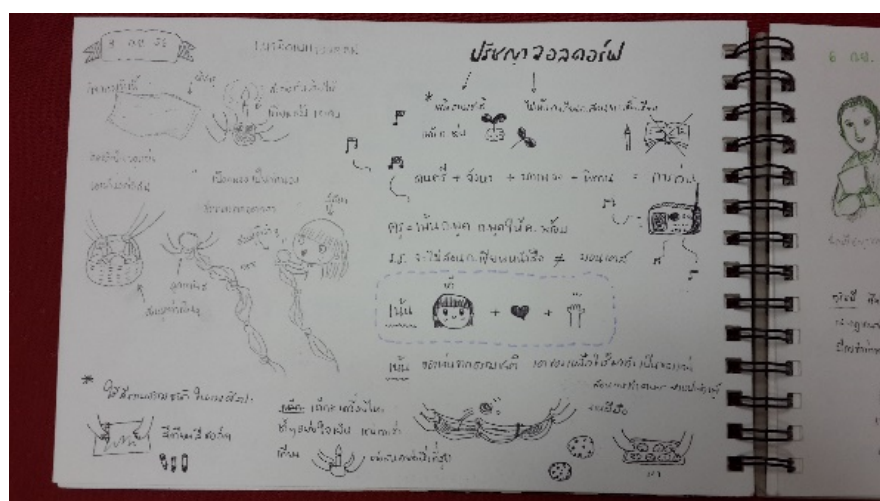
ภาพที่ 6 ตัวอย่างผลงานที่อธิบายเกี่ยวกับรายละเอียดทฤษฎีและการประยุกต์ใช้

นิสิต 3 อธิบายเกี่ยวกับปรัชญาและรายละเอียดที่เกี่ยวข้องในลักษณะของ mind mapping

1.3.7) อธิบาย/พรรณนาเกี่ยวกับจินตนาการบอกรายละเอียดของเนื้อหาในบทเรียน (Describe Contents) ผลการวิเคราะห์สรุปบันทึกภาพพบว่า นิสิตส่วนใหญ่มีการอธิบายหรือพรรณนาเกี่ยวกับรายละเอียดของเนื้อหาในบทเรียน (9) รองลงมา มีการอธิบายหรือพรรณนาที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน (2) และไม่มีการอธิบาย (1)

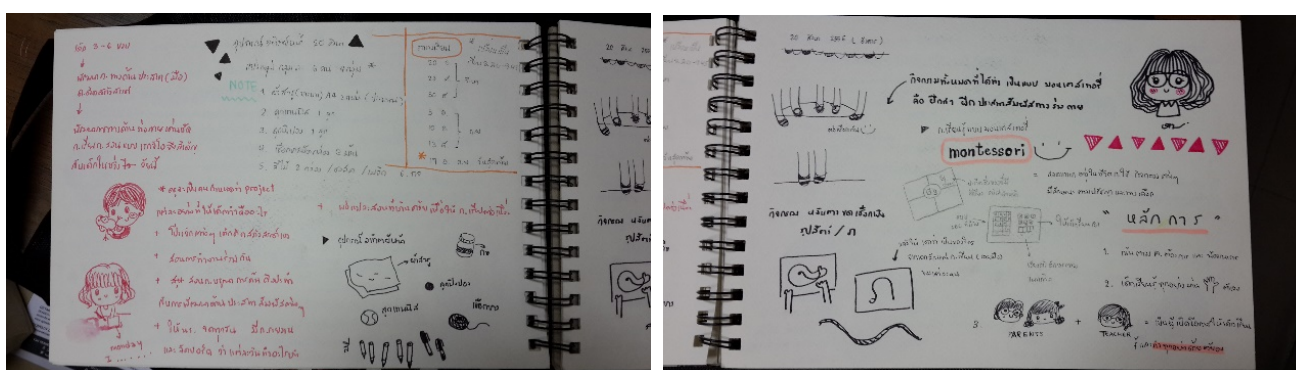
ภาพที่ 7 ตัวอย่างผลงานที่อธิบายเกี่ยวกับรายละเอียดของเนื้อหาในบทเรียน

นิสิต 1 อธิบายเกี่ยวกับรายละเอียดของเนื้อหาในปรัชญาต่างๆ

1.3.8) อธิบาย/พรรณนาเกี่ยวกับจินตนาการบอกรายละเอียดเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นและแนวทางในการแก้ปัญหา (Describe Problems) ผลการวิเคราะห์สมุดบันทึกภาพพบว่า นิสิตส่วนใหญ่มีการอธิบายหรือพรรณนาเกี่ยวกับรายละเอียดของปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหา (8) รองลงมาได้มีการอธิบาย (1) และไม่มีการอธิบาย (2)

ภาพที่ 8 ตัวอย่างผลงานที่อธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหา

นิสิต 1 อธิบายเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการเรียนการสอนตามแนวปรัชญาต่างๆและแนวทางในการจัดกิจกรรมศิลปะเพื่อแก้ปัญหา

เมื่อนำสมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดของนิสิตมาวิเคราะห์สถิติบรรยายแล้วพบว่า มีข้อมูลในประเด็นตามหัวข้อข้างต้นที่สามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้อมูลสถิติบรรยายด้านการเขียนสะท้อนความคิดโดยใช้สมุดบันทึกภาพของนิสิต

Topic	N	Minimum	Maximum	Mean	Std.Dev.
SKB Journal	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic
1.Sketching/Note Taking	12	0	2	1.41	0.79
2.Media Practice	12	0	2	1.50	0.79
3.Collecting Resources	12	0	2	0.41	0.79
4.Sketching/Written Reflection	12	0	2	1.58	0.79
5.Describe Imagination	12	0	2	1.33	0.98

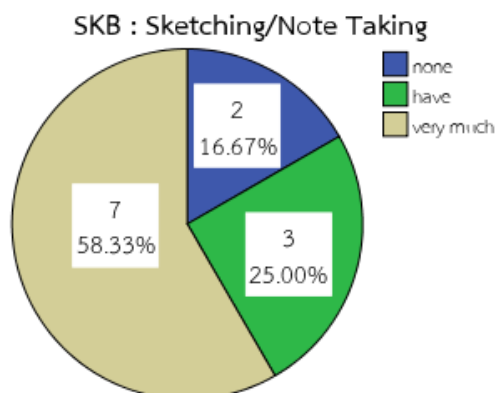
**ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้อมูลสถิติบรรยายด้านการเขียนสะท้อน
ความคิดโดยใช้สมุดบันทึกภาพของนิสิต (ต่อ)**

Topic	N	Minimum	Maximum	Mean	Std.Dev.
SKB Journal	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic	Statistic
6.Describe/Apply Theories	12	0	2	1.66	0.65
7.Describe Contents	12	0	2	1.66	0.65
8.Describe Problems	12	0	2	1.41	0.90

ข้อมูลจากตารางสามารถนำเสนอเป็นแผนภูมิรูปวงกลมที่แสดงค่าความถี่ของประเด็นต่าง ๆ 8 ประเด็นและตามเกณฑ์การประเมิน 3 ระดับ คือ มีข้อมูลดังกล่าวระดับมาก (Very much = 2 คะแนน) มีข้อมูลดังกล่าว (Have = 1 คะแนน) และไม่มีข้อมูลดังกล่าว (None = 0 คะแนน) ซึ่งสามารถนำเสนอได้ดังนี้

1.3.1.1) ด้านการวาดภาพประกอบที่แสดงให้เห็นการสังเกตและการค้นคว้าจากหนังสือ
เวปทางศิลปะ เวปที่เกี่ยวข้อง

**ภาพที่ 9 แผนภูมิรูปวงกลมแสดงการแจกแจงความถี่ของคะแนนในการวิเคราะห์
สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดด้านการวาดภาพ**

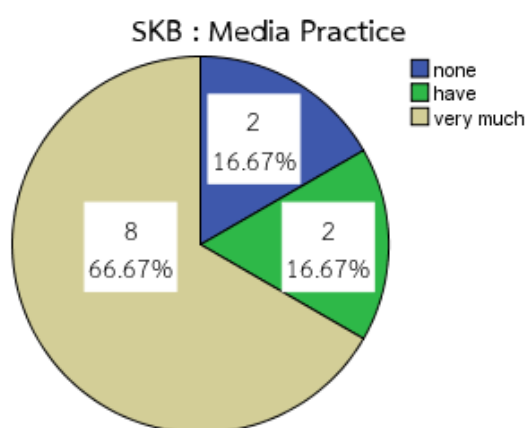

แผนภูมิแสดงความถี่ของการวาดภาพประกอบที่แสดงให้เห็นการสังเกตและการค้นคว้าจากหนังสือ เวปทางศิลปะ เวปที่เกี่ยวข้อง โดยสรุป คือ มีนิสิตจำนวน 7 คน ที่นำเสนอข้อมูลดังกล่าวระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 58.33 รองลงมานิสิตจำนวน 3 คน ที่นำเสนอข้อมูลดังกล่าว

คิดเป็นร้อยละ 25 และมีนิสิตจำนวน 2 คน ที่ไม่มีการนำเสนอข้อมูลดังกล่าว คิดเป็นร้อยละ 16.67

1.3.2.1) ใช้เทคนิคการทำงานประเภทต่างๆ เช่น การติดด้วยกาว การติดภาพ การวาดภาพด้วยสีไม้ สีน้ำ การถ่ายเอกสารแล้วนำมาปะติด

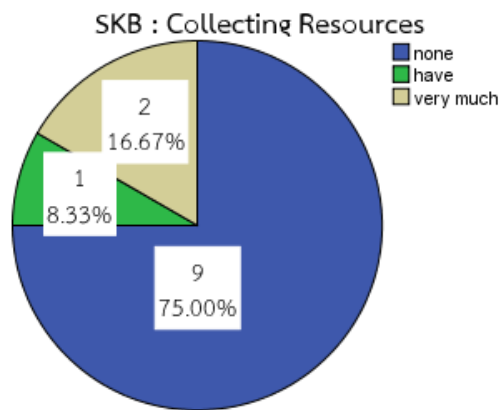
ภาพที่ 10 แผนภูมิรูปวงกลมแสดงการแจกแจงความถี่ของคะแนนในการวิเคราะห์สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดด้านการใช้เทคนิคในการทำงาน

แผนภูมิแสดงความถี่ของการวาดภาพประกอบที่แสดงให้เห็นเทคนิคในการทำงานประเภทต่างๆ โดยสรุป คือ มีนิสิตจำนวน 8 คน ที่นำเสนอข้อมูลดังกล่าวระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 66.67 และมีนิสิตจำนวน 3 คน ที่นำเสนอข้อมูลดังกล่าวเท่ากับจำนวนนิสิตที่ไม่มีการนำเสนอข้อมูลดังกล่าว คิดเป็นร้อยละ 16.67

1.3.3.1) หาวัดดูที่เกี่ยวข้องกับการทำงานประเภทต่างๆ มาติดในสมุด เช่น เก็บวัสดุจากสถานที่จริง ถ่ายภาพจากสถานที่จริง เป็นต้น เป็นต้น

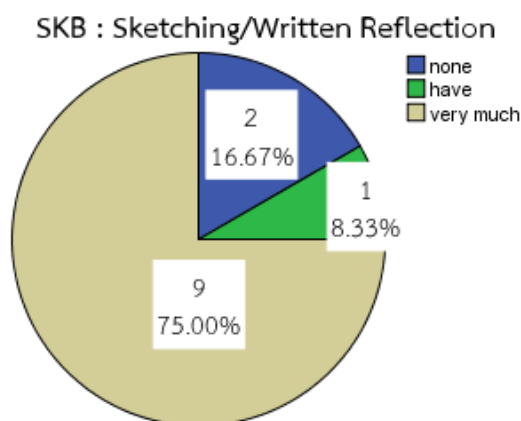
ภาพที่ 11 แผนภูมิรูปวงกลมแสดงการแจกแจงความถี่ของคะแนนในการวิเคราะห์สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดด้านการนำวัสดุที่เกี่ยวข้องมาติด

แผนภูมิแสดงความถี่ของการนำวัสดุที่เกี่ยวข้องกับการทำงานประเภทต่างๆ มาติดในสมุด โดยสรุป คือ มีนิสิตจำนวน 2 คน ที่นำเสนอข้อมูลดังกล่าวระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 16.67 ขณะที่นิสิตจำนวน 1 คน ที่มีการติดวัสดุที่เกี่ยวข้องคิดเป็นร้อยละ 8.33 และนิสิตจำนวน 9 คน ที่ไม่มีการนำเสนอข้อมูลดังกล่าว คิดเป็นร้อยละ 75

1.3.4.1) มีภาพและข้อความที่แสดงออกถึงความพยายามในการแสดงความคิดเกี่ยวกับการแก้ปัญหาทางศิลปะ

ภาพที่ 12 แผนภูมิรูปวงกลมแสดงการแจกแจงความถี่ของคะแนนในการวิเคราะห์สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดด้านภาพและข้อความที่แสดงความคิดเกี่ยวกับการแก้ปัญหา

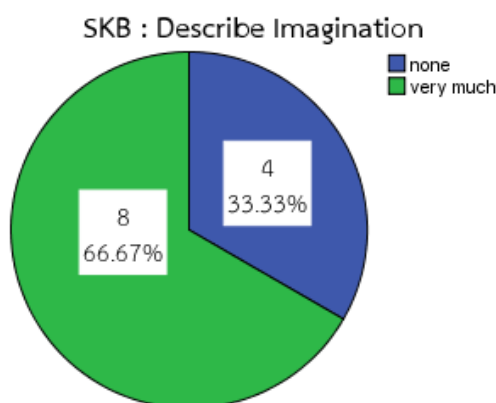

แผนภูมิแสดงความถี่ของการมีภาพและข้อความที่แสดงความคิดเกี่ยวกับการแก้ปัญหา โดยสรุป คือ มีนิสิตจำนวน 9 คน ที่นำเสนอข้อมูลดังกล่าวระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 75 มีนิสิต

จำนวน 1 คน ที่นำเสนอข้อมูลดังกล่าวคิดเป็นร้อยละ 8.33 และมีนิสิตจำนวน 2 คน ที่ไม่มีการนำเสนอข้อมูลดังกล่าว คิดเป็นร้อยละ 16.67

1.3.5.1) อธิบาย/พรรณนาเกี่ยวกับจินตนาการ บอกรายละเอียดในการแก้ปัญหา ก่อนลงมือปฏิบัติ

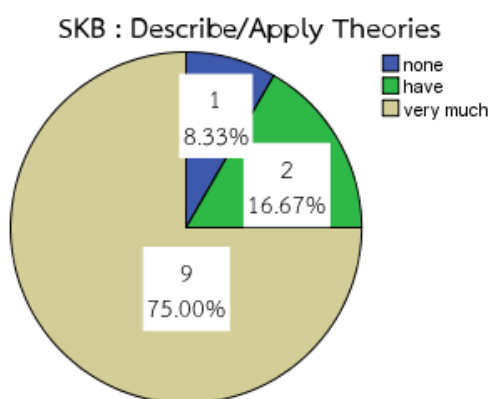
ภาพที่ 13 แผนภูมิวงกลมแสดงการแจกแจงความถี่ของคะแนนในการวิเคราะห์สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดด้านการอธิบายหรือพรรณนาเกี่ยวกับรายละเอียดในการแก้ปัญหา ก่อนลงมือปฏิบัติ

แผนภูมิแสดงความถี่ของการอธิบายหรือพรรณนาเกี่ยวกับรายละเอียดในการแก้ปัญหา ก่อนลงมือปฏิบัติ โดยสรุป คือ มีนิสิตจำนวน 8 คน ที่นำเสนอข้อมูลดังกล่าวระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 66.67 ขณะที่นิสิตจำนวน 4 คน ที่ไม่มีการนำเสนอข้อมูลดังกล่าว คิดเป็นร้อยละ 33.33

1.3.6.1) อธิบาย/พรรณนาเกี่ยวกับจินตนาการบอกรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎี และการประยุกต์ใช้ทฤษฎี

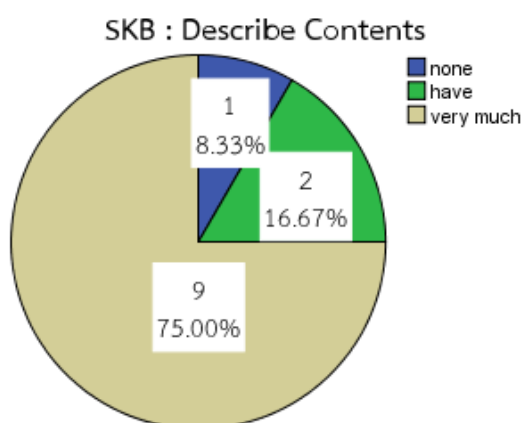
ภาพที่ 14 แผนภูมิวงกลมแสดงการแจกแจงความถี่ของคะแนนในการวิเคราะห์สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดด้านการอธิบายหรือพรรณนาเกี่ยวกับทฤษฎีและการประยุกต์ใช้ทฤษฎี

แผนภูมิแสดงความถี่ของการอธิบายหรือพรรณนาเกี่ยวกับทฤษฎีและการประยุกต์ใช้ทฤษฎี โดยสรุป คือ มีนิสิตจำนวน 9 คน ที่นำเสนอข้อมูลดังกล่าวระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 75 รองลงมามีนิสิตจำนวน 2 คน ที่นำเสนอข้อมูลดังกล่าวคิดเป็นร้อยละ 16.67 และมีนิสิตจำนวน 1 คน ที่ไม่มีการนำเสนอข้อมูลดังกล่าว คิดเป็นร้อยละ 8.33

1.3.7.1) อธิบาย/พรรณนาเกี่ยวกับจินตนาการบอกรายละเอียดของเนื้อหาในบทเรียน

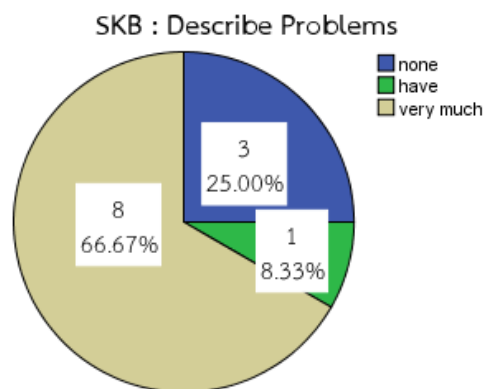
ภาพที่ 15 แผนภูมิรูปวงกลมแสดงการแจกแจงความถี่ของคะแนนในการวิเคราะห์สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดด้านการอธิบายหรือพรรณนารายละเอียดของเนื้อหาในบทเรียน

แผนภูมิแสดงความถี่ของการอธิบายหรือพรรณนารายละเอียดของเนื้อหาในบทเรียน โดยสรุป คือ มีนิสิตจำนวน 7 คน ที่นำเสนอข้อมูลดังกล่าวระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 58.33 รองลงมานิสิตจำนวน 3 คน ที่นำเสนอข้อมูลดังกล่าวคิดเป็นร้อยละ 25 และมีนิสิตจำนวน 2 คน ที่ไม่มีการนำเสนอข้อมูลดังกล่าว คิดเป็นร้อยละ 16.67

1.3.8.1) อธิบาย/พรรณนาเกี่ยวกับจินตนาการบอกรายละเอียดเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นและแนวทางในการแก้ปัญหา

ภาพที่ 16 แผนภูมิรูปวงกลมแสดงการแจกแจงความถี่ของคะแนนในการวิเคราะห์สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดด้านการอธิบายหรือพรรณนารายละเอียดของปัญหาที่เกิดขึ้นและแนวทางในการแก้ปัญหา

แผนภูมิแสดงความถี่ของการอธิบายหรือพรรณนารายละเอียดของปัญหาที่เกิดขึ้นและแนวทางในการแก้ปัญหา โดยสรุป คือ มีนิสิตจำนวน 8 คน ที่นำเสนอข้อมูลดังกล่าวระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 66.67 มีนิสิตจำนวน 1 คน ที่นำเสนอข้อมูลดังกล่าวคิดเป็นร้อยละ 8.33 และมีนิสิตจำนวน 3 คน ที่ไม่มีการนำเสนอข้อมูลดังกล่าว คิดเป็นร้อยละ 25

ข้อมูลทั้งหมดแสดงให้เห็นว่านิสิตมีการวาดภาพและข้อความที่แสดงออกถึงความพยายามในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ปัญหาทางศิลปะ มีการเขียนรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีและการประยุกต์ใช้ทฤษฎีและมีการเขียนเกี่ยวกับรายละเอียดของเนื้อหาในบทเรียนในระดับมากที่สุด รองลงมานิสิตใช้เทคนิคการทำงานประเภทต่างๆ เช่น การวาดภาพด้วยสีไม้ ส่วนสิ่งที่นิสิตแสดงออกน้อยที่สุด คือ การหาวัสดุที่เกี่ยวข้องกับการทำงานมาติดและเขียนอธิบายเหตุผลของการนำไปใช้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสะท้อนความคิดของนิสิตเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีบูรณาการการใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิด

เมื่อนิสิตเรียนรายวิชาที่สอนด้วยวิธีบูรณาการการใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดแล้ว นิสิตสะท้อนความคิดเกี่ยวกับการเรียนเนื้อหาที่บูรณาการกิจกรรมของนิสิตกลุ่มทดลองได้โดยสรุปเป็นตารางความถี่ได้ดังต่อไปนี้

กิจกรรมที่นิสิตสะท้อนความคิดว่ามีความพึงพอใจน้อย คือ กิจกรรมความเป็นมาของประวัติและปรัชญาศิลปศึกษาต่างประเทศ (8) ปรัชญาชีวิตและปรัชญาที่เกี่ยวข้อง(4) การจด skb/journal (4) โดยมีการสะท้อนความคิดเพิ่มเติมว่า สาเหตุที่ชอบน้อยที่สุดเพราะเห็นว่าการจดบันทึกของแต่ละคนจดไม่เหมือนกันและอยากจะจดในเวลาที่แตกต่างกัน นอกจากนี้บางคนจะมีความถนัดในการจดแตกต่างกัน บางคนไม่ถนัดวาดภาพหรือจดเป็นภาพจึงเน้นไปที่การเขียนมากกว่า สำหรับการจดบันทึกอยากให้อาจารย์กำหนดโจทย์ให้ทำในสมุดในลักษณะของการออกแบบเป็นชิ้นงาน เพื่อให้นิสิตได้ฝึกทักษะด้านการออกแบบโดยตรง จะทำให้รู้สึกไม่น่าเบื่อและมีความน่าสนใจมากขึ้น นอกจากนี้ยังเห็นว่าการออกแบบกิจกรรมศิลปะท้ายชั่วโมง (4) ความเป็นมาของประวัติและปรัชญาศิลปศึกษาในประเทศไทย (2) และการหาความหมายของคำ (1) เป็นกิจกรรมที่มีความน่าสนใจในระดับน้อย

กิจกรรมที่นิสิตสะท้อนความคิดว่ามีความพึงพอใจปานกลาง ได้แก่ การไปทัศนศึกษาที่โรงเรียนทอสี (2) การสอนศิลปะตามปรัชญาเรกจิโอ เอมีเลีย(2) การออกแบบกิจกรรมศิลปะท้ายชั่วโมง(2) โดยสะท้อนความคิดว่าสาเหตุที่มีความพึงพอใจปานกลาง เพราะไม่เข้าใจโจทย์และต้องการให้มีการวิพากษ์วิจารณ์ผลการทำงานทุกครั้ง นอกจากนี้ยังมีความพึงพอใจการสอนศิลปะตามปรัชญาวิถีพุทธ(2) การสอนศิลปะตามปรัชญามอนเตสซอรี (2) การจด skb/journal(1)และการหาความหมายของคำ (1) ในระดับปานกลาง

ความประทับใจในการจัดการเรียนการสอนที่ทำให้นิสิตประทับใจในรายวิชามากที่สุด ได้แก่ การไปทัศนศึกษาโรงเรียนทอสี(9) เนื่องจากทำให้ตนเองได้เห็นสิ่งที่เป็นจริง การนำปรัชญาวิถีพุทธไปประยุกต์ในการจัดการเรียนการสอนจริง นอกจากนี้ยังทำให้เข้าใจในปรัชญาวิถีพุทธมากขึ้นและทำให้เกิดความสนใจมากขึ้น ส่วนกิจกรรมอื่นที่ประทับใจในระดับมาก ได้แก่ การสอนศิลปะตามปรัชญามอนเตสซอรี (4) การออกแบบกิจกรรมศิลปะท้ายชั่วโมง (4) การจด skb/journal (2) การสอนศิลปะตามปรัชญาวอลดอร์ฟ (2) การสอนศิลปะตามปรัชญาวิถีพุทธ (2) และการหาความหมายของคำ (1) ซึ่งนิสิตบางคนกล่าวถึงกิจกรรมนี้ว่า มีความพึงพอใจในการนำกิจกรรมนี้เพราะเป็นกิจกรรมเริ่มต้นของการสอนที่ทำให้ตนเองเกิดความรู้สึกสนใจในรายวิชา ทำให้ตนเองได้ค้นหาหรือเรียนรู้เนื้อหาของบทเรียนล่วงหน้าด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังเป็นเรื่องที่ตนเองมีความชอบอยู่แล้ว

ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการฯ

นิสิตสะท้อนความคิดในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้รายวิชามีความสมบูรณ์มากขึ้น โดยสรุปได้ดังนี้ 1) ควรมีการจัดการเรียนในลักษณะของการพานิสิตไปทัศนศึกษาในโรงเรียนที่นำปรัชญาการจัดการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับศิลปะเพิ่มมากขึ้น การจัดไปทัศนศึกษาในรายวิชา สำหรับการไปโรงเรียนทอสีนั้นดีมากเพราะทำให้ไม่น่าเบื่อ 2) สำหรับการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนนั้น การทำกิจกรรมศิลปะท้ายชั่วโมงเป็นสิ่งที่ดีมาก แต่ควรกำหนดเวลาใน

การทำกิจกรรมให้เหมาะสมและอยู่ในเวลา การสอนด้วยวิธีการนี้น่าสนใจแต่ควรเพิ่มการอธิบายรายละเอียดของการทำกิจกรรมหรือเป้าหมายในการทำกิจกรรม เพื่อให้ตนเองมีเข้าใจได้ดีมากขึ้น 3) การจัดกิจกรรมโดยให้ดูวิดีโอภาษาอังกฤษ เป็นสิ่งที่ดีแต่ต้องการให้มีการแปลเป็นภาษาไทยให้ละเอียด 4) การให้นิสิตจดบันทึกโดยใช้สมุดบันทึกภาพนั้นเป็นสิ่งไม่จำเป็นสำหรับตนเองและ 5) การสอนโดยใช้ VDO Conference ไม่น่าสนใจ หากอาจารย์สอนเองจะน่าสนใจมากกว่า เป็นต้น

ผลการทำกิจกรรมในการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาของนิสิตสามารถสรุปเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพและปริมาณได้ดังนี้

2.1) การวิเคราะห์ผลการออกแบบกิจกรรมศิลปะของนิสิต

การวิเคราะห์โดยมีประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

2.1.1) มีภาพหรือข้อความที่เกี่ยวข้องกับการแสดงความคิด เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ วิธีการสอน การสาธิต คำศัพท์ วัสดุ ทักษะ การกล่าวถึงหัวข้อใดหัวข้อหนึ่ง

2.1.2) มีภาพหรือข้อความที่แสดงให้เห็นถึงการใช้ความคิดในการแก้ปัญหา หรือแสดงให้เห็นถึงความต้องการพัฒนาทักษะ ด้วยการใช้สื่อ อุปกรณ์ เทคนิควิธีการ ทักษะการทำงาน การระดมสมองของตนเองในการแก้ปัญหตามแนวทางของตนเอง

2.1.3) มีภาพหรือข้อความที่เขียนสะท้อนความคิดของผู้บันทึกสั้นๆเกี่ยวกับปรัชญาการจัดการเรียนการสอน

2.1.4) มีภาพหรือข้อความที่สะท้อนความคิดเกี่ยวกับการแสดงออกถึงการแก้ปัญหาทางศิลปะตามปรัชญาต่างๆ

2.1.5) การสะท้อนให้เห็นถึงวิจารณญาณและการตัดสินใจในการทดลอง มีภาพหรือข้อความที่แสดงให้เห็นถึง ความสามารถในการให้เหตุผลและพิสูจน์การใช้ทฤษฎีผ่านประสบการณ์การทดลองใช้สื่อหรืออุปกรณ์ที่สร้างขึ้นสำหรับกิจกรรม

2.1.6) การสะท้อนให้เห็นถึงวิจารณญาณและการตัดสินใจมีความยืดหยุ่น มีภาพหรือข้อความที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการปรับตัว ยืดหยุ่น มีความอดทนในการแก้ปัญหา

2.1.7) สะท้อนให้เห็นถึงวิจารณญาณและการแก้ไขปัญหา มีภาพหรือข้อความที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการเชื่อมโยงหลักการหรือเหตุผลของหลักการจัดการเรียนการสอนที่นำมาประยุกต์ใช้ในการวางแผน

2.1.8) การเลือกวัสดุ อุปกรณ์ ได้แก่ กระดาษขาว (A4) สีไม้ สีชอล์ก สก๊อตเทป กรรไกร

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของคะแนนการออกแบบกิจกรรมศิลปะของนิสิตกลุ่มทดลอง จำนวน 8 ประเด็น จำนวน 15 กิจกรรม

กลุ่ม ทดลอง	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2		ครั้งที่ 3		ครั้งที่ 4		ครั้งที่ 5		ครั้งที่ 6		ครั้งที่ 7		ครั้งที่ 8		ครั้งที่ 9	
	Mean	$\bar{X}$ (S.D)	Mean	$\bar{X}$ (S.D)	Mean	$\bar{X}$ (S.D)	Mean	$\bar{X}$ (S.D)	Mean	$\bar{X}$ (S.D)	Mean	$\bar{X}$ (S.D)	Mean	$\bar{X}$ (S.D)	Mean	$\bar{X}$ (S.D)	Mean	$\bar{X}$ (S.D)
ประเด็น ที่ 1	2.00	0.00	2.00	0.00	0.66	0.98	1.75	0.45	0.91	0.99	1.25	0.45	1.16	0.57	1.00	1.04	1.00	0.73
ประเด็น ที่ 2	1.66	0.77	2.00	0.00	0.50	0.90	1.75	0.45	0.58	0.90	0.83	0.83	1.08	0.79	1.00	1.04	0.91	0.66
ประเด็น ที่ 3	1.66	0.77	2.00	0.00	0.66	0.98	1.66	0.49	0.58	0.90	0.50	0.79	1.16	0.57	0.66	0.98	0.91	0.79
ประเด็น ที่ 4	1.16	1.02	1.50	0.90	0.66	0.98	1.33	0.88	0.33	0.65	0.33	0.65	0.33	0.49	0.66	0.98	0.08	0.28
ประเด็น ที่ 5	1.16	1.02	1.33	0.98	0.50	0.90	1.58	0.66	0.75	0.96	0.66	0.88	0.83	0.83	1.00	1.04	1.00	0.73
ประเด็น ที่ 6	0.33	0.77	0.66	0.98	0.00	0.00	0.33	0.77	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.16	0.57	0.00	0.00
ประเด็น ที่ 7	1.83	0.57	2.00	0.00	0.66	0.98	1.75	0.45	0.75	0.86	1.25	0.62	1.25	0.45	1.00	1.04	1.08	0.79
ประเด็น ที่ 8	1.16	0.83	1.50	0.79	0.41	0.79	1.33	0.98	0.66	0.88	1.00	0.85	1.33	0.65	0.75	0.86	0.41	0.51
รวม	11.00	3.56	13.00	1.53	4.08	6.09	11.50	2.61	4.58	5.40	5.83	2.94	7.16	2.28	6.25	6.64	5.41	3.72

ตารางข้างต้นแสดงผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยรวมของการออกแบบกิจกรรมศิลปะ มีประเด็นในการวิเคราะห์ 8 ประเด็น จำนวน 9 กิจกรรม โดยสรุปได้ว่า การออกแบบกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กิจกรรมที่ 2 (mean = 13; S.D.= 1.53) ส่วนกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ กิจกรรมที่ 3 (mean = 4.08; S.D.= 6.09)

สำหรับประเด็นที่นิสิตมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีภาพหรือข้อความที่เกี่ยวข้องกับการแสดงความคิด เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ วิธีการสอน การสาธิต คำศัพท์ วัสดุ ทักษะ หรือการกล่าวถึงหัวข้อใดหัวข้อหนึ่งในการออกแบบกิจกรรมศิลปะ (mean = 2; S.D.= 0.00) มีภาพหรือข้อความที่แสดงให้เห็นถึงการใช้ความคิดในการแก้ปัญหาหรือแสดงให้เห็นถึงความต้องการพัฒนาทักษะด้วยการใช้สื่อ อุปกรณ์ เทคนิควิธีการ ทักษะการทำงาน การระดมสมองของตนเองในการแก้ปัญหาตามแนวทางของตนเอง (mean = 2; S.D.= 0.00) และมีภาพหรือข้อความที่เขียนสะท้อนความคิดของผู้บันทึกสั้นๆเกี่ยวกับปรัชญาการจัดการเรียนการสอน (mean = 2; S.D.= 0.00)

ส่วนประเด็นที่นิสิตมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การสะท้อนให้เห็นถึงวิจารณ์ญาณและการตัดสินใจมีความยืดหยุ่น มีภาพหรือข้อความที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการปรับตัวยืดหยุ่น มีความอดทนในการแก้ปัญหา (mean = 0.00; S.D.= 0.00)

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของคะแนนการออกแบบกิจกรรมศิลปะของนิสิตกลุ่มทดลอง จำนวน 8 ประเด็น จำนวน 15 กิจกรรม (ต่อ)

กลุ่ม ทดลอง	ครั้งที่ 10		ครั้งที่ 11		ครั้งที่ 12		ครั้งที่ 13		ครั้งที่ 14		ครั้งที่ 15	
	Mean	$\bar{X}$ (S.D)	Mean	$\bar{X}$ (S.D)	Mean	$\bar{X}$ (S.D)	Mean	$\bar{X}$ (S.D)	Mean	$\bar{X}$ (S.D)	Mean	$\bar{X}$ (S.D)
ประเด็น ที่ 1	1.58	0.51	1.75	0.45	1.91	0.28	1.33	0.88	1.25	0.75	2.00	0.00
ประเด็น ที่ 2	1.83	0.38	1.58	0.51	1.91	0.28	1.25	0.96	1.25	0.75	2.00	0.00
ประเด็น ที่ 3	1.66	0.49	1.58	0.51	1.83	0.38	1.16	0.83	1.25	0.75	1.83	0.57
ประเด็น ที่ 4	1.75	0.45	1.16	0.38	1.66	0.49	0.83	0.93	1.41	0.79	1.16	1.02
ประเด็น ที่ 5	1.66	0.65	1.50	0.67	1.83	0.38	1.16	0.83	1.16	0.83	1.83	0.57
ประเด็น ที่ 6	0.66	0.98	0.25	0.62	0.00	0.00	0.25	0.62	0.00	0.00	0.33	0.77
ประเด็น ที่ 7	1.91	0.28	1.58	0.51	1.91	0.28	1.16	0.83	1.16	0.71	2.00	0.00
ประเด็น ที่ 8	1.16	0.83	1.08	0.51	1.25	0.75	0.50	0.67	0.66	0.65	1.25	0.86
รวม	12.25	2.73	10.50	2.61	12.33	2.18	7.66	5.74	8.25	4.65	12.41	2.35

ตารางข้างต้นแสดงผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยรวมของการออกแบบกิจกรรมศิลปะ มีประเด็นในการวิเคราะห์ 8 ประเด็น จำนวน 6 กิจกรรม โดยสรุปได้ว่า การออกแบบกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กิจกรรมที่ 15 (mean = 2; S.D.= 0.00) ส่วนกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ กิจกรรมที่ 12 และ 14 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน (mean = 0.00; S.D.= 0.00)

สำหรับประเด็นที่นิสิตมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สำหรับประเด็นที่นิสิตมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีภาพหรือข้อความที่เกี่ยวข้องกับการแสดงความคิด เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ วิธีการสอน การสาธิต คำศัพท์ วัสดุ ทักษะ หรือการกล่าวถึงหัวข้อใดหัวข้อหนึ่งในการออกแบบกิจกรรมศิลปะ (mean = 2; S.D.= 0.00) มีภาพหรือข้อความที่แสดงให้เห็นถึงการใช้ความคิดในการแก้ปัญหา หรือแสดงให้เห็นถึงความต้องการพัฒนาทักษะ ด้วยการใช้สื่อ อุปกรณ์ เทคนิควิธีการ ทักษะการทำงาน การระดมสมองของตนเองในการแก้ปัญหาตามแนวทางของตนเอง(mean = 2; S.D.= 0.00) สะท้อนให้เห็นถึงวิจรณ์ญาณและการแก้ไขปัญหา มีภาพหรือข้อความที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการเชื่อมโยงหลักการหรือเหตุผลของหลักการจัดการเรียนการสอนที่นำมาประยุกต์ใช้ในการวางแผน (mean = 2; S.D.= 0.00)

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของคะแนนการออกแบบกิจกรรมศิลปะของนิสิตกลุ่มควบคุม 8 ประเด็น จำนวน 15 กิจกรรม

กลุ่ม ทดลอง	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2		ครั้งที่ 3		ครั้งที่ 4		ครั้งที่ 5		ครั้งที่ 6		ครั้งที่ 7		ครั้งที่ 8		ครั้งที่ 9	
	Mean	$\bar{X}$ (S.D)	Mean	$\bar{X}$ (S.D)	Mean	$\bar{X}$ (S.D)	Mean	$\bar{X}$ (S.D)	Mean	$\bar{X}$ (S.D)	Mean	$\bar{X}$ (S.D)	Mean	$\bar{X}$ (S.D)	Mean	$\bar{X}$ (S.D)	Mean	$\bar{X}$ (S.D)
ประเด็น ที่ 1	1.00	0.00	0.90	0.53	1.09	0.70	0.72	0.78	0.63	0.80	1.09	0.83	1.09	0.70	0.81	0.60	0.81	0.40
ประเด็น ที่ 2	0.54	0.52	0.36	0.67	0.36	0.50	0.27	0.64	0.18	0.60	0.00	0.00	0.36	0.50	0.45	0.68	0.09	0.30
ประเด็น ที่ 3	0.09	0.30	0.09	0.30	0.00	0.00	0.18	0.60	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ประเด็น ที่ 4	0.45	0.68	0.00	0.00	0.09	0.30	0.00	0.00	0.18	0.60	0.00	0.00	0.09	0.30	0.00	0.00	0.00	0.00
ประเด็น ที่ 5	0.18	0.40	0.09	0.30	0.09	0.30	0.00	0.00	0.18	0.40	0.00	0.00	0.09	0.30	0.00	0.00	0.00	0.00
ประเด็น ที่ 6	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.90	0.30	0.00	0.00
ประเด็น ที่ 7	0.54	0.68	0.45	0.52	0.54	0.52	0.36	0.67	0.18	0.40	0.72	0.46	0.00	0.00	0.45	0.52	0.00	0.00
ประเด็น ที่ 8	0.27	0.46	0.27	0.46	0.90	0.83	0.45	0.68	0.27	0.64	1.00	0.77	0.90	0.83	0.54	0.68	0.63	0.67
รวม	3.09	1.75	2.18	1.47	3.09	1.70	2.00	2.68	1.63	2.29	2.81	1.40	2.54	1.57	2.27	1.90	1.54	0.82

ตารางข้างต้นแสดงผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยรวมของการออกแบบกิจกรรมศิลปะ มีประเด็นในการวิเคราะห์ 8 ประเด็น จำนวน 9 กิจกรรม โดยสรุปได้ว่า การออกแบบกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กิจกรรมที่ 1 (mean = 3.09; S.D.= 1.75) และกิจกรรมที่ 3 (mean = 3.09; S.D.= 1.70) ส่วนกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ กิจกรรมที่ 9 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน (mean = 1.54; S.D.= 0.82)

สำหรับประเด็นที่นิสิตมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีภาพหรือข้อความที่เกี่ยวข้องกับการแสดงความคิด เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ วิธีการสอน การสาธิต คำศัพท์ วัสดุ ทักษะ หรือการกล่าวถึงหัวข้อใดหัวข้อหนึ่งในการออกแบบกิจกรรมศิลปะ (mean = 1.09; S.D.= 0.83)

ส่วนประเด็นที่นิสิตมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีภาพหรือข้อความที่เขียนสะท้อนความคิดของผู้บันทึกสั้นๆเกี่ยวกับปรัชญาการจัดการเรียนการสอน (mean = 0.00; S.D.= 0.00) มีภาพหรือข้อความที่สะท้อนความคิดเกี่ยวกับการแสดงออกถึงการแก้ปัญหาทางศิลปะตามปรัชญาต่างๆ (mean = 0.00; S.D.= 0.00) การสะท้อนให้เห็นถึงวิจารณ์ญาณและการตัดสินใจในการทดลอง มีภาพหรือข้อความที่แสดงให้เห็นถึง ความสามารถในการให้เหตุผลและพิสูจน์การใช้ทฤษฎีผ่านประสบการณ์การทดลองใช้สื่อหรืออุปกรณ์ที่สร้างขึ้นสำหรับกิจกรรม (mean = 0.00; S.D.= 0.00) การสะท้อนให้เห็นถึงวิจารณ์ญาณและการตัดสินใจมีความยืดหยุ่น มีภาพหรือข้อความที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการปรับตัว ยืดหยุ่น มีความอดทนในการแก้ปัญหา (mean = 0.00; S.D.= 0.00) สะท้อนให้เห็นถึงวิจารณ์ญาณและการแก้ไขปัญหา มีภาพหรือข้อความที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการเชื่อมโยงหลักการหรือเหตุผลของหลักการจัดการเรียนการสอนที่นำมาประยุกต์ใช้ในการวางแผน (mean = 0.00; S.D.= 0.00)

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของคะแนนการออกแบบกิจกรรมศิลปะของนิสิตกลุ่มควบคุม 8 ประเด็น จำนวน 15 กิจกรรม (ต่อ)

กลุ่มทดลอง	ครั้งที่ 10		ครั้งที่ 11		ครั้งที่ 12		ครั้งที่ 13		ครั้งที่ 14		ครั้งที่ 15	
	Mean	$\bar{X}$ (S.D)	Mean	$\bar{X}$ (S.D)	Mean	$\bar{X}$ (S.D)	Mean	$\bar{X}$ (S.D)	Mean	$\bar{X}$ (S.D)	Mean	$\bar{X}$ (S.D)
ประเด็นที่ 1	1.27	0.64	0.90	0.30	1.27	0.46	0.54	0.52	0.72	0.46	1.27	0.46
ประเด็นที่ 2	0.27	0.64	0.18	0.40	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ประเด็นที่ 3	0.18	0.40	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ประเด็นที่ 4	0.00	0.00	0.00	0.00	0.18	0.40	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ประเด็นที่ 5	0.27	0.46	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ประเด็นที่ 6	0.09	0.30	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ประเด็นที่ 7	0.36	0.50	0.00	0.00	0.09	0.30	0.00	0.00	0.00	0.00	0.09	0.30
ประเด็นที่ 8	0.00	0.00	0.72	0.46	1.18	0.75	0.63	0.67	0.54	0.68	1.00	0.77
รวม	2.45	2.25	1.81	0.60	2.72	1.10	1.18	1.16	1.27	1.00	2.36	0.80

ตารางข้างต้นแสดงผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยรวมของการออกแบบกิจกรรมศิลปะ มีประเด็นในการวิเคราะห์ 8 ประเด็น จำนวน 9 กิจกรรม โดยสรุปได้ว่า การออกแบบกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กิจกรรมที่ 12 (mean = 2.72; S.D.= 1.1) ส่วนกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ กิจกรรมที่ 13 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน (mean = 1.18; S.D.= 1.16)

สำหรับประเด็นที่นิสิตมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีภาพหรือข้อความที่เกี่ยวข้องกับการแสดงความคิด เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ วิธีการสอน การสาธิต คำศัพท์ วัสดุ ทักษะ หรือการกล่าวถึงหัวข้อใดหัวข้อหนึ่งในการออกแบบกิจกรรมศิลปะ (mean = 1.27; S.D.= 0.64)

ส่วนประเด็นที่นิสิตมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีภาพหรือข้อความที่เขียนสะท้อนความคิดของผู้บันทึกสั้นๆเกี่ยวกับปรัชญาการจัดการเรียนการสอน (mean = 0.00; S.D.= 0.00) มีภาพหรือข้อความที่สะท้อนความคิดเกี่ยวกับการแสดงออกถึงการแก้ปัญหาทางศิลปะตามปรัชญาต่างๆ (mean = 0.00; S.D.= 0.00) การสะท้อนให้เห็นถึงวิจารณ์ญาณและการตัดสินใจในการทดลอง มีภาพหรือข้อความที่แสดงให้เห็นถึง ความสามารถในการให้เหตุผลและพิสูจน์การใช้ทฤษฎีผ่านประสบการณ์การทดลองใช้สื่อหรืออุปกรณ์ที่สร้างขึ้นสำหรับกิจกรรม (mean = 0.00; S.D.= 0.00) การสะท้อนให้เห็นถึงวิจารณ์ญาณและการตัดสินใจมีความยืดหยุ่น มีภาพหรือข้อความที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการปรับตัว ยืดหยุ่น มีความอดทนในการแก้ปัญหา (mean = 0.00; S.D.= 0.00) สะท้อนให้เห็นถึงวิจารณ์ญาณและการแก้ไขปัญหา มีภาพหรือข้อความที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการเชื่อมโยงหลักการหรือเหตุผลของหลักการจัดการเรียนการสอนที่นำมาประยุกต์ใช้ในการวางแผน (mean = 0.00; S.D.= 0.00)

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์คะแนนการออกแบบกิจกรรมศิลปะโดยสรุปของนิสิตกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จำนวน 15 กิจกรรม

คะแนนรวม	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2		ครั้งที่ 3		ครั้งที่ 4		ครั้งที่ 5		ครั้งที่ 6		ครั้งที่ 7		ครั้งที่ 8		ครั้งที่ 9	
	Mean	$\bar{X}$ (S.D)	Mean	$\bar{X}$ (S.D)	Mean	$\bar{X}$ (S.D)	Mean	$\bar{X}$ (S.D)	Mean	$\bar{X}$ (S.D)	Mean	$\bar{X}$ (S.D)	Mean	$\bar{X}$ (S.D)	Mean	$\bar{X}$ (S.D)	Mean	$\bar{X}$ (S.D)
กลุ่มทดลอง	11.00	3.56	13.00	1.53	4.08	6.09	11.50	2.61	4.58	5.40	5.83	2.94	7.16	2.28	6.25	6.64	5.41	3.72
กลุ่มควบคุม	3.09	1.75	2.18	1.47	3.09	1.70	2.00	2.68	1.63	2.29	2.81	1.40	2.54	1.57	2.27	1.90	1.54	0.82
	ครั้งที่ 10		ครั้งที่ 11		ครั้งที่ 12		ครั้งที่ 13		ครั้งที่ 14		ครั้งที่ 15							
	Mean	$\bar{X}$ (S.D)	Mean	$\bar{X}$ (S.D)	Mean	$\bar{X}$ (S.D)	Mean	$\bar{X}$ (S.D)	Mean	$\bar{X}$ (S.D)	Mean	$\bar{X}$ (S.D)						
กลุ่มทดลอง	12.25	2.73	10.50	2.61	12.33	2.18	7.66	5.74	8.25	4.65	12.41	2.35						
กลุ่มควบคุม	2.45	2.25	1.81	0.60	2.72	1.10	1.18	1.16	1.27	1.00	2.36	0.80						

เมื่อวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของคะแนนรวมการออกแบบกิจกรรมศิลปะทั้ง 15 ครั้งแล้วพบว่า นิสิตกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยทุกกิจกรรม 8.81 ขณะที่นิสิตกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยทุกกิจกรรม 2.21

2.2) ผลการวิเคราะห์การเขียนสะท้อนความคิดในการออกแบบกิจกรรมศิลปะของนิสิต

ด้านการออกแบบกิจกรรมศิลปะจากสมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน (Application : Art Activities) นิสิตเห็นว่าการทำกิจกรรมนี้มีประโยชน์สำหรับการเรียนและการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในอนาคต สำหรับการเขียนสะท้อนความคิดในการออกแบบกิจกรรมศิลปะนั้น ระยะแรกนิสิตบางคนยังไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ของการทำกิจกรรมเมื่อให้นิสิตลงมือออกแบบกิจกรรมแล้วผู้วิจัยนำผลการออกแบบมายกตัวอย่าง เพื่อชี้ให้เห็นวัตถุประสงค์ในการทำกิจกรรม นิสิตจึงมีความเข้าใจและสนใจมากขึ้น ระยะหลังนิสิตมีความสนใจและกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมมากขึ้น แต่เนื่องจากมีระยะเวลาจำกัดจึงต้องการให้มีการเพิ่มเวลาในการออกแบบกิจกรรมเพื่อให้สามารถออกแบบกิจกรรมศิลปะได้เต็มที่และมีความหลากหลายมากขึ้น

การสะท้อนความคิดของนิสิตกลุ่มทดลองเกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็ก

นิสิตมีการสะท้อนความคิดเกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็ก โดยสรุปได้ดังนี้ การออกแบบกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กนั้นจะมีการคิดถึง 1) วัตถุประสงค์ที่โจทย์ต้องการ รองลงมาจะคิดถึงเรื่องต่างๆดังต่อไปนี้ 2) ข้อจำกัดในการใช้วัสดุ อุปกรณ์ในการจัดกิจกรรม 3) คิดถึงความเกี่ยวข้อง จุดรวม ความสอดคล้องของปรัชญาที่เรียนกับกิจกรรมที่ทำ 4) อุปกรณ์สถานที่ สภาพแวดล้อม ความเหมาะสมของวัย 5) ความเหมาะสมของกิจกรรมศิลปะกับวัย

แนวคิดในการวาดภาพ/ข้อความสะท้อนความคิดของนิสิตกลุ่มทดลองเกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรม

นิสิตมีการสะท้อนความคิดเกี่ยวกับวิธีคิด การวางแผน การวาดภาพหรือการเขียนสะท้อนความคิดเกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรมดังต่อไปนี้ 1) วางแผนตามวัตถุประสงค์ อุปกรณ์ 2) คิดชื่อกิจกรรม 3) แบ่งเป็นขั้นตอน/เขียนคำบรรยายเป็นข้อๆ 4) วาดภาพประกอบ 5) เน้นการคิดรวบยอด 6) เน้นความคิดเกี่ยวกับขั้นตอนที่ทำกิจกรรม 7) กำหนดวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้และเขียนภาพประกอบคำอธิบาย โดยนิสิตบางคนกล่าวว่าตนเองใช้วิธีเขียนอธิบายเกี่ยวกับกิจกรรมที่ออกแบบถึงร้อยละ 80 ขณะที่มีการวาดภาพประกอบการออกแบบกิจกรรมเพียง ร้อยละ 20

แนวคิดในการวาดภาพ/ข้อความสะท้อนความคิดของนิสิตกลุ่มทดลองเกี่ยวกับการแก้ปัญหาทางศิลปะในการออกแบบการจัดกิจกรรมศิลปะ

นิสิตมีการสะท้อนความคิดเกี่ยวกับการวาดภาพหรือเขียนข้อความที่สะท้อนความคิดเกี่ยวกับการแก้ปัญหาทางศิลปะในการออกแบบกิจกรรมดังนี้ 1) ทำความเข้าใจกับปรัชญาและเทคนิคการสอนแต่ละปรัชญา ระบุถึงสิ่งต่างๆที่เกี่ยวกับปัญหาและทำความเข้าใจในปัญหาอย่าง

ลึกซึ้งก่อน 2) วิเคราะห์การแก้ปัญหาจากสิ่งที่ระบุไว้ แล้วเลือกการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพมากที่สุด 3) ทดลองแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอนเพื่อความเข้าใจที่ง่าย 4) ถ้าแก้ไม่ได้จะนำการวิพากษ์วิจารณ์และความคิดเห็นที่ได้จากอาจารย์มาปรับปรุงและพัฒนาจนได้ผลในการออกแบบกิจกรรมที่ดีที่สุด โดยคำนึงถึงปรัชญาที่สอดคล้องกับกิจกรรมศิลปะที่จะใช้ในการแก้ปัญหาด้วย

การสะท้อนความคิดของนิสิตกลุ่มทดลองเกี่ยวกับประโยชน์ที่นิสิตจะได้รับจากการบูรณาการการใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิด

นิสิตสะท้อนความคิดเรื่องประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนแบบบูรณาการการใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดในประเด็นต่างๆโดยสรุปได้ดังนี้ 1) การใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดทำให้ตนเองมีความรู้ ทำให้มีความรู้เกี่ยวกับแนวคิดและปรัชญาหลายปรัชญา 2) ทำให้สามารถนำแนวคิดของปรัชญาต่างๆที่อาจารย์สอนในชั้นเรียนไปปรับใช้กับการออกแบบกิจกรรมศิลปะและจัดกิจกรรมศิลปะ 3) ทำให้รู้จักการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองได้ดีขึ้น 4) ช่วยให้ตนเองได้ฝึกความรับผิดชอบ 5) ช่วยในเรื่องของการฝึกแก้ปัญหา 6) ช่วยให้ฝึกการคิดกิจกรรมศิลปะ และ 7) การเรียนการสอนรายวิชานี้ทำให้เข้าใจแนวคิดของปรัชญาต่างๆซึ่งมีประโยชน์กับการคิดและออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะหรือการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของตนเองด้วย

การติดตามผลการใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดในการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาสำหรับภาคเรียนต่อไป

รูปแบบการบูรณาการการใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดนี้ นอกจากจะใช้ในการจัดการเรียนการสอนของรายวิชาแล้ว ผู้วิจัยได้มีการติดตามผลโดยให้นิสิตสะท้อนความคิดเกี่ยวกับลักษณะนิสัยด้านการจดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดและการออกแบบกิจกรรมศิลปะโดยให้นิสิตเลือกกิจกรรมที่เคยทำ จำนวน 3 กิจกรรม พร้อมบอกเหตุผลในการเลือกกิจกรรมดังกล่าว จากนั้นให้นิสิตเลือกโจทย์ 1 ข้อจากทั้ง 3 กิจกรรมแล้วนำมาออกแบบกิจกรรมใหม่ ซึ่งมีประเด็นต่างๆที่สามารถสรุปเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพได้ดังต่อไปนี้

การสะท้อนความคิดเกี่ยวกับการจดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิด

1.1) ลักษณะการจดบันทึกเนื้อหาระหว่างเรียน

นิสิตส่วนใหญ่มีการจดบันทึกระหว่างเรียนทั้งที่เป็นลายเส้นและการวาดภาพ เนื่องจากมีความคิดว่าจะเป็นเครื่องมือในการช่วยจำ ทบทวนบทเรียนและช่วยในการสอบตอน

ปลายภาค นอกจากนี้ยังคิดว่าการฟังเพียงอย่างเดียว ไม่สามารถจำได้ อาจารย์บางคนอาจไม่ได้แจกเอกสารประกอบการสอน จึงเห็นว่าการจดบันทึกในสิ่งที่เรียนจะเป็นประโยชน์ ซึ่งวิธีการจดจะไม่ได้จดละเอียดทุกคำพูด บางคนเห็นว่าจะต้องมีการจดบันทึกเพราะสิ่งที่อาจารย์สอน บางครั้งไม่มีในเอกสารที่แจก อาจารย์บางคนชอบเอาเรื่องที่พูดนอกจากเอกสารมาออกสอบ นอกจากนี้ยังต้องการบันทึกเรื่องการบ้านที่อาจารย์ให้ทำ และเห็นว่าการจดคำสั่งในการทำงานเป็นสิ่งสำคัญมาก สำหรับวิธีจดบันทึกนั้น นิสิตบางคนจะเน้นการจดประเด็นสำคัญให้ครอบคลุมและมีการยกตัวอย่างเล็กน้อยเพื่อให้ตนเองเกิดความเข้าใจ สำหรับการกลับไปอ่านสิ่งที่บันทึกไว้อีกครั้ง วิชาไหนมีเนื้อหามากจะมีการแยกสมุดจดต่างหาก การจดจะทำให้ได้บันทึกข้อมูลเป็นภาษาของตนเอง ง่ายต่อการทำความเข้าใจภายหลัง ซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

นิสิต 1 “ เป็นบันทึกช่วยจำ ใช้อ่านทบทวนเวลาสอบและปกติเป็นคนชอบจดบันทึกและวาดรูปเล่นเวลาฟังบรรยายหรือเวลาเรียน ชอบเปิดอ่านว่าเคยเรียนเคยจดหรือในช่วงเวลานั้นรู้สึกยังงัย เช่นวิชา วิธีวิทยาการสอน ศิลปะเด็กพิเศษ ฯลฯ มีสมุดจดบันทึกทุกวิชาที่เรียน สมุดจดบันทึกประจำวันและสมุด จดการบ้าน ฯลฯ)”

นิสิต 2 “ จะช่วยให้บันทึกรายละเอียดได้ทันที และช่วยทำให้มีสมาธิระหว่างเรียน โดยเฉพาะหากต้องเจอกับวิชาที่มีเนื้อหาเยอะๆ เช่น วิชาทุกๆรายวิชา ”

นิสิต 3 “ ทำให้มีสมาธิจดจ่ออยู่กับเนื้อหาในระหว่างเรียน ทำให้ไม่มั่ว และมีเนื้อหาไว้ทบทวนความรู้ก่อนสอบ โดยเฉพาะวิชาที่รู้ตัวว่ามีความถนัดและเป็นจุดอ่อนจะจดมากเป็นพิเศษ เช่น วิชาสุนทรียศาสตร์ในศิลปศึกษา วิธีวิทยาการสอน

นิสิต 4 “ หากไม่มีการจดอาจจะลืมเนื้อหาบางส่วนในการเรียน การจดจะเน้นประเด็นสำคัญให้ครอบคลุมและยกตัวอย่างเล็กน้อยเพื่อความเข้าใจเมื่อกลับไปอ่านอีกครั้ง มีโน้ตย่อแต่ส่วนใหญ่รวมในเล่มเดียวกัน เพื่อง่ายต่อการพกพา หากวิชาใดเนื้อหามากจะมีสมุดจดแยกต่างหาก ”

นิสิต 6 “ สะดวกต่อการทบทวนบทเรียน นอกจากนี้ยังสามารถเน้นในส่วนสำคัญที่อาจลืมไว้อ่านทบทวนได้ด้วย ”

นิสิต 12 “ การจดบันทึกนั้นสามารถนำกลับมาทบทวนอีกครั้งได้และสามารถช่วยในการจดจำเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น และที่สำคัญทำให้สนุกกับการเรียน ไม่น่าเบื่อ ”

1.2) วิชาที่เน้นเนื้อหาทางด้านทฤษฎีและกิจกรรม

นิสิตส่วนใหญ่เห็นว่าการจดบันทึกในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญ ซึ่งจะเน้นการจดเนื้อหา เพื่อให้ตนเองมีความเข้าใจมากขึ้น บางคนมีแนวคิดว่าการจดด้วยภาษาของตนเองจะทำให้เกิดความเข้าใจ จำได้ และจะสามารถนำไปสู่การประยุกต์ใช้ความรู้ได้ดีกว่าการไม่จดบันทึก โดยมีประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

นิสิต 1 “ พฤติกรรมที่นิสิตชอบทำระหว่างเรียน คือ จัดเนื้อหาความรู้ตาม PowerPoint ที่อาจารย์สอน และวาดภาพประกอบ ภาพประกอบอาจเกี่ยวกับเนื้อหาบ้างไม่เกี่ยวบ้าง บางครั้งชอบวาดอาจารย์ที่สอนเป็นการ์ตูน และชอบวาดบุคคลสำคัญที่มีในเนื้อหาเป็นการ์ตูนตามแบบของตัวเอง และยังชอบจดประโยคคำคมที่น่าสนใจไว้ในสมุด เพราะเป็นการจดบันทึกช่วยในการจำเวลาจะสอบและทบทวนบทเรียน โดยปกติรู้สึกชอบเป็นการส่วนตัวเหมือนเป็นบันทึกเรื่องราวที่ได้เจอในช่วงนั้นๆว่ารู้สึกยังไง มีพัฒนาการวาดการ์ตูนเป็นยังไง พฤติกรรมที่นิสิตทำหลังเรียน คือ หากมีการบ้านจะเปิดสมุดดูเพื่อใช้ประกอบการทำการบ้านแต่หากไม่มีก็จะเก็บไว้และเอามาเรียนในคาบต่อไป หลังเลิกเรียนไม่มีการอ่านทบทวนหากไม่ได้ทำการบ้าน เพราะใช้อ่านสิ่งที่จด หากมีการบ้าน แต่หากไม่มีหลังเลิกเรียนก็จะเก็บสมุดไว้มาเรียนในคาบต่อไป บางครั้งก็อาจให้เพื่อนยืมสิ่งที่จดในชั้นเรียน หากเพื่อนจดไม่ทัน ”

นิสิต 2 “ พฤติกรรมที่นิสิตชอบทำระหว่างเรียน คือ จดบันทึกประเด็นหลักที่สำคัญ หรือที่จะสามารถนำไปใช้ได้เอาไว้เป็นอันดับแรก รายละเอียดไว้ทีหลัง เพราะเป็นการลำดับสำคัญเนื้อหาอย่างคร่าวๆ จะได้ไม่ต้องเสียเวลากับข้อมูลที่ไม่ค่อยจำเป็นบางอย่าง พฤติกรรมที่นิสิตทำหลังเรียน คือ ตามเก็บข้อมูลกับเพื่อนคนอื่นๆ หากมีที่คลาดเคลื่อนก็แก้ไข เพราะเป็นการทบทวนและตรวจสอบข้อมูลไปในตัว ”

นิสิต 3 “ พฤติกรรมที่นิสิตชอบทำระหว่างเรียน คือ จัดเนื้อหาและคำพูดสำคัญ ของอาจารย์ เช่น เทคนิคในการสอนเพราะช่วยให้มีเนื้อหาไว้เตรียมสอบ ไม่ลืม และเอาไว้อ่านเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตรจริง เช่น การสอนในโรงเรียน พฤติกรรมที่นิสิตทำหลังเรียน คือ ทบทวนการบ้านที่ได้รับมอบหมายเพราะจะได้ทำการบ้านเสร็จทันเวลาและไม่หักโหมตนเอง นอกจากนี้ข้าพเจ้าเป็นคนที่ทำงานช้าและต้องมีคุณภาพตามที่ตนตั้งเป้าไว้ (เผางานไม่เป็น) จึงต้องเผื่อเวลาให้ตนเองมากๆ”

1.3) วิชาที่นิสิตมีการใช้สมุดบันทึกภาพสะท้อนความคิด

วิชาที่นิสิตส่วนใหญ่มีการใช้สมุดบันทึก สมุดร่างภาพ คือ ทุกรายวิชา เช่น วิชาวิธีวิทยาการสอน สุนทรียศาสตร์ จิตวิทยา ศิลปศึกษาภายใต้การนิเทศ การวาดภาพประกอบ วิชาที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎี นิสิตบางคนจะมีทั้งสมุดบันทึกทุกรายวิชาและสมุดบันทึกส่วนตัว (Diary) สาเหตุที่นิสิตใช้สมุดบันทึก เพื่อวาดรูป สร้างแผนผังส่วนตัว เพื่อให้เกิดความเข้าใจด้วยตนเอง โดยมีประเด็นน่าสนใจดังนี้

นิสิต 2 “ วิชาที่ควรใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิด คือ วิชาที่ใช้ทฤษฎีมากๆ เพราะจะได้แปลงข้อมูลมาให้เกิดความเข้าใจได้มากขึ้น เช่น แปลงข้อมูล ความเข้าใจออกมาเป็นภาพหรือแผนภูมิ ”

นิสิต 3 “ วิชาศิลปะกับมนุษย์ วิชาศิลปะศึกษาภายใต้การนิเทศ ถ้าอาจารย์ไม่บังคับให้มีสมุดบันทึกภาพแยก ส่วนใหญ่จะจดทุกวิชาลงในเล่มเดียว เพราะเป็นคนลืมนำไปไม่เหมาะกับการจัดสมุดบ่อยๆ ปกติจะเป็นคนใช้สมุดจด 1 เล่มต่อ 1 เทอม ”

นิสิต 6 “ ...เกือบทุกวิชา เพราะเป็นคนขี้ลืม การใช้สมุดบันทึก สมุดร่างภาพ และสมุด planner ทำให้สามารถจัดระบบความคิดและการทำงานหรือการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น ”

นิสิต 7 “ ใช้สมุดบันทึกในวิชาวิธีวิทยาการสอน สุนทรียศาสตร์ในศิลปะศึกษา และการศึกษามนุษย์ตามแนวทางศิลปะศึกษา ”

นิสิต 11 “ การออกแบบ เช่น การออกแบบภายใน การออกแบบผลิตภัณฑ์ การออกแบบตัวหนังสือ ฯลฯ วิชาการทั่วไป เช่น ปรัชญาศิลปะศึกษา ศิลปะกับสิ่งแวดล้อม ฯลฯ

1.4) ความสำคัญของการใช้สมุดบันทึก สมุดร่างภาพในวิชาดังกล่าว

การใช้สมุดบันทึก สมุดร่างภาพในรายวิชาดังกล่าวนิสิตส่วนใหญ่เห็นว่ามีความจำเป็นและสำคัญ เพราะเป็นเครื่องมือในการจดเนื้อหา ความรู้ที่สำคัญ ใช้สำหรับการทบทวนความรู้ จดความคิดหรือออกแบบการทำงาน ซึ่งมีประเด็นสำคัญดังนี้

นิสิต 3 “ ทำให้มีพื้นที่จดบันทึกมากขึ้นและมีอิสระในการบันทึก ช่วยจำเนื้อหาในรายวิชา ”

นิสิต 6 “ ช่วยให้จดจำได้ง่ายจากการวาดภาพด้วยตนเองและใช้ทบทวนเวลาใกล้สอบ โดยเฉพาะวิชาที่มีเนื้อหาเยอะต้องใช้ความจำ การจำเป็นภาพจะช่วยให้ได้มาก เพราะการจดบันทึกทำให้ข้อความต่างๆผ่านสายตาและได้คิด วางแผน ว่าจะต้องเขียนหรือวาดภาพอย่างไร ”

นิสิต 7 “ การใช้สมุดบันทึกในรายวิชาดังกล่าวมีเนื้อหาที่ค่อนข้างมากและต้องบันทึกและสะท้อนคิดในรูปแบบหรือภาษาของตนเอง เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ โดยเฉพาะวิชาที่จะต้องใช้การจัดระบบความคิดที่มีลำดับขั้นตอน เช่น วิชาสุนทรียศาสตร์ เป็นต้น เพราะไม่สามารถจดจำเนื้อหาทั้งหมดได้ผ่านการฟังเพียงอย่างเดียวและรายวิชาต้องมีการนำไปประยุกต์ใช้ เช่น การทำแผนการสอน เป็นต้น หากไม่จดข้อความหรือลำดับขั้นในหัวข้อต่างๆ อาจเกิดความสับสนได้ ”

นิสิต 9 “ ต้องใช้การเรียบเรียงความคิดออกมาเป็นภาพ ต้องร่างภาพในการทำงาน ”

นิสิต 11 “ เนื่องจากบางวิชาจำเป็นต้องมีการ sketch ภาพลงในสมุดเพื่อใช้เป็น การเก็บความคิดลงสมุดและสามารถมาทบทวนอีกครั้งได้ ”

1.5) ตั้งแต่เริ่มเรียนระดับปริญญาตรี ปี 1 จนถึงปัจจุบันนิสิตมีสมุดบันทึกประจำตัวหรือไม่เพราะอะไร

นิสิตส่วนใหญ่มีสมุดบันทึก เพราะเห็นว่าเป็นเครื่องมือที่ช่วยบันทึกเรื่องราวต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์การเรียนรู้ กิจกรรม โอกาสพิเศษที่ได้เข้าร่วมงานต่างๆ บางคนจะมีการจดบันทึกทุกวัน มีประเด็นต่างๆ ที่สรุปได้ดังนี้

นิสิต 2 “ มีเพราะชอบจดและวาดรูปหากมีเวลาว่าง ไม่ชอบนั่งเฉยหรือเล่นมือถือ ”

นิสิต 3 “ มีเพราะเป็นคนขี้ลืม จึงใช้บันทึกเรื่องสำคัญๆ ของแต่ละปีการศึกษา ตั้งแต่ของกิน วันเกิด ที่เที่ยวอยากไป สิ่งที่ยากทำ สิ่งที่ยากวาดไปจนถึงเนื้อหารายวิชาต่างๆ และการบ้าน ”

1.6) ลักษณะของสมุดที่ใช้

นิสิตส่วนใหญ่จะใช้สมุดที่ซื้อมา ขนาดที่ใช้ส่วนใหญ่ คือ ขนาด A5 หรือไม่เกิน A4 และไม่มีเส้น หน้าปกไม่จำกัดลวดลาย มีนิสิตบางคนทำสมุดขึ้นใช้เอง

นิสิต 3 “ เป็นสมุดที่ทำปกขึ้นมาใหม่เลียนแบบปกนิตยสาร National Geographic ขนาดครึ่ง A4 (ประมาณปกนิตย) โดยจะใช้ 1 เล่มต่อเทอม เมื่อหมดเทอมก็จะเปลี่ยนเล่มและทำหน้าปกใหม่เป็นฉบับอื่น ”

นิสิต 8 “ สมุด A5 มีเส้นบ้าง ไม่มีเส้นบ้างแล้วแต่วิชา บางวิชาก็จัดรวมๆ กัน โดยเฉพาะวิชาที่เน้นเนื้อหามากๆ เช่น จิตวิทยา ”

1.7) การใช้งานสมุดบันทึกภาพ

นิสิตบางคนใช้จดเรื่องราวที่สำคัญต่างๆ ที่เป็นเรื่องราวที่ดีและเรื่องไม่ดีที่ได้พบรวมทั้งประสบการณ์การท่องเที่ยวหรือเดินทางไปในสถานที่ต่างๆ โดยมีประเด็นสรุปได้ดังนี้

นิสิต 1 “ ช่วยบันทึกเรื่องราวต่างๆ ที่ผ่านมา ประสบการณ์การเรียนรู้ ผู้คน หลากหลายแบบที่ได้พบเจอ รวมทั้งกิจกรรมหรือโอกาสพิเศษๆ ช่วงแรกๆ ที่เริ่มจดตั้งแต่ ม.4 -5 จะบันทึกทุกวัน แต่พอเข้ามหาวิทยาลัยจะจดเฉพาะวันที่สำคัญที่เจอเรื่องดีมากๆ และเรื่องไม่ดีมากๆ พอได้กลับมาอ่านทำให้เราเรียนรู้ว่าเราโตขึ้นมาก ผ่านทั้งเรื่องดีและเรื่องไม่ดี แต่เราก็สามารถผ่านมันมาได้ เป็นกำลังใจให้ทำสิ่งยากๆ ต่อไป เพราะเรื่องที่ยากในอดีตเราก็ยังสามารถผ่านมาได้ ”

นิสิต 2 “ ใช้จดทุกวันมีการจดเนื้อหา ทฤษฎีที่เรียน และวาดรูปเล่นปนไปด้วย แม้จะไม่เกี่ยวกับเนื้อหา ”

นิสิต 3 “ ส่วนใหญ่ใช้จดบันทึกเนื้อหาในวิชาเรียนและการบ้าน มีวาดรูปเล่นบ้างเป็นบางหน้า ”

นิสิต 12 “ ควรจะนำไปใช้กับทุกวิชาเพื่อสร้างความคุ้นเคยให้เป็นนิสัยที่ดี เพื่อไปปรับใช้ในการศึกษาต่อในอนาคต เช่น วิชาปรัชญาของศิลปศึกษา เพราะสามารถนำไปใช้ในการคิดเป็นภาพอย่างเป็นระบบได้ ทำให้เนื้อหาของรายวิชาที่ยากสามารถเข้าใจได้ง่ายขึ้นได้ ”

1.8) ลักษณะการบันทึกของนิสิต

นิสิตบางคนใช้บันทึกข้อความมากกว่าภาพ หากเป็นภาพจะเป็นการถ่ายภาพโพรา-ลอยด์ นอกจากนี้ยังมีนิสิตบางคนชอบบันทึกเป็นภาพ

1.9) ประโยชน์ของการใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดเกี่ยวกับตนเอง

นิสิตส่วนใหญ่เห็นว่าการจดบันทึกมีประโยชน์ บางคนเห็นว่าเป็นเรื่องส่วนตัวในการจดบันทึก และไม่ต้องการให้อาจารย์หรือคนอื่นอ่าน โดยสรุปประเด็นต่างๆได้ดังนี้

นิสิต 1 “ สมุดที่ได้จดบันทึกไว้เกี่ยวกับเนื้อหาที่ได้เรียนมาในเวลาเรียน สามารถนำมาเปิดดูแนวคิดต่างๆให้ตรงกับการออกแบบกิจกรรมศิลปะที่เราจะสร้างขึ้นได้ เกิดความเข้าใจและง่ายต่อการคิดกิจกรรม การเรียนการสอนศิลปะสำหรับเด็กได้ดี ”

นิสิต 3 “ ในความคิดของข้าพเจ้า สมุดบันทึกภาพควรจะมีเล่มเดียวที่พกไปได้ทุกที่ ขนาดพอดีๆ ไม่หนักจนเกินไป เมื่อได้เรียนรู้หรือมีความคิดใหม่ๆ ก็สามารถหยิบออกมาจดได้ทันที ข้าพเจ้าชอบสมุดแบบไม่มีเส้นมากกว่า เพราะไม่ปิดกั้นจินตนาการ เราสามารถวาด mind map หรือ sketch ภาพได้ตามใจชอบ โดยข้าพเจ้าชอบที่จะออกแบบปกสมุด sketch แต่ละเล่ม โดยการหารูปหน้าปกนิตยสารที่ชอบมาปะใส่ การที่มีสมุด sketch ที่สวยงามทำให้ข้าพเจ้าอยากที่จะใช้และพกมันไปด้วยทุกที่ สมุด sketch ที่ข้าพเจ้าใช้ในแต่ละเล่มจะประกอบไปด้วยป้ายแบ่งที่มีชื่อรายวิชานั้นเป็นส่วนๆ ไว้เพื่อสะดวกต่อการใช้งาน มีปฏิทินเขียนเอง เป็นช่วงเวลาที่เปิดเทอมจนปิดเทอม (ใช้วางแผนการทำงานในรายวิชาต่างๆ) ”

นิสิต 5 “ ความรู้จากการจดบันทึกสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการออกแบบกิจกรรมศิลปะได้ ”

นิสิต 7 “ การใช้สมุดบันทึกภาพทำให้เกิดการจัดลำดับความคิด รู้จักการบันทึกที่เป็นภาษาของตนเอง สะท้อนความคิดในขณะที่กำลังบันทึก ช่วยให้เห็นภาพรวมของแต่ละส่วนและจดจำเนื้อหาได้ดีมากกว่าการฟังเพียงอย่างเดียว ”

นิสิต 8 “ ใช้สมุดบันทึกพวกวิชาที่เน้นท่องจำ ทฤษฎี แยกสมุดร่างภาพไว้บันทึกในวิชาที่เน้นปฏิบัติ ”

นิสิต 9 “ ช่วยให้จดจำและร่างผังความคิด ทำให้ความคิดออกมาเป็นภาพที่ชัดเจน เป็นการช่วยสร้างแนวคิดให้ออกมาเป็นรูปร่างมากขึ้น ”

นิสิต 11 “ เหมือนคลังความคิดที่ตกตะกอนจากการรับรู้ เกิดเป็นการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ในรูปแบบของตัวเอง ฝึกให้เป็นคนช่างสังเกตและคิดค้นไว ”

นิสิต 12 “ ช่วยในการฝึกการคิดเป็นภาพ ทำให้คิดอย่างเป็นระบบและทำให้จดจำในสิ่งที่บันทึกได้ดี และสามารถกลับมาทบทวนเนื้อหาอีกครั้งได้เป็นอย่างดี ”

1.10) ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ

นิสิตส่วนใหญ่คิดว่าการปลูกฝังลักษณะนิสัยด้านการจดบันทึกเป็นสิ่งสำคัญและมีความจำเป็นในการเรียนการสอนทุกวิชา นิสิตบางคนเห็นว่าไม่สมควรนำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องของความถนัดเฉพาะตัว เป็นความคิดส่วนตัวที่จะต้องได้รับอิสระในการจดและเป็นสมุดส่วนตัวที่ไม่ต้องการให้ใครอ่าน ซึ่งมีประเด็นต่างๆสรุปได้ดังนี้

นิสิต 1 “ ข้าพเจ้าคิดว่าลักษณะนิสัยด้านการจดบันทึกมีความจำเป็นในการเรียนการสอนทุกวิชา ข้าพเจ้าเชื่อว่าการจดผ่านความคิดและลายมือของตนเองทำให้ผู้จดบันทึกสามารถจำได้และเข้าใจง่ายว่าการอ่านบทความวิชาการจากซีดีหรือหนังสือวิชาการต่างๆ ในการนำไปแก้ไขปัญหาด้านการออกแบบกิจกรรมก็เช่นกัน การจดความรู้หรือ Idea เล็กๆน้อยๆ สามารถนำไปคิดต่อยอดการทำกิจกรรมต่อไปได้ ดังนั้นในทุกวิชาที่นิสิตได้เรียนนั้น ควรมีการจดบันทึกอย่างสม่ำเสมอและปฏิบัติจนเกิดเป็นลักษณะนิสัย ”

นิสิต 2 “ ไม่ควรนำมาเป็นกิจกรรมในการเรียนเพราะเป็นเหตุผลการปฏิบัติส่วนบุคคล ”

นิสิต 4 “ นิสิตมีความถนัดแตกต่างกัน บางคนจะถนัดจดระหว่างการเรียนรู้อย่างบางคนถนัดสรุปในตอนท้ายด้วยตนเอง ”

นิสิต 5 “ ความรู้จากการบันทึกสามารถนำมาประยุกต์กับการออกแบบกิจกรรมศิลปะได้ ”

นิสิต 7 “ ควรฝึกฝนการบันทึกให้เป็นนิสัยและลองเปิดโอกาสให้นำไปทดลองใช้จริง เพื่อให้ทราบข้อบกพร่องและนำไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป ”

นิสิต 8 “ จดบันทึกเฉพาะสิ่งที่เป็น main หลักสำคัญในเนื้อหาต่างๆ เพื่อนำมาใช้ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ ”

นิสิต 11 “ ภาษาที่ใช้ควรเข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อนจนเกินไป เนื่องจากการทำความเข้าใจจดจำเป็นสิ่งสำคัญต่อการออกแบบกิจกรรม เมื่อรู้ถึงวัตถุประสงค์หลักของกิจกรรมที่จะจัดก็จะสะดวกต่อการออกแบบกิจกรรมมากขึ้น ”

นิสิต 12 “ เป็นการส่งเสริมให้คิดเป็นภาพ ให้คิดอย่างเป็นระบบ ทำให้ไวต่อการจดจำและเข้าใจ ทำให้การออกแบบกิจกรรมนั้นๆมองภาพรวมของกิจกรรมได้ดียิ่งขึ้น ส่งผลไปถึงวิชาอื่นๆที่ใกล้เคียงได้ ”

การติดตามผลด้านการออกแบบกิจกรรมศิลปะ

ผู้วิจัยให้นิสิตเลือกการออกแบบกิจกรรมศิลปะในหัวข้อที่เคยกำหนดให้ตามความชอบมา 3 กิจกรรม ให้นิสิตอธิบายเหตุผลของการเลือกกิจกรรมทั้ง 3 กิจกรรม แล้วเลือกโจทย์ 1 กิจกรรมจากทั้งหมด 3 กิจกรรมมาออกแบบใหม่ ผลการออกแบบกิจกรรมศิลปะของนิสิตชี้ให้เห็นว่า นิสิตมีการอธิบายเพิ่มเติมและเชื่อมโยงกับเนื้อหารายวิชาได้อย่างเป็นระบบมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีการออกแบบกิจกรรมและใช้สีประเภทต่างๆเพิ่มมากขึ้น (ผลงานในภาคผนวก ง)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบูรณาการ การใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิด เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาสำหรับนิสิตนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การพัฒนา รูปแบบการบูรณาการ การใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดของนิสิตนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการและศึกษาถึงผลการใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดในการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา เมื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนแล้วผลการวิจัยพบว่า นิสิตกลุ่มทดลองสามารถใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดได้ตามวัตถุประสงค์ นอกจากนี้ยังสามารถออกแบบกิจกรรมศิลปะตามประเด็นต่าง ๆ ได้มากกว่ากลุ่มควบคุมโดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการบูรณาการการใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดของนิสิตนักศึกษาที่เกิดกับนิสิตนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี

1) รูปแบบการบูรณาการการใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดของนิสิตนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนที่เป็นชุดแบบเบ็ดเสร็จในลักษณะของการบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับกิจกรรมศิลปะที่สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องวิธีการสนับสนุนเพื่อเติมเต็ม (Scaffolding) ที่ Rosenshine and Guenther (1992) กล่าวถึงองค์ประกอบของการสอน 6 ชั้น คือ เตรียมกิจกรรมก่อนสอน เตรียมกิจกรรมที่แสดงการพัฒนาปัญหา แนะนำการปฏิบัติงานบางส่วน ประเมินการทำงานของตนเอง ฝึกปฏิบัติงานในสถานการณ์ใหม่โดยลดการให้ความช่วยเหลือ ประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะในการทำงานใหม่ นอกจากนี้ยังนำแนวทางการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน จาก Chinokul (2012) มาประยุกต์ใช้ในการออกแบบแผนการสอน ดังนั้นแผนการสอนนี้จึงเน้นให้มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย มีการกำหนดโจทย์ในการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา เปิดโอกาสให้นิสิตจดบันทึกภาพและเขียนสะท้อนความคิดได้ในเวลาเรียนและนอกเวลาเรียน ท้ายชั่วโมงให้นิสิตออกแบบกิจกรรมศิลปะ จำนวน 15 ครั้ง โดยกำหนดโจทย์ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาในชั้นเรียน จำกัดเวลา และเงื่อนไขในออกแบบกิจกรรมศิลปะโดยการกำหนดอายุเด็ก กำหนดจำนวนวัสดุ อุปกรณ์ในการออกแบบกิจกรรมตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย (Reggio Emilia) ใน

ลักษณะของความคิดสร้างสรรค์ที่เกิดจากการสร้างเงื่อนไข เมื่อนำรูปแบบไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนแล้วสามารถอภิปรายผลในประเด็นต่างๆได้ดังนี้

1.1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี

การนำรูปแบบการบูรณาการการใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดไปสอนนิสิตพบว่า นิสิตกลุ่มทดลองมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนสอดคล้องกับการสะท้อนความคิดของนิสิตเกี่ยวกับความประทับใจในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนว่า การออกแบบกิจกรรมศิลปะท้ายชั่วโมงเป็นสิ่งที่ดีมาก แต่ควรกำหนดเวลาให้เหมาะสมและอยู่ในภายในเวลาสอนของรายวิชา ซึ่งสอดคล้องกับแนวปรัชญาของเรกจิโอ เอมีเลีย ในประเด็นที่กล่าวถึงความคิดสร้างสรรค์ว่าเกิดจากการสร้างเงื่อนไข การกำหนดให้มีการออกแบบกิจกรรมศิลปะท้ายชั่วโมงโดยกำหนดโจทย์ให้เชื่อมโยงกับเนื้อหาที่สอน กำหนดรายละเอียดของอายุนักเรียน วัสดุ อุปกรณ์ในการออกแบบกิจกรรม และกำหนดเวลาให้นิสิตออกแบบในระยะเวลาจำกัดนั้น สอดคล้องกับที่โครงการ Project Zero (2010) กล่าวถึง การจัดการเรียนการสอนศิลปะศึกษายุคใหม่ว่าควรจะต้องเน้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้ 2 ด้าน คือ 1) วิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนศิลปะ 2) ทดสอบแนวคิดที่เชื่อมโยงถึงการคิดด้านอื่นที่ไม่ใช่งานศิลปะ ดังนั้นการพัฒนาารูปแบบการสอนแบบบูรณาการนี้ จึงให้นิสิตออกแบบกิจกรรมศิลปะแทนการออกแบบผลงานศิลปะ เนื่องจากการออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพนั้น นิสิตจะต้องรู้จักประยุกต์ใช้ความรู้ในการออกแบบกิจกรรมการสอนศิลปะ การออกแบบกิจกรรมศิลปะจึงนอกจากจะเป็นการเชื่อมโยงระหว่างการนำเนื้อหาที่เป็นปรัชญา ทฤษฎี การจัดการเรียนรู้รูปแบบต่างๆไปใช้ในการออกแบบกิจกรรมแล้วยังเป็นการส่งเสริมให้นิสิตพยายามทำความเข้าใจและเชื่อมโยงความรู้กับการออกแบบกิจกรรมศิลปะด้วยสอดคล้องกับ World Association for Co-operative Education (1991) NAEA (1994) Marshall (2005) และ Freedman (2005) ที่ส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนศิลปะศึกษามีการกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการฝึกประสบการณ์เป็นการทำงานที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิดและการออกแบบกิจกรรมก่อนที่จะต้องออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพในโรงเรียน

ด้านการจัดการเรียนการสอนจะพบว่า การบูรณาการกิจกรรมศิลปะที่มีเนื้อหาเชื่อมโยงกับรายวิชาและการพานิสิตออกไปทัศนศึกษาเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการสอนเนื้อหาเชิงทฤษฎี นิสิตส่วนใหญ่จะชอบการทัศนศึกษา ด้วยเหตุผลที่ว่าได้เห็นการนำทฤษฎีไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติจริงอย่างชัดเจนและเกิดความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น ได้สัมผัสบรรยากาศของการจัดการเรียนการสอนจริง สถานที่จริงได้เห็นกิจกรรมและได้ร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนที่เป็นรูปธรรม สำหรับการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน ซึ่งให้เห็นว่าการสอนโดยใช้กิจกรรมศิลปะที่มีโจทย์เชื่อมโยงกับเนื้อหาในบทเรียนที่หลากหลายจะทำให้นิสิตสนใจและเกิดความเข้าใจในลักษณะของการนำทฤษฎีไปใช้ในการปฏิบัติได้มากขึ้น โดยเฉพาะการออกแบบกิจกรรมศิลปะท้ายชั่วโมงเป็นสิ่งที่จะช่วยให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างเนื้อหาในบทเรียนและเป็น

การส่งเสริมให้นิสิตฝึกการคิด การออกแบบกิจกรรมศิลปะที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้หลากหลายมากขึ้นตามเนื้อหาในประเด็นต่าง ๆ ทั้งนี้ควรจะมีการวางแผนและกำหนดเนื้อหา ระยะเวลาในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับลักษณะกิจกรรมที่มีความหลากหลายดังกล่าว

1.2) การเขียนสะท้อนความคิดโดยใช้สมุดบันทึกภาพของนิสิต

การวิเคราะห์การเขียนสะท้อนความคิดโดยใช้สมุดบันทึกภาพของนิสิตที่พบว่า นิสิตส่วนใหญ่จดบันทึกในลักษณะของการเขียน การจดเนื้อหา รายละเอียดของบทเรียนที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีและการประยุกต์ใช้ทฤษฎี มากกว่าการร่างภาพ วาดภาพสะท้อนความคิดเกี่ยวกับทฤษฎีนั้นสอดคล้องกับสิ่งที่นิสิตสะท้อนความคิดว่า การจดบันทึกในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญ ซึ่งจะเน้นการจดเนื้อหา เพื่อให้ตนเองมีความเข้าใจมากขึ้น บางคนมีแนวคิดว่าการจดด้วยภาษาของตนเองจะทำให้เกิดความเข้าใจ จำได้ และจะสามารถนำไปสู่การประยุกต์ใช้ความรู้ได้ดีกว่าการไม่จดบันทึก แมวนิสิตจะได้รับเอกสารประกอบการสอนแล้วก็ตาม เป็นไปตามผลการวิเคราะห์สมุดบันทึกภาพที่พบว่า นิสิตร้อยละ 75 มีการอธิบายหรือพรรณนารายละเอียดของเนื้อหาในบทเรียน รวมถึงทฤษฎีและการประยุกต์ใช้ทฤษฎี มีภาพและข้อความที่แสดงความคิดเกี่ยวกับการแก้ปัญหามากที่สุด เป็นไปตามที่ Grauer and Naths (1998) กล่าวถึง การแสดงความคิดด้วยการใช้ภาพผ่านการเขียนว่า เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกทักษะการแก้ปัญหาในลักษณะที่หลากหลายได้เป็นอย่างดี การทำงานที่แสดงถึงความคิดและการสื่อสารผ่านการบันทึกด้วยภาพ การเขียนรายงานสะท้อนความคิด (Reflection) เป็นวิธีพัฒนาแรงจูงใจในการเรียน ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียนและช่วยให้เกิดการเรียนการสอนที่มีความหลากหลายมากขึ้น สอดคล้องกับการติดตามผลการศึกษาในภาคเรียนต่อมาที่ นิสิตบางคนสะท้อนความคิดว่า การจดด้วยภาษาของตนเองจะทำให้เกิดความเข้าใจ จำได้ และจะสามารถนำไปสู่การประยุกต์ใช้ความรู้ได้ดีกว่าการไม่จดบันทึก

ด้านการจดบันทึกที่พบว่า นิสิตส่วนใหญ่มีการจดบันทึกทุกรายวิชา แต่นิสิตจะมีการแบ่งประเภทของสมุดในการจดบันทึกตามประเภทของรายวิชา สำหรับการใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดนั้น ควรจะมีการสอนวิธีการจดบันทึกรูปแบบต่างๆเพิ่มมากขึ้น เพื่อส่งเสริมให้นิสิตค้นหาวิธีการบันทึกที่เป็นลักษณะเฉพาะของตนเอง ควรมีการสร้างสรรค์สมุดบันทึกที่มีลักษณะเฉพาะที่สามารถใช้งานได้ทั้งการวาดภาพและการจดบันทึกในลักษณะของการเขียนบนเส้นบรรทัด เพื่อให้สามารถใช้งานได้เพียงเล่มเดียวทั้งในการบันทึกข้อมูลในรายวิชาเชิงทฤษฎีและรายวิชาที่เน้นการปฏิบัติ

ด้านการใช้เทคนิคในการทำงานที่พบว่า นิสิตร้อยละ 66.67 มีการใช้เทคนิคของการใช้กาบ การติดภาพ การวาดภาพด้วยสีไม้ สีนํ้า หรือถ่ายเอกสารแล้วนำมาปะติดในสมุด การที่นิสิตนำเทคนิคดังกล่าวมาใช้แสดงให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะของการทำงานแต่ละบุคคล ความชอบ ความถนัดของการเลือกใช้สีและเทคนิคที่ตนเองชอบ การทำงานในลักษณะนี้อาจ

ชี้ให้เห็นว่านิสิตบางคนก็นำเทคนิคที่หลากหลายมาใช้ในการบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิด มีความผ่อนคลายและสบายใจในการจดบันทึกสอดคล้องกับที่ Krieger (2002) กล่าวถึงหลักการจดบันทึกว่า ผู้จดจะต้องมีความรู้สึก สะดวก สบายใจในการบันทึก มีการทำงานผ่านการวาดภาพ เพื่อแสดงความคิด การสื่อสารแทนคำพูดในลักษณะของการสร้างสรรค์สิ่งใหม่นอกจากนี้ การวาดภาพด้วยสีไม้ สีน้ำของนิสิตบางคนในสมุดยังเป็นการแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการรับรู้ การมอง การสังเกต และการถ่ายทอดออกมาเป็นภาพได้เป็นไปตามที่กัจจกร สุนพงษ์ศรี (2535) และสมโภชน์ ทองแดง (2542) กล่าวไว้ว่า การวาดเส้นเป็นพื้นฐานของการสร้างสรรค์งานศิลปะทุกแขนงและเป็นเครื่องมือสำคัญในการถ่ายทอดความคิด ในลักษณะของการเขียนบันทึกความคิดออกมาเป็นรูปร่าง รูปทรง โดยใช้วัสดุและเทคนิคประเภทต่างๆ เพื่อสื่อให้เห็นถึงความคิดของตนเอง อารมณ์ ความรู้สึก นิสิตที่วาดได้ดีจึงแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการรับรู้ ด้านการมอง การสังเกต รวมถึงการถ่ายทอดออกมาเป็นภาพได้ดี ส่วนนิสิตที่มีการใช้เทคนิคของการติดภาพ การถ่ายเอกสารแล้วนำมาปะติดในสมุด แสดงให้เห็นว่ามีการคิดและแสดงออกในรูปแบบของการทำงานศิลปะที่มีความหลากหลาย ตามที่ Runco (2007) Grauer and Naths (1998) กล่าวถึงการจดบันทึกด้วยสมุดภาพว่า การจดบันทึกจะช่วยให้นิสิตพัฒนาทักษะการคิด ทักษะการแก้ปัญหา แสดงให้เห็นความยืดหยุ่นในการคิด รวมถึงการคิดอย่างรอบคอบ การจดบันทึกที่แสดงให้เห็นภาพ คำพูดที่สะท้อนความคิดในรูปแบบของการทำงานศิลปะที่มีความหลากหลาย เช่น การวาดภาพ การร่างภาพ การปะติด การถ่ายภาพ และแสดงสัญลักษณ์ส่วนบุคคล จึงเป็นการส่งเสริมการสะท้อนความคิดและทักษะด้านต่างๆ ที่สะท้อนอารมณ์ ความรู้สึก รวมถึงความสมารถอันเป็นเอกลักษณ์ของบุคคลสอดคล้องกับที่ Photomontage (n.d.) กัจจกร สุนพงษ์ศรี (2535) และสมโภชน์ ทองแดง (2542) กล่าวถึงวิธี Photomontage ว่าเป็นการวาดภาพประเภทหนึ่งด้วยวิธีการปะติดภาพจากสิ่งพิมพ์ ภาพถ่าย ภาพจากวารสารที่มีสีขาวดำหรือภาพสีแล้วนำมาปะติด ทับซ้อนหรือรวมให้เป็นภาพเดียวกันได้ การใช้เทคนิคที่มีความหลากหลายของนิสิตจึงอาจกล่าวได้ว่า นิสิตต้องการแสดงให้เห็นถึงความคิด อารมณ์ ความรู้สึก เพื่อถ่ายทอดให้เห็นถึงการสร้างสรรค์วิธีการจดบันทึกที่แสดงเอกลักษณ์ของตนเองด้วย นอกจากนี้นิสิตบางคนยังสะท้อนความคิดในการติดตามผลการใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดว่า การเรียนด้วยวิธีนี้เป็นการส่งเสริมให้ตนเองคิดเป็นภาพได้อย่างเป็นระบบ ทำให้จดจำสิ่งต่างๆ ได้รวดเร็วมากขึ้น และทำให้สามารถมองเห็นภาพรวมของกิจกรรมและการออกแบบกิจกรรมได้ดีขึ้น

ด้านการใช้วัสดุที่เกี่ยวข้องกับการทำงานประเภทต่างๆ ที่พบว่า มีนิสิตเพียงร้อยละ 16.67 ที่นำวัสดุมาติดในสมุด อาจกล่าวได้ว่านิสิตส่วนใหญ่ชอบการจดบันทึก การวาดภาพ ร่างภาพ หรือปะติดภาพมากกว่าการนำวัสดุอื่น ๆ มาติด เนื่องจากความชอบและความถนัดของแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ตามที่ สมโภชน์ ทองแดง (2548) กล่าวว่า การวาดภาพ ร่างภาพเป็นการนำเสนอสร้างเป็นลักษณะต่างๆ โดยใช้วิธีการที่มีความหลากหลาย เช่น การลาก การ

ชีวิต ชูตในลักษณะต่างๆ เพื่อสื่อความหมายให้ผู้ชมรับรู้ในเชิงสัมผัสด้วยการมอง มีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงออกถึงความต้องการ ความคิด การอธิบาย บอกความหมาย นอกจากนี้ยังต้องการแสดงออกถึงคุณค่าทางความงามจากการถ่ายทอดของผู้สร้างสรรค์ เป้าหมายของการใช้เส้นสื่อสารด้วยภาษาเขียนจึงมีทั้งความเหมือนและความต่างในการนำมาใช้สื่อสาร อาจเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ศิลปินบางคนไม่นิยมนำภาพหรือวัสดุต่างๆ มาใช้ในการปะติด (Collage) ส่วนศิลปินที่มีการนำวัสดุมาติดนั้นเป็นการใช้วิธีการวาดภาพประเภทหนึ่งที่ กำจร สุนพงษ์ศรี (2535) และ สมโภชน์ ทองแดง (2542) กล่าวว่าสามารถนำวิธีวาดภาพมาประยุกต์ใช้ร่วมกับการปะติด (Collage) ที่เรียกว่า การปะติดกระดาษ (Papier collé หรือ "glued paper") ได้ ซึ่งเป็นการตกแต่งภาพด้วยเศษกระดาษประเภทต่างๆ เช่น เศษกระดาษหนังสือพิมพ์ ฉลากสินค้า ตัวรถไฟ เศษไม้ เศษแก้ว เป็นต้น การที่ศิลปินส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีการนำวัสดุที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการบันทึกนั้นสอดคล้องกับการติดตามผลการจัดการเรียนการสอนในภาคการศึกษาต่อมาที่ศิลปินบางคนได้สะท้อนความคิดเกี่ยวกับวิธีจัดบันทึกว่าจะเน้นการจดเฉพาะประเด็นสำคัญให้ครอบคลุมและมีการยกตัวอย่างเล็กน้อย เพื่อให้ตนเองเกิดความเข้าใจในการกลับไปอ่านสิ่งที่บันทึกไว้อีกครั้ง วิชาไหนที่มีเนื้อหามากจะมีการแยกสมุดจดต่างหาก จะใช้วิธีจัดบันทึกข้อมูลด้วยการเขียนเป็นภาษาของตนเอง เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจภายหลัง เป็นต้น

ตอนที่ 2 ผลการใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิด ในการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา

การสะท้อนความคิดเกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรมศิลปะภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดให้ของนิสิตนั้นเป็นส่วนหนึ่งที่ส่งเสริมให้นิสิตสามารถแก้ปัญหาในการออกแบบกิจกรรมศิลปะได้โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1) ผลการออกแบบกิจกรรมศิลปะของนิสิต

การออกแบบกิจกรรมศิลปะของนิสิตเป็นการออกแบบภายใต้เงื่อนไข ตามแนวคิดการจัดการเรียนการสอนของเรกจิโอ เอมีเลีย ที่กล่าวถึงการสร้างสรรค์ที่เกิดจากการทำงานภายใต้เงื่อนไข โจทย์ของการออกแบบกิจกรรมศิลปะจึงเป็นการกำหนดจากเนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชา จำกัดระยะเวลาในการออกแบบ อายุของเด็กที่จะต้องออกแบบกิจกรรมศิลปะให้สอดคล้องกับพัฒนาการ ลักษณะและจำนวนของวัสดุ อุปกรณ์ เป็นต้น ผลการออกแบบกิจกรรมศิลปะของนิสิตกลุ่มทดลอง แสดงให้เห็นว่าสามารถออกแบบกิจกรรมศิลปะในประเด็นต่างๆ จำนวน 8 ประเด็นได้ดี โดยนิสิตมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าคะแนนของนิสิตกลุ่มควบคุมทั้งหมด โดยเฉพาะกิจกรรมที่ 1 และกิจกรรมที่ 12 นิสิตกลุ่มทดลองได้

คะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้คะแนนเฉลี่ยสูง การวิเคราะห์ผลดังกล่าวสอดคล้องกับ Seidel, T.; Winner, P. and Hetland, L (2010) ที่กล่าวถึง ความเชี่ยวชาญของนิสิตนักศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษาว่า จะต้องมีความสามารถในการวาดภาพหรือทำงานศิลปะประเภทต่างๆ และมีความสามารถในการเชื่อมโยงศิลปะกับศาสตร์สาขาอื่น บนพื้นฐานของการเลือกวิธีการ จัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน การให้นิสิตใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิด จึงเป็นการส่งเสริมให้นิสิตฝึกสำรวจตนเอง สะท้อนสิ่งที่ตนเองคิด เมื่อให้นิสิตออกแบบกิจกรรม ศิลปะนิสิตกลุ่มทดลองจึงมีแนวโน้มว่าจะทำงานได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในประเด็นต่างๆ ทั้ง 8 ประเด็นได้ดีกว่านิสิตกลุ่มควบคุม การออกแบบกิจกรรมศิลปะจึงเป็นหนทางหนึ่งที่จะส่งเสริม ให้นิสิตศิลปศึกษาพัฒนาความคิดในการเชื่อมโยงเนื้อหาเชิงทฤษฎีกับการออกแบบกิจกรรม เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพในโรงเรียนในปีการศึกษา ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับนิสิตบางคนที่สะท้อนความคิดเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากการบูรณา การการใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดว่า ทำให้สามารถนำแนวคิดของปรัชญาต่างๆ ที่ อาจารย์สอนในชั้นเรียนไปปรับใช้กับการออกแบบกิจกรรมศิลปะและจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับ เด็กนอกเวลาเรียนได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมความสามารถของตนเองในเรื่องของ การฝึกแก้ปัญหา ช่วยให้ฝึกการคิดกิจกรรมศิลปะ และการเรียนการสอนรายวิชานี้ทำให้เข้าใจ แนวคิดของปรัชญาต่างๆ ซึ่งมีประโยชน์กับการคิดและออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน ศิลปะหรือการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของตนเองเพิ่มขึ้นด้วย

2.2) การเขียนสะท้อนความคิดในการทำกิจกรรมศิลปะของนิสิต

ผลการสะท้อนความคิดในการออกแบบกิจกรรมศิลปะของนิสิตที่พบว่า นิสิต บางคนเห็นว่าการทำกิจกรรมนี้มีประโยชน์สำหรับการเรียนรู้ของตนเอง นอกจากนี้ยังมี ประโยชน์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในภาคการศึกษาต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนารูปแบบการสอนนี้ขึ้นเพื่อศึกษาถึงผลการใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดในการส่งเสริม ทักษะการแก้ปัญหาด้วยการกำหนดให้นิสิตออกแบบกิจกรรมศิลปะตามเงื่อนไขที่สร้างขึ้น สอดคล้องกับ Seidel, Tishman, Winner, Palmer and Hetland (2010) ที่กล่าวว่า นิสิต นักศึกษาศิลปศึกษาควรจะต้องมีทักษะด้านการรับรู้ (perception) ที่เน้นให้ผู้เรียนสามารถ ทำงานศิลปะโดยอาศัยพื้นฐานความรู้ ความเข้าใจในการเลือกกิจกรรมที่มีความสอดคล้องกับ ความเป็นตัวของตัวเองและการทำงานด้านอื่นๆ และทักษะการสะท้อนความคิด (reflection) การประเมินผลงานของตนเองตามเป้าหมายของแต่ละบุคคลและมาตรฐานของการทำงานในแต่ละ สาขาวิชา ทั้งนี้การสะท้อนความคิดในการออกแบบกิจกรรมศิลปะของนิสิตจึงเป็นการส่งเสริม ให้นิสิตพัฒนาทักษะดังกล่าวผ่านสมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดและการกำหนดโจทย์ใน การออกแบบกิจกรรมศิลปะที่เชื่อมโยงเนื้อหาในรายวิชา ทั้งนี้ในการออกแบบกิจกรรมศิลปะนั้น ในช่วงแรกผู้วิจัยนำแนวคิดของวิธีการสอนของการสนับสนุนเพื่อเติมเต็ม (Scaffolding) ที่

อธิบายวัตถุประสงค์และการทำกิจกรรมศิลปะในบางส่วนให้นิสิตฟังเท่านั้น นิสิตบางคนจึงยังไม่เข้าใจถึงวิธีการทำกิจกรรม เมื่อให้นิสิตลงมือออกแบบกิจกรรมแล้วผู้วิจัยนำผลการออกแบบมา ยกตัวอย่าง มีการวิพากษ์ วิจารณ์ผลงาน เพื่อชี้ให้เห็นวัตถุประสงค์ในการทำกิจกรรม นิสิตจึงมีความเข้าใจและสนใจมากขึ้น ภายหลัมนิสิตมีความสนใจและกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมมากขึ้น แต่เนื่องจากมีระยะเวลาจำกัดจึงต้องการให้มีการเพิ่มเวลาในการออกแบบกิจกรรมเพื่อให้สามารถออกแบบกิจกรรมศิลปะได้เต็มที่และมีศักยภาพมากขึ้น สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ ข้อมูลที่นิสิตแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะว่า การทำกิจกรรมศิลปะท้ายชั่วโมงเป็นสิ่งที่ดีมาก แต่ควรกำหนดเวลาในการทำกิจกรรมให้เหมาะสมและอยู่ในเวลา นอกจากนี้ยังกล่าวถึง การสอนด้วยวิธีการนี้ว่า น่าสนใจแต่ควรเพิ่มการอธิบายรายละเอียดของการทำกิจกรรมหรือ เป้าหมายในการทำกิจกรรม เพื่อให้ตนเองมีเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น ขณะที่ก่อนทำกิจกรรมผู้วิจัยเปิด โอกาสให้นิสิตตั้งคำถามเกี่ยวกับกิจกรรม มีนิสิตบางคนเท่านั้นที่ตั้งคำถามเกี่ยวกับการทำงาน ในกิจกรรมและถามเพียงครั้งแรกๆเท่านั้น ในส่วนนี้จึงชี้ให้เห็นว่าหากมีการนำวิธีสอนนี้ไปใช้ ควรมีการกำหนดระยะเวลาให้นิสิตค้นคว้าหาความรู้เอง ให้ตอบแบบสอบถาม หรือสัมภาษณ์ นิสิตเกี่ยวกับความเข้าใจในการทำกิจกรรมของเป็นระยะ เพื่อตรวจสอบความเข้าใจและมอบงาน ที่มีความยากขึ้นตามลำดับตามแนวคิดของวิธีการสนับสนุนเพื่อเติมเต็ม (Scaffolding)

ผลการสะท้อนความคิดเกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กที่พบว่า ในการออกแบบกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กนั้นนิสิตสะท้อนความคิดในการทำงานว่าจะมีการคิดถึง 1) วัตถุประสงค์ที่โจทย์ต้องการ 2) รองลงมาจะคิดถึงเรื่องต่างๆดังต่อไปนี้ เช่น ข้อจำกัดในการ ใช้วัสดุ อุปกรณ์ในการจัดกิจกรรม ความเกี่ยวข้อง จุดรวม สอดคล้องของปรัชญาที่เรียน กับกิจกรรมที่ทำ วัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ สภาพแวดล้อม ความเหมาะสมของวัย และความ เหมาะสมของกิจกรรมศิลปะกับวัยตามลำดับ การแสดงความคิดในลักษณะนี้ชี้ให้เห็นว่านิสิตมี การนำแนวทางของการแก้ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนมาใช้ ซึ่งเมื่อวิเคราะห์แล้วมีความ สอดคล้องกับแนวทางการแก้ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนของ Chinokul (2012) กล่าวถึงทักษะในการแก้ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนว่ามี 3 ระดับ คือ 1) อธิบายหรือ พรรณนา คือ การบอกรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎี สถานการณ์ในการสอน วิธีการที่ใช้ใน การจัดการเรียนการสอน เนื้อหาของบทเรียน สภาพแวดล้อมในชั้นเรียน ปัญหาและแนว ทางการแก้ปัญหา 2) การสะท้อนให้เห็นถึงวิจรณ์ญาณและการตัดสินใจ คือ ความสามารถในการให้เหตุผลและพิสูจน์การใช้ทฤษฎีผ่านประสบการณ์การสอน เหตุการณ์ การตัดสินใจในการ จัดการเรียนการสอนด้วยตนเอง การอธิบาย อภิปรายเกี่ยวกับการเรียนรู้จากสถานการณ์และ ความสามารถในการให้เหตุผลเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาและความสำเร็จในการจัดการเรียน การสอนของตนเอง 3) การสะท้อนให้เห็นถึงวิจรณ์ญาณและการแก้ไขปัญหา คือ ความสามารถในการเชื่อมโยงหลักการ เหตุผลของหลักการจัดการเรียนการสอน โดยประยุกต์ใช้การวางแผน จากการปฏิบัติ แสดงหรือสอนตามวัตถุประสงค์ที่ผู้สอนกำหนดขึ้นอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ

เนื้อหาที่ใช้ในการแก้ปัญหาการสอน เนื่องจากนิสิตสาขาวิชาศิลปศึกษามีลักษณะของการสอนที่ต้องเกี่ยวข้องกับการใช้วัสดุ อุปกรณ์ทางศิลปะในการปฏิบัติงาน ดังนั้นการกำหนดโจทย์ให้มีความเชื่อมโยงกับเนื้อหารายวิชาและจำกัดให้นิสิตสามารถใช้วัสดุ อุปกรณ์ในการออกแบบเพียง 6 ประเภทเท่านั้น คือ กระดาษสีขาว ขนาด A4 สีไม้ สีชอล์ก สกอตเทปใส และกรรไกร เมื่อนิสิตมีเงื่อนไขในการออกแบบกิจกรรม จึงเป็นการส่งเสริมให้นิสิตได้ฝึกการแก้ปัญหาตามแนวคิด

Learning through art : LTA (Randi Korn & Associates, 2010)

ด้านแนวคิดในการวาดภาพหรือข้อความสะท้อนความคิดของนิสิตเกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรมที่พบว่า นิสิตบางคนจะมีวิธีคิด การวางแผนการวาดภาพหรือการเขียนสะท้อนความคิดเกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรมตามลำดับต่อไปนี้ คือ 1) วางแผนตามวัตถุประสงค์ อุปกรณ์ 2) คิดชื่อกิจกรรม 3) แบ่งเป็นขั้นตอนหรือเขียนคำบรรยายเป็นข้อๆ 4) วาดภาพประกอบ 5) เน้นการคิดรวบยอด 6) เน้นความคิดเกี่ยวกับขั้นตอนที่ทำการกิจกรรม 7) กำหนดวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้และเขียนภาพประกอบคำอธิบาย โดยนิสิตบางคนกล่าวว่าตนเองใช้วิธีเขียนอธิบายเกี่ยวกับกิจกรรมที่ออกแบบถึงร้อยละ 80 ขณะที่มีการวาดภาพประกอบการออกแบบกิจกรรมเพียงร้อยละ 20 ผลการสะท้อนความคิดนี้สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์สมุดบันทึกภาพที่พบว่า นิสิตมีการสะท้อนความคิดด้วยการเขียนร้อยละ 75 ซึ่งมากกว่าการสะท้อนความคิดโดยใช้ภาพที่มีเพียงร้อยละ 58.33 ข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับการติดตามผลการใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดที่พบว่า นิสิตส่วนใหญ่มีการจดบันทึกโดยวิธีจดบันทึกนั้น นิสิตบางคนจะเน้นการจดประเด็นสำคัญให้ครอบคลุมและมีการยกตัวอย่างเล็กน้อยเพื่อให้ตนเองเกิดความเข้าใจสำหรับการกลับไปอ่านสิ่งที่บันทึกไว้อีกครั้ง วิชาไหนมีเนื้อหามากจะมีการแยกสมุดจดต่างหาก การจดจะทำให้ได้บันทึกข้อมูลเป็นภาษาของตนเอง ง่ายต่อการทำความเข้าใจภายหลัง สอดคล้องกับที่ Craft (2003) กล่าวถึงนิสิตนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาว่า จะต้องพัฒนาทักษะพื้นฐานด้านการรับรู้และการแสดงออกทางศิลปะที่มีความหลากหลายเพื่อนำความรู้และทักษะดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

ด้านแนวคิดในการวาดภาพหรือข้อความที่สะท้อนความคิดของนิสิตเกี่ยวกับการแก้ปัญหาทางศิลปะในการออกแบบการจัดกิจกรรมศิลปะพบว่า นิสิตบางคนจะมีการคิดตามลำดับดังนี้ 1) ทำความเข้าใจกับปรัชญาและเทคนิคการสอนแต่ละปรัชญา ระบุงถึงสิ่งต่างๆที่เกี่ยวกับปัญหาและทำความเข้าใจในปัญหาอย่างลึกซึ้งก่อน 2) วิเคราะห์การแก้ปัญหาจากสิ่งที่ระบุไว้ แล้วเลือกการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพมากที่สุด 3) ทดลองแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอนเพื่อความเข้าใจที่ง่าย 4) ถ้าแก้ไม่ได้จะนำการวิพากษ์วิจารณ์และความคิดเห็นที่ได้จากอาจารย์มาปรับปรุงและพัฒนาจนได้ผลในการออกแบบกิจกรรมให้ดีที่สุด โดยคำนึงถึงปรัชญาที่สอดคล้องกับกิจกรรมศิลปะที่จะใช้ในการแก้ปัญหาด้วย ผลการสะท้อนความคิดดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าสอดคล้องกับหลักการจดบันทึกโดยใช้สมุดภาพของ Gilbert (1998) Anderson and Milbrandt (2005) Bales (2010) Cummings (2011) ที่กล่าวว่า

ควรมีการจัดบันทึกในประเด็นต่างๆโดยใช้รูปแบบหรือความคิดในลักษณะของการวิเคราะห์ มีการค้นคว้าเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ สุนทรียศาสตร์ การค้นคว้าทดลองทางทัศนศิลป์ คิดสะท้อนเกี่ยวกับหลักการ เรื่องราว ความคิด ความรู้สึกภายในใจ ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงวิธีการเรียนรู้ของผู้บันทึกด้านต่างๆ

2.3) คะแนนการเขียนสะท้อนความคิดโดยใช้สมุดบันทึกภาพของนิสิต

ผลการสะท้อนความคิดโดยใช้สมุดบันทึกภาพของนิสิตที่พบว่า นิสิตส่วนใหญ่มีการจัดบันทึกในลักษณะของการเขียนมากกว่าการวาดภาพ มีการนำเสนอข้อมูลที่สะท้อนให้เห็นถึงรายละเอียดของเนื้อหาวิชาเป็นหลัก แม้ว่าจะได้รับเอกสารประกอบการสอนจากอาจารย์แล้วก็ตาม ในกรณีนี้สอดคล้องกับการสะท้อนความคิดของนิสิตเกี่ยวกับการจัดบันทึกว่า การจัดบันทึกในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญ ซึ่งจะเน้นการจดเนื้อหา เพื่อให้ตนเองมีความเข้าใจมากขึ้น บางคนมีแนวคิดว่าการจดด้วยภาษาของตนเองจะทำให้เกิดความเข้าใจ จำได้ และจะสามารถนำไปสู่การประยุกต์ใช้ความรู้ได้ดีกว่าการไม่จดบันทึก นอกจากนี้ผลการสะท้อนความคิดของนิสิตบางคนยังกล่าวว่า ตนเองใช้วิธีเขียนอธิบายเกี่ยวกับกิจกรรมที่ออกแบบถึงร้อยละ 80 ขณะที่มีการวาดภาพประกอบการออกแบบกิจกรรมเพียง ร้อยละ 20 อาจมีสาเหตุมาจากนิสิตส่วนใหญ่มีพฤติกรรมในการจัดบันทึกระหว่างเรียนในลักษณะของการจดเนื้อหาและคำพูดสำคัญของอาจารย์ บางคนจะจดเนื้อหาความรู้ตาม PowerPoint ที่อาจารย์สอนและวาดภาพประกอบ ภาพประกอบดังกล่าวอาจเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียนบ้างไม่เกี่ยวบ้าง บางครั้งขอวาดอาจารย์ที่สอนเป็นการตื้นและขอวาดบุคคลสำคัญที่มีในเนื้อหาเป็นการตื้นตามแบบของตัวเอง นอกจากนี้ยังชอบจดประโยคคำคมที่น่าสนใจไว้ใน เนื่องจากนิสิตส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า วิชาที่ควรใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิด คือ วิชาที่ใช้ทฤษฎีมากๆ เพราะจะได้แปลงข้อมูลมาให้เกิดความเข้าใจได้มากขึ้น เช่น แปลงข้อมูล ความเข้าใจออกมาเป็นภาพหรือแผนภูมิ ด้วยเหตุนี้นิสิตบางคนจึงมีการแบ่งประเภทของสมุดในรายวิชาที่มีเนื้อหาแตกต่างกัน จากการติดตามผลพบว่า นิสิตส่วนใหญ่มีการใช้สมุดบันทึก สมุดร่างภาพ ทุก รายวิชา ทั้งนี้ นิสิตบางคนจะมีทั้งสมุดบันทึกทุกรายวิชาและสมุดบันทึกส่วนตัว (Diary) การสะท้อนคิดเกี่ยวกับการจัดบันทึกนั้น นิสิตบางคนจะแบ่งเป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีและปฏิบัติ และมีลักษณะการบันทึกที่แตกต่างกัน ขณะที่นิสิตบางคนจะใช้สมุดบันทึกเพียง 1 เล่ม สำหรับจดทุกรายวิชาในแต่ละภาคการศึกษา ดังผลการสะท้อนความคิดที่ว่า นิสิตใช้สมุดจดบันทึกเกือบทุกวิชาเพราะเป็นคนขี้ลืม การใช้สมุดบันทึก สมุดร่างภาพ และสมุด planner ทำให้สามารถจัดระบบความคิดและการทำงานหรือการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้บางคนยังกล่าวถึงการจดบันทึกของตนเองว่า ในความคิดของข้าพเจ้าสมุดบันทึกภาพควรมีเล่มเดียวที่พกไปได้ทุกที่ ขนาดพอดีๆ ไม่หนักจนเกินไป เมื่อได้เรียนรู้หรือมีความคิดใหม่ๆ ก็สามารถหยิบออกมาจดได้ทันที ข้าพเจ้าชอบสมุดแบบไม่มีเส้นมากกว่าเพราะไม่ปิดกั้นจินตนาการ เราสามารถวาด mind

map หรือ sketch ภาพได้ตามใจชอบ การใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดของนิสิตจึงเป็นไปตามหลักการจดบันทึกโดยใช้สมุดภาพของ Gilbert (1998) Anderson and Milbrandt (2005) Bales (2010) Cummings (2011) ที่กล่าวถึง การคิดสะท้อนเกี่ยวกับหลักการ เรื่องราว ความคิด ความรู้สึกภายในใจ มีการเขียนบันทึก แสดงความคิดเห็นส่วนบุคคลและแสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ทางด้านทัศนศิลป์ สะท้อนให้เห็นถึงวิธีการเรียนรู้ของผู้บันทึกด้านต่างๆ รวมถึงการจดบันทึกในประเด็นต่างๆ โดยใช้รูปแบบหรือความคิดในลักษณะของการวิเคราะห์ เป็นต้น วัตถุประสงค์ที่นิสิตบางคนใช้สมุดบันทึก คือ เพื่อวาดรูป สร้างแผนผังส่วนตัว เพื่อให้เกิดความเข้าใจด้วยตนเอง โดยนิสิตบางคนที่จดในลักษณะของการวาดภาพให้เหตุผลว่า จะช่วยให้จดจำได้ง่ายจากการวาดภาพด้วยตนเองและใช้ทบทวนเวลาใกล้สอบ โดยเฉพาะวิชาที่มีเนื้อหาเยอะต้องใช้ความจำ การจำเป็นภาพจะช่วยให้ได้มาก เพราะการจดบันทึกในลักษณะนี้ทำให้ข้อความต่างๆ ผ่านสายตาและได้เกิดความคิดเกี่ยวกับการวางแผนว่าจะต้องเขียนหรือวาดภาพอย่างไร นอกจากนี้นิสิตบางคนยังแสดงความคิดว่าการปลูกฝังลักษณะนิสัยด้านการจดบันทึกเป็นสิ่งสำคัญและมีความจำเป็นในการเรียนการสอนทุกวิชา

ด้านประโยชน์ที่นิสิตสะท้อนความคิดว่าได้รับจากการบูรณาการการใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดที่พบว่า นิสิตเห็นประโยชน์ที่มีความเชื่อมโยงกับการจัดการเรียนการสอนด้านการใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดทำให้ตนเองมีความรู้ ทำให้มีความรู้เกี่ยวกับแนวคิดและปรัชญาหลายปรัชญาและทำให้สามารถนำแนวคิดของปรัชญาต่างๆ ที่อาจารย์สอนในชั้นเรียนไปปรับใช้กับการออกแบบกิจกรรมศิลปะและจัดกิจกรรมศิลปะนั้น สอดคล้องกับ Hughes, and Moore (2007) และ Machina, (2011) ที่กล่าวว่า นอกจากการบันทึกจะเป็นการพัฒนาทักษะทางศิลปะแล้วยังเป็นการพัฒนาทักษะทางการคิดสะท้อนเกี่ยวกับหลักการ เรื่องราว ความคิด ความรู้สึกภายในใจ หรือสิ่งที่ผู้บันทึกสนใจในแต่ละวันที่สะท้อนให้เห็นถึงวิธีการเรียนรู้ของผู้บันทึกด้านต่างๆ เนื่องจากหลักสูตรศิลปศึกษาเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการทำงานศิลปะประเภทต่างๆ ได้อย่างสร้างสรรค์สะท้อนความคิดได้อย่างเป็นระบบบนพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ของตนเองอย่างเป็นระบบทั้งยังจะต้องเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะด้านศิลปะและกระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกันศิลปะไปประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์การสอนศิลปศึกษาสำหรับเด็กระดับต่างๆ ได้ นอกจากนี้ยังเห็นว่า การเรียนการสอนในรายวิชานี้ทำให้เข้าใจแนวคิดของปรัชญาต่างๆ ซึ่งมีประโยชน์กับการคิดและออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะหรือการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของตนเองด้วย สอดคล้องกับที่ Craft (2003) กล่าวถึงนิสิตนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาว่า จะต้องพัฒนาทักษะพื้นฐานด้านการรับรู้และการแสดงออกทางศิลปะที่มีความหลากหลายเพื่อนำความรู้และทักษะดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ผลการวิจัยที่ชี้ให้เห็นว่าแผนการสอนแบบบูรณาการที่มีการจัดกิจกรรมเชื่อมโยงกับเนื้อหาเชิงทฤษฎีในลักษณะของการให้นิสิตทำกิจกรรมที่หลากหลายนั้นประสบความสำเร็จด้านการจัดการเรียนการสอนและทำให้นิสิตเกิดความเข้าใจในเนื้อหาเชิงทฤษฎี การจดบันทึกในลักษณะของการวาดภาพและการเขียนที่ปลูกฝังให้นิสิตมีการทำงานสม่ำเสมอเป็นลักษณะนิสัย เป็นส่วนที่ส่งเสริมให้นิสิตได้สำรวจและสะท้อนความคิดของตนเกี่ยวกับการทำงานด้านต่างๆ ซึ่งควรจะมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาลักษณะนิสัยพื้นฐานด้านอื่นๆเพิ่มเติม ส่วนการที่ให้นิสิตออกแบบกิจกรรมศิลปะโดยกำหนดเงื่อนไขขึ้นเพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหาในการออกแบบกิจกรรมนั้นเป็นสิ่งที่ทำให้นิสิตเกิดความสนใจสำหรับรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีเพิ่มมากขึ้น ผลการวิจัยที่ชี้ให้เห็นว่านิสิตเห็นความสำคัญของการใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิด สามารถประยุกต์ใช้ความรู้เชิงทฤษฎีกับการออกแบบกิจกรรมศิลปะที่มีความหลากหลายได้นั้น เนื่องจากการจัดกิจกรรมมีความหลากหลาย มีข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณในลักษณะต่างๆที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผลการวิจัยบางส่วนขาดความสมบูรณ์ ดังนั้นเพื่อให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์มากขึ้น ควรมีการพัฒนาเครื่องมือและการเก็บข้อมูลในรายละเอียดและประเด็นที่เกี่ยวข้องกับตัวชี้วัดเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังควรทำวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการเรียนรู้ของนิสิตศิลปะและนิสิตสาขาวิชาอื่นๆที่มีผลต่อการจดบันทึกในลักษณะต่างๆ การส่งเสริมและการปลูกฝังให้นิสิตพัฒนาลักษณะนิสัยของตนเองด้านการใช้สมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดที่เกี่ยวข้องกับการเรียนในรายวิชาต่างๆของตนเอง รวมถึงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพด้วย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กมล โพธิเย็น. (2547). รูปแบบการพัฒนาความคิดอย่างเป็นระบบเพื่อสร้างเสริมความสามารถด้านทักษะการเขียนภาษาไทยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยใช้แนวคิดทฤษฎีไตรอาร์ชิกและวิธีการแบบสแกฟโฟลด์. วิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต. คณะครุศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กัจจกร สุนพงษ์ศรี. (2535). Multiple Drawing. สหุพันธ์นิทรรศการวาดเส้นร่วมสมัย 24 ส.ค.- 9 ก.ย. 2535. คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์.
- ทิพย์วัลย์ ปัญจมะวัต. (2548). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แหมมณี และคณะ. (2544). การนำเสนอรูปแบบเสริมสร้างทักษะการคิดขั้นสูงของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี สำหรับหลักสูตรครุศึกษา. คณะครุศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แหมมณี และคณะ. (2549). การนำเสนอรูปแบบเสริมสร้างทักษะการคิดขั้นสูง ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี สำหรับหลักสูตรครุศึกษา : รายงานผลการวิจัย.
Retrieved from : <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/12979>
- ทิตนา แหมมณี. (2555). บัณฑิตศึกษาในศตวรรษที่ 21 : การปรับหลักสูตรและการสอน ในโครงการเสวนาวิชาการ ภาควิชาหลักสูตรและการสอน เรื่อง “ การสอน วิจัย และผลิตผลงานวิชาการในสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน: ประสบการณ์จากอดีตสู่อนาคตที่ยั่งยืน” วันพุธที่ 28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2555 ณ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา. (2533). บทสนทนาเกี่ยวกับการสอนให้คิด. ใน นวัตกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน: เอกสารประกอบการประชุมวิชาการเนื่องในโอกาสวันคล้ายวันสถาปนา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 10-12 กรกฎาคม 2533.
- ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา. (2546). ความคิดสร้างสรรค์ : พรสวรรค์ที่พัฒนาได้. กรุงเทพฯ : ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการคณะครุศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- พลรพี ทุมมาพันธ์. (2545). ผลของการทำวิจัยปฏิบัติการที่มีต่อความสามารถด้านการคิดสะท้อนของครูระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะครุศาสตร์.
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. (2550). การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการแก้ปัญหา. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สมโภชน์ ทองแดง. (2548). เรียนรู้ทัศนธาตุ พื้นฐานการวิจารณ์ศิลปะ เอกสารคำสอน รายวิชา 2709325 ศิลปวิจารณ์. เอกสารอัดสำเนา. สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมโภชน์ ทองแดง. (2542). วาดเส้น เทคนิคและการสร้างสรรค์. เอกสารประกอบการสอน รายวิชา 2709318 การวาดเส้นขั้นสูง ภาควิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุมาลี ชีโนกุล. (2547). การศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการเรียนรู้การสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ เมื่อได้รับการสอนโดยการพิจารณาไตร่ตรอง ในศาสตร์การสอน: พหุกรณีการศึกษาครูเชี่ยวชาญ และครูไม่เชี่ยวชาญ วารสารวิจัย, 17(3), 321-339.
- สำนักงานวิชาการ หลักสูตรและการสอน. (2552). หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2552 (หลักสูตร 5 ปี). กรุงเทพฯ: หจก. พิมพ์พรรณการพิมพ์.

ภาษาอังกฤษ

- Anderson, T. and Milbrandt, M.K. (2005). *Art for life authentic instruction in art*. New York: McGraw-Hill.
- Brisco, N. (2007). The Traveling Journal: A Different Kind of Sketchbook. *School Arts*, 107(2), 34-35. Retrieved from :
<http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=aft&AN=505234390&site=ehost-live&scope=site>.
- CALT Learning support. (2012). *Reflective Writing in Education*. Monash University. Retrieved from :
<http://www.monash.edu.au/lls/llonline/writing/education/reflective-writing/index.xml>
- Chinokul, S. (2012). *Development of Teaching Skills: Knowledge from Methodology Course to Actual Practice in the Classroom*. (With the Research Grant from Thailand Research Funds and The Higher Education Commission Office in 2007).

- Cisero, Cheryl A. (2006). Does reflective journal writing improve course performance? *College Teaching*, 54(1), 231-236.
- Cornford, I. (2002). Reflective teaching: Empirical research findings and some implications for teacher education. *Journal of Vocational Education and Training*, 54(2).
- Craft, A. (2003). The limits to creativity in education: dilemmas for the educator. *British Journal of Educational Studies*, 51(2), 113–127. Retrieved from : <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/1467-8527.t01-1-00229/abstract;jsessionid=E09C4D41467AA356C8A7E39B6A8359D7.f04t01>.
- Culpan, A. (2010). Scaffolding Creativity in Arts Education. *Victorian Journal of Music Education (ASME)*, 38-46.
- Cummings, K. L. (2011). Visual Journaling: Engaging Adolescents in Sketchbook Activities. *Arts & Activities*, 149(2), 28-29. Retrieved from : <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=eric&AN=EJ941819&site=ehost-live&scope=site>.
- Dixon-Krauss, L. (1996). *Vygotsky in the classroom : mediated literacy instruction and assessment*. White Plains, N.Y.: Longman.
- Eggen, P. D., & Kauchak, D. P. (2009). *Educational psychology : windows on classrooms* (8th ed.). Upper Saddle River, NJ, 2009: Pearson/Merrill/Prentice Hall.
- Ernst, K. (1997). Art in Your Curriculum. Art Goes to the Classroom. *Teaching Pre K-8*, 27(4), 64-65. Retrieved from : <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=eric&AN=EJ536414&site=ehost-live&scope=site>.
- Ernst, K. (1999). Thinking, picturing, writing. *Teaching Pre K-8*, 29(4), 38.
- Feinstein, H. (1982). Meaning and Visual Metaphor *Studies in Art Education*, 23(2), 45-55.
- Freedman, K. (2005). Expanding the research community of art education. *Studies in Art Education*. 46(3), 195-196.
- Gilbert, J. (1998). Legitimising Sketchbooks as a Research Tool in an Academic Setting. *Journal of Art & Design Education*, 17(3). Retrieved from : <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=a9h&AN=4374357&site=ehost-live&scope=site>

- Grauer, K., & Naths, A. (1998). The visual journal in context. *CSEA Journal*, 29 (1), 14-19.
- Hetland, L. W., E.; Veenema, S; Sheridan, K. M. . (2010). Arts PROPEL *Project Zero*: Harvard graduate school of education.
- Hughes, J. and Moore, I. (2007). Reflective portfolios for professional development
Teaching Portfolio practice in Ireland A Handbook: Centre for Academic Practice and Student Learning (CAPSL).
- Hurson, T. (2007). *Think Better: An Innovator's Guide to Productive Thinking*. New York: McGraw-Hill.
- Jefferson County Public Schools. (2008). How to use the Sketchbook/Journal as an instructional strategy; for standards and student performance expectations.
Retrieved from : <http://jeffcoweb.jeffco.k12.co.us/isu/art/sketchbook.html>.
- Klein, S.; Chandler, et al. (2008). E-Portfolio for Preservice and Inservice Art Teachers.
Retrieved from : <http://www.uwstout.edu/art/artedportfolios/reflection/index.html>.
- Krieger, P. G. (2002). Reflections on sketching. In C. Davis (Ed.), *Advisory NAEA*, Winter 2002. Reston, VA: National Art Education Association.
- Larkin, M. (2002). Using Scaffolded Instruction to Optimize Learning. Retrieved from : <http://www.cec.sped.org/AM/Template.cfm?Section=Scaffolding&Template=/TaggedPage/TaggedPageDisplay.cfm&TPLID=24&ContentID=4703>.
- Machina, S. E. (2011). A Qualitative Case Study that Explores the Use of Visual Thinking Journals in an Urban Arts Magnet High School. *Art Education, Art Education Projects*(Paper 7). Retrieved from : http://digitalcommons.buffalostate.edu/arteducation_projects/7.
- Marshall, J. (2005). Connection art, learning, and creativity: A case for curriculum integration. *Studies in Art Education*. 46(3), 227-241.
- NAEA Research Commission. (1994). Creating a visual arts education research agenda towards the 21st Century. Reston, VA: NAEA.
- Partnership for 21st century skills. (2003). *Learning for the 21st century*. A report and mile guide for 21st century skills. (www.21stcenturyskills.org).
- Photomontage. (n.d.) Collins English Dictionary - Complete & Unabridged 10th Edition. Retrieved October 11, 2015. Retrieved from: <http://dictionary.reference.com/browse/photomontage>.

- Randi Korn & Associates, Inc. (2010). *Educational Research: The Art of Problem Solving*. Prepared for the Solomon R. Guggenheim Museum New York, NY.
Retrieved from: NY: http://randikorn.com/resources/problem_solving.php
- Rosenshine, B., & Meister, C. (1992). The use of scaffolds for teaching higher-level cognitive strategies. *Educational Leadership*, 49(7). 26-33.
- Runco, M. A. (2007). *Creativity: Theories and Themes: Research, Development, and Practice* Elsevier Academic Press: Academic Press; 2 edition (March 27, 2014).
- Seidel, T.; Winner, P. and Hetland, L. (2010). Qualities of Quality in Art Education *Project Zero*: Harvard graduate school of education. Retrieved from: www.wallacefoundation.org/.../understanding-excellence-in-arts-education.
- Taghilou, M. R. (2007). *From reflective teaching to effective learning: A new class order*. Iran: Tehran University.
- Vygotski, L. S. (1971). *The psychology of art*. Cambridge, Mass.,: M.I.T. Press.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind and society: The development of higher mental processes*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Wood, D., Bruner, J. S., & Ross, G. (1976). The role of tutoring in problem solving. *J Child Psychol Psychiatry*, 17(2), 89-100. Retrieved from: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/932126>
- World associated for co-operative education. (1991). Retrieved from: <http://www.waceinc.org>.
- Zimmerman, E. (2009). Reconceptualizing the Role of Creativity in Art Education Theory and Practice. *Studies in Art Education*, 50(4), 382-399. Retrieved from : <http://eric.ed.gov/?id=EJ868006>.

Output จากโครงการวิจัยที่ได้รับทุนจาก สกว.

1. ผลงานตีพิมพ์ในวารสารวิชาการนานาชาติ (ระบุชื่อผู้แต่ง ชื่อเรื่อง ชื่อวารสาร ปี เล่มที่ เลขที่ และหน้า) วารสาร Educational studies หรือผลงานตามที่คาดไว้ใน สัญญาโครงการ

2. การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์เชิงวิชาการ

มีการพัฒนาการเรียนการสอนในลักษณะของการสร้างความร่วมมือในลักษณะของสหสาขาระหว่างสาขาวิชาสังคมศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ด้วยการเปิดรายวิชาในหมวดการศึกษาทั่วไป ชื่อวิชา สมุดบันทึกภาพธรรมชาติวิทยา (Nature Sketchbook and journal) ร่วมกับ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกวรรณ เสรีภาพ อาจารย์ประจำสาขาวิชาพฤกษศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการสะท้อนความคิดในลักษณะของการบูรณาการความรู้ทางด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ผ่านการใช้สมุดบันทึกภาพ และพัฒนาลักษณะนิสัยในการสังเกต จดบันทึกสะท้อนความคิดในลักษณะของการสร้างสรรค์ผ่านสมุดบันทึกภาพ เสริมสร้างการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ลักษณะนิสัย ระดมสมอง ศึกษากรณีตัวอย่าง ทางธรรมชาติวิทยา การประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะในการสร้างสรรค์ระหว่างการทำกิจกรรมตามการศึกษารายกรณี โดยมีวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม คือ 1. บันทึกและสะท้อนความคิดในลักษณะของการบูรณาการความรู้ทางด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ผ่านการใช้สมุดบันทึกภาพธรรมชาติวิทยา และ 2. ประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะในการสร้างสรรค์สมุดบันทึกภาพธรรมชาติวิทยาระหว่างการทำกิจกรรมตามการศึกษารายกรณีได้ เพื่อส่งเสริมให้นิสิตในศาสตร์สาขาวิชาต่างๆ ได้เรียนรู้และนำหลักการไปใช้ในการพัฒนาตนเองและบูรณาการกับการเรียนรู้ในศาสตร์ของตน (อยู่ระหว่างการดำเนินการ)

3. อื่นๆ

มีการนำเสนอผลงานในลักษณะของบทความวิชาการในวารสารครุศาสตร์ ฉบับพิเศษ เรื่อง การเรียนรู้ด้วยการสะท้อนความคิดผ่านสมุดบันทึกภาพสำหรับนิสิตศิลปศึกษา (Learning through Reflection in Sketchbook Journals for Art Education Students) ซึ่งเน้นการนำเสนอทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

มีการนำเสนอผลงานในลักษณะของการจัดประชุมปฏิบัติการ เรื่อง เทคนิคการใช้สมุดบันทึกภาพกับการพัฒนานิสิตศิลปศึกษา ในงานมหกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู ครั้งที่ 8 (EDUCA 2015: On Schooling, 14-16 October 2015) ที่เมืองทองธานี

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือ

ผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือสำหรับงานวิจัยที่มีดังนี้

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรเทพ เลิศเทวศิริ
สาขาวิชาศิลปศึกษา
ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา
คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุรัชย์ เอกพลากร
สาขาวิชาทัศนศิลป์
คณะศิลปกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิศักดิ์ สินธุภาค
สาขาวิชาอุตสาหกรรมศิลป์
ภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรมและการออกแบบ
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ภาคผนวก ข

แบบประเมินการเขียนสะท้อนความคิดโดยใช้สมุดบันทึกภาพ
ของนิสิต

แบบประเมินการเขียนสะท้อนความคิดโดยใช้สมุดบันทึกภาพของนิสิต

(Book : Content & Form)

เกณฑ์การประเมิน (Randi Korn& Associates, Inc., 2010; Chinokul, S. 2012)	ไม่มี	มี	มีมาก
	0	1	2
1) วาดภาพประกอบที่แสดงให้เห็นการสังเกตและการค้นคว้าจากหนังสือ เว็บทางศิลปะ เว็บที่เกี่ยวข้อง (Sketching/Note Taking)	มีภาพและข้อความที่แสดงให้เห็นถึงหลักฐานการค้นคว้าและความคิดเบื้องต้น	มีภาพและข้อความที่แสดงหลักฐานการค้นคว้า แต่ไม่แสดงความคิดเห็นที่ชัดเจน ไม่แสดงการสะท้อนความคิดส่วนตัว	มีภาพและข้อความที่แสดงหลักฐานการค้นคว้าแต่ไม่แสดงความคิดเห็นที่ชัดเจน ไม่แสดงการสะท้อนความคิดส่วนตัว
2) ใช้เทคนิคการทำงานประเภทต่างๆ เช่น การติดภาพ การติดภาพ การวาดภาพด้วยสีไม้ สีน้ำ การถ่ายภาพเอกสารแล้วนำมาปะติดเป็นต้น (Media practice)	ไม่แสดงให้เห็นการใช้ การสำรวจ หรือทดลองใช้วัสดุ อุปกรณ์เลย	แสดงให้เห็นการใช้วัสดุ อุปกรณ์ 1-2 ประเภท แสดงการสำรวจหรือทดลองใช้วัสดุ อุปกรณ์ 1-2 ประเภท แต่ยังไม่แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ที่ผ่านมา	แสดงให้เห็นการใช้วัสดุ อุปกรณ์ 1-2 ประเภท แสดงการสำรวจหรือทดลองใช้วัสดุ อุปกรณ์ 1-2 ประเภท และมีความเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ที่ผ่านมา
3) หาวัสดุที่เกี่ยวข้องกับการทำงานประเภทต่างๆ มาติดในสมุด เช่น ภาพ เทป ภาพถ่าย เป็นต้น และอธิบายเหตุผลว่าจะนำไปใช้อย่างไร (Collecting Resources)	แสดงให้เห็นว่ายังไม่เข้าใจในวัตถุประสงค์ของการทำงาน ไม่มีการนำวัสดุที่เกี่ยวข้องมาติด	แสดงให้เห็นว่ามีความเข้าใจวัตถุประสงค์ของการทำงานพอสมควร มีการนำวัสดุที่เกี่ยวข้องมาติด 1-2 ชิ้น อธิบายการนำไปใช้เล็กน้อย	แสดงให้เห็นว่ามีความเข้าใจวัตถุประสงค์ของการทำงานสูงกว่าปกติ มีการนำวัสดุที่เกี่ยวข้องมาติด 1-2 ชิ้น อธิบายการนำไปใช้ แสดงเหตุผล 1-2 ข้อ

แบบประเมินการเขียนสะท้อนความคิดโดยใช้สมุดบันทึกภาพของนิสิต (ต่อ)

(Book : Content & Form)

เกณฑ์การประเมิน (Randi Korn& Associates, Inc., 2010; Chinokul, S. 2012)	ไม่มี	มี	มีมาก
	0	1	2
4) มีภาพและข้อความที่แสดงออกถึงความพยายามในการแสดงความคิดเกี่ยวกับการแก้ปัญหาทางศิลปะ	ไม่สามารถวาดภาพที่แสดงออกถึงขั้นตอนวิธีการแก้ปัญหาได้	สามารถวาดภาพที่แสดงออกถึงขั้นตอนวิธีการแก้ปัญหาได้ 1-2 ภาพ แต่ยังไม่สามารถเขียนอธิบายได้ชัดเจน	สามารถวาดภาพที่แสดงออกถึงขั้นตอนวิธีการแก้ปัญหาได้ 1-2 ภาพ สามารถเขียนอธิบายได้ชัดเจน มีการยกตัวอย่าง 1-2 ข้อ
อธิบาย/พรรณนาเกี่ยวกับจินตนาการ 5) บอกรายละเอียดในการแก้ปัญหาก่อนลงมือปฏิบัติ	ไม่สามารถบอกรายละเอียดในการแก้ปัญหาได้ และบอกได้ไม่ชัดเจน	บอกรายละเอียดในการแก้ปัญหาได้ 1-2 ข้อ	บอกรายละเอียดในการแก้ปัญหาได้ 1-2 ข้อ และมีการอธิบายเพิ่มเติม
6) บอกรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีและการประยุกต์ใช้ทฤษฎี	ไม่สามารถบอกรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎี การประยุกต์ใช้ทฤษฎี และบอกได้ไม่ชัดเจน	บอกรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎี การประยุกต์ใช้ทฤษฎีได้ 1-2 ข้อ	บอกรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎี การประยุกต์ใช้ทฤษฎีได้ 1-2 ข้อ และมีการอธิบายเพิ่มเติม
7) บอกรายละเอียดของเนื้อหาในบทเรียน	ไม่สามารถบอกรายละเอียดของเนื้อหาในบทเรียนได้ และบอกได้ไม่ชัดเจน	บอกรายละเอียดของเนื้อหาในบทเรียนได้ 1-2 ข้อ	บอกรายละเอียดของเนื้อหาในบทเรียนได้ 1-2 ข้อ และมีการอธิบายเพิ่มเติม
8) บอกรายละเอียดเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นและแนวทางในการแก้ปัญหา	ไม่สามารถบอกรายละเอียดของปัญหาที่เกิดขึ้นและแนวทางในการแก้ปัญหาได้ และบอกได้ไม่ชัดเจน	บอกรายละเอียดของปัญหาที่เกิดขึ้นและแนวทางในการแก้ปัญหาได้ 1-2 ข้อ	บอกรายละเอียดของปัญหาที่เกิดขึ้นและแนวทางในการแก้ปัญหาได้ 1-2 ข้อ และมีการอธิบายเพิ่มเติม

ภาคผนวก ค

โจทย์การออกแบบกิจกรรมศิลปะ

กิจกรรมศิลปะจากการบันทึกภาพและเขียนสะท้อนความคิดที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน

เรื่องที่ 1

What is Your Philosophy of Art Education?

Philosophy Components

- Stimulates the imagination

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนอ่านเนื้อหาข้างต้นแล้วคิดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กประถมศึกษาตอนต้น (อายุประมาณ 7-9 ปี) โดยมีเงื่อนไข คือ นำเนื้อหาที่กำหนดให้มาใช้เป็นแนวคิดในการจัดกิจกรรม มีอุปกรณ์ให้เลือกใช้ในการจัดกิจกรรมดังต่อไปนี้ กระดาษสีขาว (ขนาด A4) สีไม้ สีชอล์ก สก๊อตเทปใส กรรไกร และวัสดุหรืออุปกรณ์อื่นที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก 1-3 ประเภท
2. เขียนอธิบายกิจกรรม พร้อมวาดภาพประกอบ ติด หรือตกแต่งภาพได้ทุกกรณี
3. เขียนชื่อ นามสกุล ที่มุมบนด้านขวามือ

(ให้เวลาในการคิดกิจกรรม 15 นาที)

กิจกรรมศิลปะจากการบันทึกภาพและเขียนสะท้อนความคิดที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน

เรื่องที่ 2

What is Your Philosophy of Art Education?

Philosophy Components

- Encourages openness towards the opinions of others.

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนอ่านเนื้อหาข้างต้นแล้วคิดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กประถมศึกษาตอนต้น (อายุประมาณ 7-9 ปี) โดยมีเงื่อนไข คือ นำเนื้อหาที่กำหนดให้นี้มาใช้เป็นแนวคิดในการจัดกิจกรรม มีอุปกรณ์ให้เลือกใช้ในการจัดกิจกรรมดังต่อไปนี้ กระดาษสีขาว (ขนาด A4) สีไม้ สีชอล์ก สก๊อตเทปใส กรรไกร และวัสดุหรืออุปกรณ์อื่นที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก 1-3 ประเภท
2. เขียนอธิบายกิจกรรม พร้อมวาดภาพประกอบ ติด หรือตกแต่งภาพได้ทุกกรณี
3. เขียนชื่อ นามสกุล ที่มุมบนด้านขวามือ

(ให้เวลาในการคิดกิจกรรม 15 นาที)

กิจกรรมศิลปะจากการบันทึกภาพและเขียนสะท้อนความคิดที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน

เรื่องที่ 3

What is Your Philosophy of Art Education?

Philosophy Components

- Mixed with art history and visual culture,

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนอ่านเนื้อหาข้างต้นแล้วคิดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กประถมศึกษาตอนต้น (อายุประมาณ 7-9 ปี) โดยมีเงื่อนไข คือ นำเนื้อหาที่กำหนดให้มาใช้เป็นแนวคิดในการจัดกิจกรรม มีอุปกรณ์ให้เลือกใช้ในการจัดกิจกรรมดังต่อไปนี้ กระดาษสีขาว (ขนาด A4) สีไม้ สีชอล์ก สกอตเทปใส กรรไกร และวัสดุหรืออุปกรณ์อื่นที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก 1-3 ประเภท
2. เขียนอธิบายกิจกรรม พร้อมวาดภาพประกอบ ติด หรือตกแต่งภาพได้ทุกกรณี
3. เขียนชื่อ นามสกุล ที่มุมบนด้านขวามือ

(ให้เวลาในการคิดกิจกรรม 15 นาที)

กิจกรรมศิลปะจากการบันทึกภาพและเขียนสะท้อนความคิดที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน

เรื่องที่ 4

What is Your Philosophy of Art Education?

Philosophy Components

- Integration between every subject is needed

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนอ่านเนื้อหาข้างต้นแล้วคิดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กประถมศึกษาตอนต้น (อายุประมาณ 7-9 ปี) โดยมีเงื่อนไข คือ นำเนื้อหาที่กำหนดให้นี้มาใช้เป็นแนวคิดในการจัดกิจกรรม มีอุปกรณ์ให้เลือกใช้ในการจัดกิจกรรมดังต่อไปนี้ กระดาษสีขาว (ขนาด A4) สีไม้ สีชอล์ก สก๊อตเทปใส กรรไกร และวัสดุหรืออุปกรณ์อื่นที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก 1-3 ประเภท
2. เขียนอธิบายกิจกรรม พร้อมวาดภาพประกอบ ติด หรือตกแต่งภาพได้ทุกกรณี
3. เขียนชื่อ นามสกุล ที่มุมบนด้านขวามือ

(ให้เวลาในการคิดกิจกรรม 15 นาที)

กิจกรรมศิลปะจากการบันทึกภาพและเขียนสะท้อนความคิดที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน

เรื่องที่ 5

เน้นบูรณาการหลักพุทธศาสนาเข้ากับกระบวนการการเรียนรู้ของเด็กได้อย่างสอดคล้องและเหมาะสมกับธรรมชาติ การเรียนรู้ในแต่ละวัย เด็กจะได้เรียนรู้ผ่านการพัฒนา การกิน อยู่ ดู ฟัง เป็น คือ มีปัญญารู้เข้าใจในคุณค่าแท้ ใช้กระบวนการทางวัฒนธรรมแสวงหาปัญญา มี วัฒนธรรม และความเมตตาเป็นพื้นฐานสำคัญในการดำเนินชีวิต ครูเป็นผู้ช่วยในการพัฒนา

หลักการสอนเด็กบางประการตามแนวคิดนี้

1. จัดกิจกรรมเพื่อก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ การวางแผน เรียนรู้วัฒนธรรม คุณธรรมและจริยธรรม
2. จัดสภาพแวดล้อมทุกด้าน เพื่อสนับสนุนให้ได้พัฒนาตามหลักการในลักษณะของการบูรณาการ

คำชี้แจง

1. ให้นิสิตอ่านเนื้อหาข้างต้นแล้วคิดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กประถมศึกษาตอนต้น (อายุประมาณ 7-9 ปี) โดยมีเงื่อนไข คือ นำเนื้อหาที่กำหนดให้มาใช้เป็นแนวคิดในการจัดกิจกรรม มีอุปกรณ์ให้เลือกใช้ในการจัดกิจกรรมดังต่อไปนี้ กระดาษสีขาว (ขนาด A4) สีไม้ สีชอล์ก สก๊อตเทปใส กรรไกร และวัสดุหรืออุปกรณ์อื่นที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก 1-3 ประเภท
2. เขียนอธิบายกิจกรรม พร้อมวาดภาพประกอบ ติด หรือตกแต่งภาพได้ทุกกรณี
3. เขียนชื่อ นามสกุล ที่มุมบนด้านขวามือ

(ให้เวลาในการคิดกิจกรรม 15 นาที)

กิจกรรมศิลปะจากการบันทึกภาพและเขียนสะท้อนความคิดที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน

เรื่องที่ 6

หลักสูตรศิลปศึกษา ฉบับปี พ.ศ. 2521 และ 2524 ได้รับการจัดให้อยู่ในกลุ่มการพัฒนาทางบุคลิกภาพ คือ กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยในระดับประถมศึกษา และกลุ่มพัฒนาบุคลิกภาพในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กิจกรรมศิลปะเป็นไปในลักษณะของผลสะท้อนแบบนามธรรมมากกว่าผลงานที่เป็นรูปธรรม เน้นคุณค่าในการฝึกกิจกรรมสำหรับเด็กด้านหนึ่ง คือ คุณค่าทางจิตใจ ได้แก่ รสนิยมที่พึงต่อศิลปะ การชื่นชมต่อธรรมชาติแวดล้อม และการเห็นคุณค่าความงาม

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนอ่านเนื้อหาข้างต้นแล้วคิดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กประถมศึกษาตอนต้น (อายุประมาณ 7-9 ปี) โดยมีเงื่อนไข คือ นำเนื้อหาที่กำหนดให้นี้มาใช้เป็นแนวคิดในการจัดกิจกรรม มีอุปกรณ์ให้เลือกใช้ในการจัดกิจกรรมดังต่อไปนี้ กระดาษสีขาว (ขนาด A4) สีไม้ สีชอล์ก สก๊อตเทปใส กรรไกร และวัสดุหรืออุปกรณ์อื่นที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก 1-3 ประเภท
2. เขียนอธิบายกิจกรรม พร้อมวาดภาพประกอบ ติด หรือกติดกแต่งภาพได้ทุกกรณี
3. เขียนชื่อ นามสกุล ที่มุมบนด้านขวามือ

(ให้เวลาในการคิดกิจกรรม 15 นาที)

กิจกรรมศิลปะจากการบันทึกภาพและเขียนสะท้อนความคิดที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน

เรื่องที่ 7

เน้นการเรียนรู้เกิดจากปฏิสัมพันธ์และบริบทที่เกี่ยวข้องกับเด็ก แนวการเรียนรู้การสอนนี้เกิดเมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลง ผลของสงครามทำให้เกิดความเสียหายต่ออาคารที่โดนทำลายไปจนหมด ขณะที่ครูกำลังสอนเด็ก ครูก็กำลังเรียนรู้จากเด็กเช่นกัน เป็นการเรียนรู้ไปพร้อมๆ กัน และการเรียนรู้ของเด็กจะดีได้ ครูและผู้ปกครองต้องร่วมมือกัน ช่วยกันจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสม

หลักการสอนเด็กบางประการตามแนวคิดนี้

1. จัดให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยตัวเองในเรื่องที่ไม่ยากเกินไป เน้นการเรียนรู้จากความสนใจของเด็ก กระบวนการคิด มีครูเป็นเหมือนผู้อำนวยการความสะดวก
2. จัดการเรียนการสอนจากสิ่งที่เด็กสนใจ เรื่องที่ชอบ แล้วโยงเข้าสู่สิ่งที่ควรรู้ จึงจะทำให้เด็กสนใจและเรียนรู้ได้ดี

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนอ่านเนื้อหาข้างต้นแล้วคิดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กประถมศึกษาตอนต้น (อายุประมาณ 7-9 ปี) โดยมีเงื่อนไข คือ นำเนื้อหาที่กำหนดให้นี้มาใช้เป็นแนวคิดในการจัดกิจกรรม มีอุปกรณ์ให้เลือกใช้ในการจัดกิจกรรมดังต่อไปนี้ กระดาษสีขาว (ขนาด A4) สีไม้ สีชอล์ก สกอตเทปใส กรรไกร และวัสดุหรืออุปกรณ์อื่นที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก 1-3 ประเภท
2. เขียนอธิบายกิจกรรม พร้อมวาดภาพประกอบ ติด หรือตกแต่งภาพได้ทุกกรณี
3. เขียนชื่อ นามสกุล ที่มุมบนด้านขวามือ

(ให้เวลาในการคิดกิจกรรม 15 นาที)

กิจกรรมศิลปะจากการบันทึกภาพและเขียนสะท้อนความคิดที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน

เรื่องที่ 8

เป้าหมายการสอนศิลปะ
ค.ศ. 1890-1970 - สอนหลักการที่จำเป็นสำหรับการทำแบบฝึกหัดในการพัฒนาให้มีรสนิยมที่ดี - ฝึกนักเรียนให้มีระเบียบผ่านการสอนให้ทำกิจกรรมศิลปะ

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนอ่านเนื้อหาข้างต้นแล้วคิดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กประถมศึกษาตอนต้น (อายุประมาณ 7-9 ปี) โดยมีเงื่อนไข คือ นำเนื้อหาที่กำหนดให้มาใช้เป็นแนวคิดในการจัดกิจกรรม มีอุปกรณ์ให้เลือกใช้ในการจัดกิจกรรมดังต่อไปนี้ กระดาษสีขาว (ขนาด A4) สีไม้ สีชอล์ก สก๊อตเทปใส กรรไกร และวัสดุหรืออุปกรณ์อื่นที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก 1-3 ประเภท
2. เขียนอธิบายกิจกรรม พร้อมวาดภาพประกอบ ติด หรือตกแต่งภาพได้ทุกกรณี
3. เขียนชื่อ นามสกุล ที่มุมบนด้านขวามือ

(ให้เวลาในการคิดกิจกรรม 15 นาที)

กิจกรรมศิลปะจากการบันทึกภาพและเขียนสะท้อนความคิดที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน

เรื่องที่ 9

เน้นการเรียนรู้แบบธรรมชาติ ไม่มีการสอนแบบชั้นเรียนทั่วไป จัดการเรียนการสอนแบบเน้นกิจกรรมการเล่น คือ ดนตรี จังหวะ บทเพลง นิทาน เพราะเชื่อว่ากิจกรรมดังกล่าวจะช่วยส่งเสริมความคิดจินตนาการของเด็กและช่วยพัฒนาการเคลื่อนไหวของร่างกาย ให้การศึกษาแก่เด็กแบบองค์รวม คือ หัว-หัวใจ-มือ (Head Heart and Hand) จัดแผนการเรียนการสอนแบบพัฒนาตามช่วงอายุและสร้างสมดุลระหว่างวิชาการ ศิลปะและการปฏิบัติ เป็นการบูรณาการวิชาการไปกับกิจกรรมต่างๆ ครูคอยดูแล อำนวยความสะดวก เน้นการจัดบรรยากาศในการเรียนการสอน ความงดงามของธรรมชาติทั้งกลางแจ้งและในห้องเรียน เชื่อว่าช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี เพื่อพัฒนาให้เด็กเป็นมนุษย์ที่มีบุคลิกภาพที่สมดุลกลมกลืนไปกับโลก และสิ่งแวดล้อม รวมถึงการส่งเสริมให้เด็กได้ใช้พลังงานทุกด้านได้อย่างเหมาะสม

หลักการสอนเด็กบางประการตามแนวคิดนี้

1. จัดกิจกรรมก่อนเรียนในตอนเช้า เพื่อการฝึกสมาธิ อย่างเช่น อ่านคำกลอนยามเช้า ร้องเพลง
2. กิจกรรมปฏิบัติ เช่น ทำอาหาร วาดภาพ งานประดิษฐ์ งานฝีมือ ทำสวน ซึ่งจะหมุนเวียนตลอด 5 วัน

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนอ่านเนื้อหาข้างต้นแล้วคิดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กประถมศึกษาตอนต้น (อายุประมาณ 7-9 ปี) โดยมีเงื่อนไข คือ นำเนื้อหาที่กำหนดให้นี้มาใช้เป็นแนวคิดในการจัดกิจกรรม มีอุปกรณ์ให้เลือกใช้ในการจัดกิจกรรมดังต่อไปนี้ กระดาษสีขาว (ขนาด A4) สีไม้ สีชอล์ก สกอตเทปใส กรรไกร และวัสดุหรืออุปกรณ์อื่นที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก 1-3 ประเภท
2. เขียนอธิบายกิจกรรม พร้อมวาดภาพประกอบ ติด หรือกตดกแต่งภาพได้ทุกกรณี
3. เขียนชื่อ นามสกุล ที่มุมบนด้านขวามือ

(ให้เวลาในการคิดกิจกรรม 15 นาที)

กิจกรรมศิลปะจากการบันทึกภาพและเขียนสะท้อนความคิดที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน

เรื่องที่ 10

เน้นการสังเกตเด็กตามความเป็นจริงและความต้องการ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในลักษณะของครูเป็นผู้เตรียมสิ่งแวดล้อม อุปกรณ์ให้สอดคล้องกับพัฒนาการและความต้องการของเด็ก เด็กทุกคนมีพื้นที่ของตนเองในการฝึกและเล่น เมื่อพอใจแล้วต้องนำไปเก็บที่เดิมด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้อื่นเล่นต่อ เป็นการฝึกประสาทสัมผัส ระเบียบวินัย การคิดและเรียนรู้ อย่างอิสระ

หลักการสอนเด็กบางประการตามแนวคิดนี้

1. การเตรียมสิ่งแวดล้อม
2. การศึกษาด้วยตนเอง

คำชี้แจง

1. ให้นักิิตอ่านเนื้อหาข้างต้นแล้วคิดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กประถมศึกษาตอนต้น (อายุประมาณ 7-9 ปี) โดยมีเงื่อนไข คือ นำเนื้อหาที่กำหนดให้นี้มาใช้เป็นแนวคิดในการจัดกิจกรรม มีอุปกรณ์ให้เลือกใช้ในการจัดกิจกรรมดังต่อไปนี้ กระดาษสีขาว (ขนาด A4) สีไม้ สีชอล์ก สก๊อตเทปใส กรรไกร และวัสดุหรืออุปกรณ์อื่นที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก 1-3 ประเภท
2. เขียนอธิบายกิจกรรม พร้อมวาดภาพประกอบ ดัด หรือตกแต่งภาพได้ทุกกรณี
3. เขียนชื่อ นามสกุล ที่มุมบนด้านขวามือ

(ให้เวลาในการคิดกิจกรรม 15 นาที)

กิจกรรมศิลปะจากการบันทึกภาพและเขียนสะท้อนความคิดที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน

เรื่องที่ 11

ระบบการศึกษาของไทยตั้งแต่สมัยรัตนโกสินทร์ ระยะแรกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2325 เป็นช่วงวางพื้นฐานสังคมในทุกๆด้าน การศึกษาศิลปะเริ่มที่วังและวัด ระบบศิลปศึกษาในยุคนั้นขึ้นอยู่กับศาสนาที่มีความมุ่งหมายในการรักษา ส่งเสริม และคำจุนศาสนา เน้นที่ครูเป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอด สอนและลอกเลียนแบบตามตัวอย่าง สมัยรัชกาลที่ 5 พ.ศ. 2448 มีการตั้งกองช่างแกะไม้ของกระทรวงธรรมการมีวัตถุประสงค์เพื่อทำแม่พิมพ์สำหรับแกะไม้เป็นภาพประกอบแบบเรียนของกองแบบเรียน ต่อมาในสามัคยาจารย์สมาคมของกระทรวงธรรมการได้มีการจัดการศึกษาด้านช่างศิลปหัตถกรรมขึ้นและเริ่มรับนักเรียนฝึกหัดการเป็นช่างการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาในประเทศไทย

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนอ่านเนื้อหาข้างต้นแล้วคิดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กประถมศึกษาตอนต้น (อายุประมาณ 7-9 ปี) โดยมีเงื่อนไข คือ นำเนื้อหาที่กำหนดให้มาใช้เป็นแนวคิดในการจัดกิจกรรม มีอุปกรณ์ให้เลือกใช้ในการจัดกิจกรรมดังต่อไปนี้ กระดาษสีขาว (ขนาด A4) สีไม้ สีชอล์ก สก๊อตเทปใส กรรไกร และวัสดุหรืออุปกรณ์อื่นที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก 1-3 ประเภท
2. เขียนอธิบายกิจกรรม พร้อมวาดภาพประกอบ ติด หรือกตกแต่งภาพได้ทุกกรณี
3. เขียนชื่อ นามสกุล ที่มุมบนด้านขวามือ

(ให้เวลาในการคิดกิจกรรม 15 นาที)

กิจกรรมศิลปะจากการบันทึกภาพและเขียนสะท้อนความคิดที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน

เรื่องที่ 12

หลักสูตรในปี พ.ศ. 2480 เป็นไปตามแนวคิด ทฤษฎี และกิจกรรมของตะวันตกและสถาบันต่างๆ เช่น ศิลปะบาบิกนิยม (Cubism) ที่เน้นให้เลือกเฉพาะสื่อที่เป็นเส้นหรือรูปทรงเรขาคณิต ศิลปะภาพประติมากรรมที่เน้นการออกแบบตกแต่งโดยใช้รูปทรงธรรมชาติเป็นหลัก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเน้นไปในทางช่างฝีมือมากขึ้น จนเมื่อปี พ.ศ. 2453 กระทรวงธรรมการได้ออกแบบหลักสูตรใหม่ ทำให้มีความต้องการครูช่างไปสอนในโรงเรียนสามัญเพิ่มมากขึ้น สมัยอาจารย์สมาคมจึงโอนโรงเรียนเพาะช่างและโรงงานช่างให้กระทรวงธรรมการแล้วเปลี่ยนชื่อว่า “โรงเรียนหัตถกรรมราชบูรณะ” จึงเป็นโรงเรียนสอนวิชาพาณิชยกรรม เกษตรกรรมและศิลปกรรม ตามแนวพระราชดำริในการทำนุบำรุงศิลปะการช่างและหัตถกรรมไทย

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนอ่านเนื้อหาข้างต้นแล้วคิดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กประถมศึกษาดอนต้น (อายุประมาณ 7-9 ปี) โดยมีเงื่อนไข คือ นำเนื้อหาที่กำหนดให้มาใช้เป็นแนวคิดในการจัดกิจกรรม มีอุปกรณ์ให้เลือกใช้ในการจัดกิจกรรมดังต่อไปนี้ กระดาษสีขาว (ขนาด A4) สีไม้ สีชอล์ก สก๊อตเทปใส กรรไกร และวัสดุหรืออุปกรณ์อื่นที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก 1-3 ประเภท
2. เขียนอธิบายกิจกรรม พร้อมวาดภาพประกอบ ติด หรือตกแต่งภาพได้ทุกกรณี
3. เขียนชื่อ นามสกุล ที่มุมบนด้านขวามือ

(ให้เวลาในการคิดกิจกรรม 15 นาที)

กิจกรรมศิลปะจากการบันทึกภาพและเขียนสะท้อนความคิดที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน

เรื่องที่ 13

แนวคิดเรื่องการจัดการศึกษาโรงเรียนวิถีพุทธ เน้นการศึกษาเพื่อการพัฒนาตนเอง พัฒนาสังคมและประเทศชาติโดยเน้นให้การศึกษาเป็นการพัฒนาชีวิตที่ดีงาม เนื่องจากเชื่อว่า พุทธศาสนามีหลักการและวิธีการพัฒนาคนที่สมบูรณ์แบบ เน้นเนื้อหาเกี่ยวกับการศึกษาตลอดชีวิต วิชาการ วิชาชีพ วิชาชีวิต เพื่อให้คนเป็นที่พึ่งแห่งตน และสร้างประโยชน์ให้กับส่วนรวม การสอดแทรกศิลปะกับการศึกษาตลอดชีวิต

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนอ่านเนื้อหาข้างต้นแล้วคิดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กประถมศึกษาตอนต้น (อายุประมาณ 7-9 ปี) โดยมีเงื่อนไข คือ นำเนื้อหาที่กำหนดให้นี้มาใช้เป็นแนวคิดในการจัดกิจกรรม มีอุปกรณ์ให้เลือกใช้ในการจัดกิจกรรมดังต่อไปนี้ กระดาษสีขาว (ขนาด A4) สีไม้ สีชอล์ก สกอตเทปใส กรรไกร และวัสดุหรืออุปกรณ์อื่นที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก 1-3 ประเภท
2. เขียนอธิบายกิจกรรม พร้อมวาดภาพประกอบ ติด หรือตกแต่งภาพได้ทุกกรณี
3. เขียนชื่อ นามสกุล ที่มุมบนด้านขวามือ

(ให้เวลาในการคิดกิจกรรม 15 นาที)

กิจกรรมศิลปะจากการบันทึกภาพและเขียนสะท้อนความคิดที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน

เรื่องที่ 14

Discipline Based Art Education (DBAE)

- เป็นรูปแบบที่ได้รับความนิยมในสหรัฐอเมริกา ระหว่างปี ค.ศ. 1980 -1990
- เป็นรูปแบบที่เน้นทักษะเฉพาะรวมถึงเทคนิคการทำงานศิลปะ การวิจารณ์งานศิลปะและประวัติศาสตร์ศิลป์

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนอ่านเนื้อหาข้างต้นแล้วคิดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กประถมศึกษาตอนต้น (อายุประมาณ 7-9 ปี) โดยมีเงื่อนไข คือ นำเนื้อหาที่กำหนดให้มาใช้เป็นแนวคิดในการจัดกิจกรรม มีอุปกรณ์ให้เลือกใช้ในการจัดกิจกรรมดังต่อไปนี้ กระดาษสีขาว (ขนาด A4) สีไม้ สีชอล์ก สกอตเทปใส กรรไกร และวัสดุหรืออุปกรณ์อื่นที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก 1-3 ประเภท
2. เขียนอธิบายกิจกรรม พร้อมวาดภาพประกอบ ติด หรือกตดกแต่งภาพได้ทุกกรณี
3. เขียนชื่อ นามสกุล ที่มุมบนด้านขวามือ

(ให้เวลาในการคิดกิจกรรม 15 นาที)

กิจกรรมศิลปะจากการบันทึกภาพและเขียนสะท้อนความคิดที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน

เรื่องที่ 15

ประเด็นสำคัญ
การสร้างระเบียบและการสร้างความงาม - ทักษะศิลปะมีเป้าหมายเพื่อเน้นความเป็นระเบียบความผสมผสานกลมกลืนกันกับดนตรี, ทฤษฎีทางศิลปะเป็นเครื่องมือในเชิงการวัดผลทางวิทยาศาสตร์ การจัดกลุ่ม การให้คำจำกัดความ การกำหนดกฎเกณฑ์ระดับสากลในการสร้างและตอบสนองการทำงานศิลปะจากศิลปะที่มีความเป็นสากล

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนอ่านเนื้อหาข้างต้นแล้วคิดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กประถมศึกษาตอนต้น (อายุประมาณ 7-9 ปี) โดยมีเงื่อนไข คือ นำเนื้อหาที่กำหนดให้มาใช้เป็นแนวคิดในการจัดกิจกรรม มีอุปกรณ์ให้เลือกใช้ในการจัดกิจกรรมดังต่อไปนี้ กระดาษสีขาว (ขนาด A4) สีไม้ สีชอล์ก สกอตเทปใส กรรไกร และวัสดุหรืออุปกรณ์อื่นที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก 1-3 ประเภท
2. เขียนอธิบายกิจกรรม พร้อมวาดภาพประกอบ ติด หรือตกแต่งภาพได้ทุกกรณี
3. เขียนชื่อ นามสกุล ที่มุมบนด้านขวามือ

(ใช้เวลาในการคิดกิจกรรม 15 นาที)

แบบประเมินกิจกรรมศิลปะจากสมุดบันทึกภาพเขียนสะท้อนความคิดที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน

(Application : Art Activities)

เกณฑ์การประเมิน การออกแบบกิจกรรมศิลปะ	ไม่มี	มี	มีมาก
	0	1	2
1. มีภาพหรือข้อความที่เกี่ยวข้องกับการแสดงความคิด (Note Taking) เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ วิธีการสอน การสาธิต คำศัพท์ วัสดุ ทักษะ การกล่าวถึงหัวข้อใดหัวข้อหนึ่ง	ไม่สามารถแสดงความคิดเกี่ยวกับหัวข้อที่ได้	ความคิดไม่เฉพาะเจาะจง ไม่ชัดเจน มีเหตุผลสนับสนุน 2-3 ข้อ	ความคิดสามารถเชื่อมโยงถึงหัวข้อได้ มีประเด็นหลักสอดคล้องกับหัวข้อ มีเหตุผลสนับสนุนพอสมควร
2. มีภาพหรือข้อความที่แสดงให้เห็นถึงการใช้ความคิดในการแก้ปัญหาหรือแสดงให้เห็นถึงความต้องการพัฒนาทักษะ ด้วยการใช้สื่อ อุปกรณ์ เทคนิควิธีการ ทักษะการทำงาน การระดมสมองของตนเองในการแก้ปัญหาตามแนวทางของตนเอง (Skill-Building Assignments)	มีความคิดกว้างมาก ไม่สามารถเชื่อมโยงความคิดกับการสร้างผลงานเพื่อนำไปใช้สอดคล้องกับความเป็นจริงในชีวิตประจำวันได้เลย	ไม่สามารถเชื่อมโยงความคิดกับการสร้างผลงานเพื่อนำไปใช้สอดคล้องกับความเป็นจริงในชีวิตประจำวันได้น้อย	สามารถเชื่อมโยงความคิดกับการสร้างผลงานเพื่อนำไปใช้สอดคล้องกับความเป็นจริงในชีวิตประจำวันพอสมควร
3. มีภาพหรือข้อความที่เขียนสะท้อนความคิดของผู้บันทึกสั้นๆเกี่ยวกับปรัชญาการจัดการเรียนการสอน	ไม่สามารถใช้วัสดุใดๆแสดงความคิดได้ทั้งที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยด้วยในปรัชญา ไม่สามารถแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญา	แสดงความคิดทั้งที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยเพียง 1 ข้อ แต่ไม่แสดงให้เห็นถึงความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญา	แสดงความคิดทั้งที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยเพียงอย่างเดียว เสนอความเห็นที่แสดงให้เห็นถึงความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาหรือสนับสนุนความคิดเห็น
4. มีภาพหรือข้อความที่สะท้อนความคิดเกี่ยวกับการแสดงออกถึงการแก้ปัญหาทางศิลปะตามปรัชญาต่างๆ	ไม่สามารถเขียนแสดงความคิดถึงขั้นตอนวิธีการแก้ปัญหาได้	เขียนแสดงความคิดถึงขั้นตอน วิธีการแก้ปัญหาได้ 1-2 ข้อ แต่ยังไม่สามารถเขียนอธิบายได้ชัดเจน	เขียนแสดงความคิดถึงขั้นตอน วิธีการแก้ปัญหาได้ 1-2 ข้อ สามารถเขียนอธิบายได้ชัดเจน มีการยกตัวอย่าง 1-2 ข้อ
การสะท้อนให้เห็นถึงวิจารณ์ญาณและการตัดสินใจในการทดลอง 5. มีภาพหรือข้อความที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการให้เหตุผลและพิสูจน์การใช้ทฤษฎีผ่านประสบการณ์การทดลองใช้สื่อหรืออุปกรณ์ที่สร้างขึ้นสำหรับกิจกรรม	ไม่สามารถบอกรายละเอียดของเหตุผลและพิสูจน์การใช้ทฤษฎีผ่านประสบการณ์การทดลองใช้สื่อหรืออุปกรณ์ที่สร้างขึ้นสำหรับกิจกรรมได้และไม่ชัดเจน	บอกรายละเอียดของเหตุผลและพิสูจน์การใช้ทฤษฎีผ่านประสบการณ์การทดลองใช้สื่อหรืออุปกรณ์ที่สร้างขึ้นสำหรับกิจกรรมได้และบอกได้ 1-2 ข้อ	บอกรายละเอียดของเหตุผลและพิสูจน์การใช้ทฤษฎีผ่านประสบการณ์การทดลองใช้สื่อหรืออุปกรณ์ที่สร้างขึ้นสำหรับกิจกรรมได้และบอกได้ 1-2 ข้อ และมีการอธิบายเพิ่มเติม

เกณฑ์การประเมิน การออกแบบกิจกรรมศิลปะ	ไม่มี	มี	มีมาก
	0	1	2
การสะท้อนให้เห็นถึงวิจารณ์ญาณและ การตัดสินใจมีความยืดหยุ่น 6. มีภาพหรือข้อความที่แสดงให้เห็นถึง ความสามารถในการปรับตัว ยืดหยุ่น มีความ อดทนในการแก้ปัญหา	ไม่สามารถปรับตัว ยืดหยุ่น ไม่มีความ อดทนในการแก้ปัญหา	สามารถปรับตัว ยืดหยุ่น มี ความอดทนในการ แก้ปัญหาได้ 1-2 ข้อ	สามารถปรับตัว ยืดหยุ่น มี ความอดทนในการ แก้ปัญหาได้ 1-2 ข้อ มีการ อธิบายเพิ่มเติม
สะท้อนให้เห็นถึงวิจารณ์ญาณและการ แก้ไขปัญหา 7. มีภาพหรือข้อความที่แสดงให้เห็นถึง ความสามารถในการเชื่อมโยงหลักการหรือ เหตุผลของหลักการจัดการเรียนการสอนที่ นำมาประยุกต์ใช้ในการวางแผน	ไม่สามารถเชื่อมโยง หลักการ เหตุผลของ หลักการจัดการเรียนการ สอนโดยการประยุกต์ใช้ ในการวางแผนได้ และ บอกได้ไม่ชัดเจน	เชื่อมโยงหลักการ เหตุผล ของหลักการจัดการเรียน การสอนโดยการ ประยุกต์ใช้ในการวางแผน ได้ 1-2 ข้อ	เชื่อมโยงหลักการ เหตุผล ของหลักการจัดการเรียน การสอนโดยการ ประยุกต์ใช้ในการวางแผน ได้ 1-2 ข้อ และมีการ อธิบายเพิ่มเติม

แบบประเมินการเขียนสะท้อนความคิดโดยใช้สมุดบันทึกภาพของนิสิต

(Book : Content & Form)

เกณฑ์การประเมิน	ไม่มี	มี	มีมาก
	0	1	2
(Randi Korn& Associates, Inc., 2010; Chinokul, S. 2012)			
1) วาดภาพประกอบที่แสดงให้เห็นการสังเกตและการค้นคว้าจากหนังสือ เวปทางศิลปะ เวปที่เกี่ยวข้อง (Sketching/Note Taking)	มีภาพและข้อความที่แสดงให้เห็นถึงหลักฐานการค้นคว้าและความคิดเบื้องต้น	มีภาพและข้อความที่แสดงหลักฐานการค้นคว้าแต่ไม่แสดงความคิดพื้นฐานที่ชัดเจน ไม่แสดงการสะท้อนความคิดส่วนตัว	มีภาพและข้อความที่แสดงหลักฐานการค้นคว้าแต่ไม่แสดงความคิดพื้นฐานที่ชัดเจน ไม่แสดงการสะท้อนความคิดส่วนตัว
2) ใช้เทคนิคการทำงานประเภทต่างๆ เช่น การติดภาพ การติดภาพ การวาดภาพด้วยสีไม้ สีน้ำ การถ่ายเอกสารแล้วนำมาปะติด เป็นต้น (Media practice)	ไม่แสดงให้เห็นการใช้การสำรวจ หรือทดลองใช้วัสดุ อุปกรณ์เลย	แสดงให้เห็นการใช้วัสดุ อุปกรณ์ 1-2 ประเภท แสดงการสำรวจหรือทดลองใช้วัสดุ อุปกรณ์ 1-2 ประเภท แต่ยังไม่แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ที่ผ่านมา	แสดงให้เห็นการใช้วัสดุ อุปกรณ์ 1-2 ประเภท แสดงการสำรวจหรือทดลองใช้วัสดุ อุปกรณ์ 1-2 ประเภท และมีความเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ที่ผ่านมา
3) หาวัสดุที่เกี่ยวข้องกับการทำงานประเภทต่างๆ มาติดในสมุด เช่น กาว เทป ภาพถ่าย เป็นต้น และอธิบายเหตุผลว่าจะนำไปใช้อย่างไร (Collecting Resources)	แสดงให้เห็นว่ายังไม่เข้าใจในวัตถุประสงค์ของการทำงาน ไม่มีการนำวัสดุที่เกี่ยวข้องมาติด	แสดงให้เห็นว่ามีความเข้าใจวัตถุประสงค์ของการทำงานพอสมควร มีการนำวัสดุที่เกี่ยวข้องมาติด 1-2 ชิ้น อธิบายการนำไปใช้เล็กน้อย	แสดงให้เห็นว่ามีความเข้าใจวัตถุประสงค์ของการทำงานสูงกว่าปกติ มีการนำวัสดุที่เกี่ยวข้องมาติด 1-2 ชิ้น อธิบายการนำไปใช้แสดงเหตุผล 1-2 ข้อ
4) มีภาพและข้อความที่แสดงออกถึงความพยายามในการแสดงความคิดเกี่ยวกับการแก้ปัญหาทางศิลปะ	ไม่สามารถวาดภาพที่แสดงออกถึงขั้นตอนวิธีการแก้ปัญหาได้	สามารถวาดภาพที่แสดงออกถึงขั้นตอนวิธีการแก้ปัญหาได้ 1-2 ภาพ แต่ยังไม่สามารถเขียนอธิบายได้ชัดเจน	สามารถวาดภาพที่แสดงออกถึงขั้นตอนวิธีการแก้ปัญหาได้ 1-2 ภาพ สามารถเขียนอธิบายได้ชัดเจน มีการยกตัวอย่าง 1-2 ข้อ

เกณฑ์การประเมิน	ไม่มี	มี	มีมาก
	0	1	2
(Randi Korn& Associates, Inc., 2010; Chinokul, S. 2012)			
อธิบาย/พรรณนาเกี่ยวกับจินตนาการ 5) บอกรายละเอียดในการแก้ปัญหาก่อนลงมือปฏิบัติ	ไม่สามารถบอกรายละเอียดในการแก้ปัญหาได้ และบอกได้ไม่ชัดเจน	บอกรายละเอียดในการแก้ปัญหาได้ 1-2 ข้อ	บอกรายละเอียดในการแก้ปัญหาได้ 1-2 ข้อ และมีการอธิบายเพิ่มเติม
6) บอกรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีและการประยุกต์ใช้ทฤษฎี	ไม่สามารถบอกรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎี การประยุกต์ใช้ทฤษฎี และบอกได้ไม่ชัดเจน	บอกรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎี การประยุกต์ใช้ทฤษฎีได้ 1-2 ข้อ	บอกรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎี การประยุกต์ใช้ทฤษฎีได้ 1-2 ข้อ และมีการอธิบายเพิ่มเติม
7) บอกรายละเอียดของเนื้อหาในบทเรียน	ไม่สามารถบอกรายละเอียดของเนื้อหาในบทเรียนได้ และบอกได้ไม่ชัดเจน	บอกรายละเอียดของเนื้อหาในบทเรียนได้ 1-2 ข้อ	บอกรายละเอียดของเนื้อหาในบทเรียนได้ 1-2 ข้อ และมีการอธิบายเพิ่มเติม
8) บอกรายละเอียดเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นและแนวทางในการแก้ปัญหา	ไม่สามารถบอกรายละเอียดของปัญหาที่เกิดขึ้นและแนวทางในการแก้ปัญหาได้ และบอกได้ไม่ชัดเจน	บอกรายละเอียดของปัญหาที่เกิดขึ้นและแนวทางในการแก้ปัญหาได้ 1-2 ข้อ	บอกรายละเอียดของปัญหาที่เกิดขึ้นและแนวทางในการแก้ปัญหาได้ 1-2 ข้อ และมีการอธิบายเพิ่มเติม

Output จากโครงการวิจัยที่ได้รับทุนจาก สกว.

1. ผลงานตีพิมพ์ในวารสารวิชาการนานาชาติ (ระบุชื่อผู้แต่ง ชื่อเรื่อง ชื่อวารสาร ปี เล่มที่ เลขที่ และหน้า) วารสาร Educational studies หรือผลงานตามที่คาดไว้ใน สัญญาโครงการ

2. การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์เชิงวิชาการ

มีการพัฒนาการเรียนการสอนในลักษณะของการสร้างความร่วมมือในลักษณะของสหสาขาวิชาสาขาสังคมศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ด้วยการเปิดรายวิชาในหมวดการศึกษาทั่วไป ชื่อวิชา สมุดบันทึกภาพธรรมชาติวิทยา (Nature Sketchbook and journal) ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญศาสตราจารย์ ดร.กนกวรรณ เสรีภาพ อาจารย์ประจำสาขาวิชาพฤกษศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการสะท้อนความคิดในลักษณะของการบูรณาการความรู้ทางด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ผ่านการใช้สมุดบันทึกภาพ และพัฒนาลักษณะนิสัยในการสังเกต จดบันทึกสะท้อนความคิดในลักษณะของการสร้างสรรค์ผ่านสมุดบันทึกภาพ เสริมสร้างการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ลักษณะนิสัย ระดมสมอง ศึกษากรณีตัวอย่าง ทางธรรมชาติวิทยา การประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะในการสร้างสรรค์ระหว่างการทำกิจกรรมตามการศึกษารายกรณี โดยมีวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม คือ 1. บันทึกและสะท้อนความคิดในลักษณะของการบูรณาการความรู้ทางด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ผ่านการใช้สมุดบันทึกภาพธรรมชาติวิทยา และ 2. ประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะในการสร้างสรรค์สมุดบันทึกภาพธรรมชาติวิทยาระหว่างการทำกิจกรรมตามการศึกษารายกรณีได้ เพื่อส่งเสริมให้นิสิตในศาสตร์สาขาวิชาต่าง ๆ ได้เรียนรู้และนำหลักการไปใช้ในการพัฒนาตนเองและบูรณาการกับการเรียนรู้ในศาสตร์ของตน (อยู่ระหว่างการดำเนินการ)

3. อื่นๆ

มีการนำเสนอผลงานในลักษณะของบทความวิชาการในวารสารครุศาสตร์ ฉบับพิเศษ เรื่อง การเรียนรู้ด้วยการสะท้อนความคิดผ่านสมุดบันทึกภาพสำหรับนิสิตศิลปศึกษา (Learning through Reflection in Sketchbook Journals for Art Education Students) ซึ่งเน้นการนำเสนอทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

มีการนำเสนอผลงานในลักษณะของการจัดประชุมปฏิบัติการ เรื่อง เทคนิคการใช้สมุดบันทึกภาพกับการพัฒนานิสิตศิลปศึกษา ในงานมหกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู ครั้งที่ 8 (EDUCA 2015: On Schooling, 14-16 October 2015) ที่เมืองทองธานี